

Voorlezen in de kinderopvang 2012

TNS/Nipo

Lezen

STICHTING LEZEN

Deze publicatie is uitsluitend te downloaden via www.lezen.nl

Voorlezen in de kinderopvang 2012

TNS/Nipo

Colofon

Stichting Lezen
Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
020- 6230566
www.lezen.nl
info@lezen.nl

Vormgeving cover

Lijn 1 Haarlem, Ramona Dales

© 2013 TNS/Nipo, Stichting Lezen, Amsterdam

Inhoud

Inleiding	6
Conclusies en aanbevelingen	8
1 Speerpunten	11
1.1 Voorleesroutine draagt bij aan positief voorleesklimaat op kindercentra.	11
1.2 Peuterspeelzalen kritisch op coördinatie, budget en evaluatie	13
1.3 Opname van leesbevordering in het structurele beleid van de instelling belangrijk voor voorleesklimaat kinderdagverblijven	14
1.4 Ouderbetrokkenheid belangrijk voor voorleesklimaat bij BoekStart- deelnemers	15
2 Werkvormen	17
2.1 Voorlezen wordt door alle medewerkers belangrijk gevonden.....	17
2.2 Praten over boeken.....	30
2.3 Diversiteit en leesinteresses	32
3 Op de werkvloer	35
3.1 Boekenaanbod.....	35
3.2 Ondersteunende rol van de professional.....	41
3.3 Stimulerende rol van ouders.....	43
4 Achter de schermen	44
4.1 Structureel beleid binnen de stichting.....	44
4.2 Coördinatie, budget en evaluatie	46
4.3 Lokale leesbevorderingsnetwerken.....	51
5 Bijlagen	55
Bijlage 1 Achtergrondkenmerken	55
Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording.....	65
Bijlage 3 Vragenlijst	66

Inleiding

Stichting Lezen bevordert lezen in de Nederlandse (en Friese) taal in de ruimste zin van het woord. Zij levert een bijdrage aan het verbeteren van het leesklimaat en de leescultuur, als onderdeel van het algemene lees- en literatuurbeleid van het Ministerie van OCW. Stichting Lezen stimuleert vernieuwende initiatieven, methodieken en instrumenten op het gebied van leesbevordering. Leesbevordering kan alleen slagen als er voor alle kinderen in Nederland structureel en van jongs af aan voldoende aandacht is.

Kinderopvanginstanties en peuterspeelzalen zijn dé plek voor kinderen om – naast de thuissituatie – structureel in aanraking te komen met (voor)lezen. Een goed voorleesklimaat in kinderopvang en peuterspeelzalen is daarmee belangrijk om doelen van Stichting Lezen en OCW te verwezenlijken. Het voorleesklimaat in de kinderopvang en in peuterspeelzalen is dan ook een thema uit het beleid van Stichting Lezen.

De stichting staat aan de vooravond van een nieuwe beleidsperiode. Iedere vier jaar wordt het beleid van Stichting Lezen opnieuw geformuleerd. Een terugblik op de afgelopen beleidsperiode wordt gemaakt en speerpunten voor nieuw beleid worden geformuleerd. Bij de totstandkoming van het nieuwe beleid wordt gebruik gemaakt van onderzoek. Het onderzoek Voorlezen in de Kinderopvang 2012 verschaft inzicht in het huidige voorleesklimaat op kindercentra. Mede hierdoor kunnen doelen worden geformuleerd en de huidige beleidsperiode worden geëvalueerd.

In dit rapport staan de uitkomsten van het onderzoek onder kinderopvanginstellingen en peuterspeelzalen centraal. TNS NIPO heeft in opdracht van Stichting Lezen onderzoek gedaan onder leidinggevend en medewerkers van deze kindercentra. Dit onderzoek is uitgevoerd met de volgende doelen:

- evaluatie van het huidige voorleesklimaat;
- inzicht verschaffen in behoeften van de kindercentra en de mate waarin doelstellingen van Stichting Lezen hierin voorzien of hierbij aansluiten.

Een van de acties die Stichting Lezen onderneemt om lezen te bevorderen, is het programma BoekStart. Met BoekStart beoogt de stichting een positieve bijdrage te leveren aan het voorleesklimaat op kindercentra. In het onderzoek is speciaal aandacht voor de groep kindercentra die deelneemt aan BoekStart. BoekStartdeelnemers zijn in dit onderzoek opgenomen met als doel:

- antwoord op de vraag in hoeverre Stichting Lezen erin slaagt het voorleesklimaat op kindercentra te bevorderen via het programma BoekStart.

Leeswijzer

Na deze inleiding worden allereerst conclusies ten aanzien van de onderzoeksdoelen geformuleerd. Deze zijn ingedeeld naar de drie hoofddoelen van het onderzoek zoals hiervoor omschreven. De hoofdstukken daarna gaan in op de volgende thema's:

- speerpunten van het beleid
- werkvormen
- de praktijk van voorlezen in kinderopvang (de 'werkvloer')
- achter de schermen (beleidsmatige resultaten)

In de bijlage zijn een onderzoeksverantwoording, de achtergrondvariabelen en de vragenlijst opgenomen.

In deze rapportage zijn grafieken en tabellen voorzien van percentages. Een sterretje (*) in een tabel of grafiek verwijst naar een significant verschil in de resultaten ten opzichte van 2008 tenzij anders aangegeven. Tevens zijn andere significante en relevante verschillen weergegeven in de tekst.

Conclusies en aanbevelingen

1. Evaluatie huidig voorleesklimaat

Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven worden steeds professioneler in de omgang met voorlezen. Peuterspeelzalen hebben de randvoorwaarden voor een goed voorleesklimaat op dit moment al verder doorgevoerd dan kinderdagverblijven.

Voorlezen op de groep

- Bij vrijwel alle kindercentra wordt anno 2012 regelmatig voorgelezen. Bij peuterspeelzalen vindt er echter vaker verwerking plaats naar aanleiding van boeken dan op kinderdagverblijven. Ook wordt er bij peuterspeelzalen meer rekening gehouden met de diversiteit en verschillende leesinteresses van kinderen

Beleid

- Vrijwel alle kindercentra hebben een pedagogisch beleidsplan, bij een ruime meerderheid is voorlezen hierin opgenomen. De meeste kindercentra hebben echter nog geen voorleescoördinator aangewezen die verantwoordelijk is voor het leesbevorderingsbeleid. Op het moment dat er wel een voorleescoördinator aanwezig is, wordt deze taak uitgevoerd door een pedagogisch medewerker.

Scholing

- Een grote groep kindercentra heeft niet deelgenomen aan scholing over taalstimulering en/of leesbevordering. Peuterspeelzalen nemen wel vaker deel aan scholing over beide onderwerpen dan kinderdagverblijven.

Betrokkenheid van de ouders

- Ouders worden steeds vaker betrokken bij het voorlezen door medewerkers van kindercentra. Het praten over boeken met ouders is toegenomen evenals het klaarleggen van boeken voor ouders om mee naar huis te nemen.

Samenwerking

- Een ruime meerderheid van de kindercentra werkt samen met de bibliotheek. Peuterspeelzalen werken vaker samen met de bibliotheek dan kinderdagverblijven. Wanneer er niet of zelden wordt samengewerkt met de bibliotheek komt dit volgens leidinggevendenden omdat de bibliotheek te ver weg is, te duur is, het niet nodig is of dat ze het teveel geregeld vinden. De meeste kindercentra werken momenteel niet samen met andere partners op het gebied van taal- en leesbeleid. Peuterspeelzalen doen dit wel vaker dan kinderdagverblijven. De enige samenwerkingspartner die door meerdere leidinggevendenden wordt genoemd zijn scholen.

2. Aansluiting doelen Stichting Lezen met behoefte uit de praktijk

- Van die aspecten van voorlezen die leidinggevend goed beoordelen op hun kindercentra, draagt onder peuterspeelzalen het hebben van een voorleesroutine het meest bij aan een positief voorleesklimaat. Bij kinderdagverblijven heeft de opname van voorlezen in het structureel beleid momenteel de meeste impact op een positief voorleesklimaat. Onder de BoekStartdeelnemers lijkt een goed aanbod van boeken vooral belangrijk te zijn voor een positief voorleesklimaat. Deze speerpunten uit het beleid van Stichting Lezen zijn goed op orde bij kindercentra en leidinggevend herkennen het belang dat Stichting Lezen hecht aan deze aspecten voor een positief voorleesklimaat. Houdt dit zo.
- Het coördineren, budgetteren en evalueren van leesbevordering wordt evenals het deelnemen aan een lokaal leesbevorderingsnetwerk niet gezien als aandachtspunten onder leidinggevend van kindercentra, ondanks dat deze aspecten volgens leidinggevend niet goed op orde zijn. Creëer bewustwording onder leidinggevend van kindercentra voor de bijdrage van deze aspecten (coördineren, budgetteren en evalueren en lokaal leesbevorderingsnetwerk) aan een positief voorleesklimaat
- Leidinggevend van **peuterspeelzalen** herkennen wel het belang van ouderbetrokkenheid en professionele ondersteuning bij leesbevordering voor een positief voorleesklimaat, echter hebben peuterspeelzalen deze aspecten nog niet goed op orde. Stimuleer de leidinggevend van peuterspeelzalen om deze aspecten (ouderbetrokkenheid en professionele ondersteuning) te verbeteren, ze staan hier momenteel voor open.
- Het stimuleren van ouderbetrokkenheid en het deelnemen aan een leesbevorderingsnetwerk wordt op **kinderdagverblijven** niet goed beoordeeld. Leidinggevend herkennen bij deze aspecten ook niet het belang dat Stichting Lezen hieraan hecht om het voorleesklimaat te verbeteren. Aan deze aspecten wordt momenteel op kinderdagverblijven weinig aandacht geschonken en zij zien ook geen noodzaak hierin te verbeteren. Creëer bewustwording onder leidinggevend van kinderdagverblijven voor de bijdrage van deze aspecten (ouderbetrokkenheid en een lokaal leesbevorderingsnetwerk) aan een positief voorleesklimaat.
- **BoekStart deelnemers** lijken ouderbetrokkenheid heel erg belangrijk te vinden voor een goed voorleesklimaat, echter beoordelen leidinggevend de huidige manier waar ouders worden betrokken nu niet goed. Stimuleer leidinggevend van BoekStart deelnemers om dit aspect (ouderbetrokkenheid) te verbeteren, ze staan hier momenteel voor open.

3. Bijdrage BoekStart aan positief voorleesklimaat

Het BoekStartprogramma lijkt een effectieve manier om kinderdagverblijven te professionaliseren op het gebied van voorlezen. Kinderdagverblijven die deelnemen aan het BoekStartprogramma lijken een brug te slaan over de bestaande kloof tussen het voorleesklimaat bij peuterspeelzalen en kinderdagverblijven. Het BoekStartprogramma lijkt bij te dragen aan een verbetering van het voorleesklimaat op kinderdagverblijven.

Randvoorwaarden

- BoekStartdeelnemers lijken de randvoorwaarden verder op orde te hebben dan andere kinderdagverblijven. Zo hebben ze vaker een geormerkt boekenbudget beschikbaar, nemen ze vaker deel aan voorleesactiviteiten en hebben ze een actiever contact met de bibliotheek.

Voorlezen op de groep

- Kinderdagverblijven die deelnemen aan BoekStart lijken meer rekening te houden met de diversiteit en de verschillende leesinteresses van kinderen dan de andere kinderdagverblijven.

Betrokkenheid van de ouders

- Deelnemers aan BoekStart geven aan dat de betrokkenheid van ouders bij het voorlezen nog niet goed op orde is bij het kinderdagverblijf. Toch hebben ze vaker dan andere kinderdagverblijven een rubriek in de nieuwsbrief voor ouders en ze doen vaker mee aan een voorleesproject waarbij ouders thuis voorlezen.

Beleid

- Onder de deelnemers van BoekStart is vaker een voorleescoördinator voor het leesbevorderingsbeleid aanwezig dan op andere kinderdagverblijven.

Samenwerking

- Deelnemers aan BoekStart werken vaker en actiever samen met de bibliotheek dan andere kinderdagverblijven. Tevens lenen BoekStart deelnemers vaker boeken, ze bezoeken de bibliotheek vaker, de bibliothecaris komt vaker voorlezen en de BoekStart deelnemers maken vaker gebruik van wissel- of thema collecties dan de andere kinderdagverblijven.

1 Speerpunten

In dit hoofdstuk worden de resultaten van de verschillende aspecten op het voorleesklimaat in kindercentra besproken. De leidinggevenden is gevraagd verschillende aspecten die van invloed zijn op het voorleesklimaat te beoordelen. Met behulp van een regressieanalyse is vervolgens in kaart gebracht in welke mate de aspecten van invloed zijn op een positief voorleesklimaat van kindercentra.

Belangrijkste conclusie

Leidinggevenden van kindercentra beoordelen de aspecten die gericht zijn op het voorlezen op de groep als goed (voorleesroutine, voorleesplek, boekenaanbod en het zelfstandig boeken kunnen pakken). De meer interne organisatieaspecten (professionele ondersteuning, diversiteit in leesniveaus en voorlezen opnemen in het beleid) worden niet heel goed, maar ook niet heel slecht beoordeeld. Echter is er een belang voor het verbeteren van deze aspecten, omdat ze positief bijdragen aan het voorleesklimaat op kindercentra. De meer externe organisatieaspecten (leesbevorderingsnetwerk en ouderbetrokkenheid) vinden leidinggevenden minder goed op orde binnen hun kindercentrum, maar het belang dat Stichting Lezen hecht aan deze aspecten voor een goed voorleesklimaat wordt door leidinggevenden niet herkend.

1.1 Voorleesroutine draagt bij aan positief voorleesklimaat op kindercentra

Tabel 1 | Invloed aspecten leesbevordering op beoordeling leesclimaat – totaal

Positieve beoordeling, weinig impact	Positieve beoordeling, veel impact
<ul style="list-style-type: none"> ■ zelfstandig boeken pakken voldoende aanbod boeken ■ 	<ul style="list-style-type: none"> voorleesroutine ■ ■ voorleesplek diversiteit leesniveau en leesinteresse ■ ■ opname in structureel beleid instelling
<ul style="list-style-type: none"> ■ ■ coördinatie, budget en evaluatie leesbevorderingsnetwerk ■ stimuleren betrokkenheid ouders 	<ul style="list-style-type: none"> ■ professionele ondersteuning leesontwikkeling
Negatieve beoordeling, weinig impact	Negatieve beoordeling, veel impact

Basis: leidinggevenden totaal n=238

Bron: TNS NIPO, 2012

Leidinggeevenden van kindercentra zijn tevreden over de aspecten die vooral te maken hebben met de werkvloer. Zoals het hebben van een voorleesroutine, het kunnen beschikken over een goed aanbod van boeken en de mogelijkheid bieden aan kinderen dat ze zelfstandig boeken kunnen pakken. Het hebben van een voorleesroutine blijkt van alle aspecten het meest bij te dragen aan een positief voorleesklimaat op kindercentra volgens de leidinggeevenden.

De mate waarin een kindercentrum zich bezighoudt met de professionele ondersteuning voor de leesontwikkeling van kinderen, het rekening houden met de diversiteit en leesinteresses van kinderen en de opname in het structureel beleid van de instelling worden niet heel goed, maar ook niet heel slecht beoordeeld door leidinggeevenden. Leidinggeevenden denken echter wel dat het op orde hebben van deze aspecten bijdraagt aan een positief voorleesklimaat. Leidinggeevenden herkennen het belang dat Stichting Lezen geeft aan deze aspecten en hier ligt ruimte voor verdere verbetering.

Leidinggeevenden zijn (in relatie tot de andere aspecten) kritisch op de mate waarin hun kindercentrum aandacht besteedt aan het coördineren, budgetteren en evalueren van het leesbeleid, het samenwerken in een lokaal netwerk en het stimuleren van de ouderbetrokkenheid. Echter herkennen leidinggeevenden ook in mindere mate dat deze aspecten bijdragen aan een positief voorleesklimaat. Stichting Lezen zal bij deze aspecten kunnen werken aan meer bewustwording onder leidinggeevenden.

1.2 Peuterspeelzalen kritisch op coördinatie, budget en evaluatie

In deze paragraaf wordt het voorleesklimaat van peuterspeelzalen behandeld, met daarbij de waardering en prioriteit voor de verschillende aspecten ervan.

Tabel 2 | Invloed aspecten leesbevordering op beoordeling leesklimaat – peuterspeelzalen

Positieve beoordeling, weinig impact		Positieve beoordeling, veel impact	
<ul style="list-style-type: none"> zelfstandig boeken pakken opname in structureel beleid instelling 	<ul style="list-style-type: none"> voldoende aanbod boeken voorleesplek professionele ondersteuning leesbevordering 	<ul style="list-style-type: none"> voorleesroutine 	
<ul style="list-style-type: none"> diversiteit leesniveaus en leesinteresse leesbevorderingsnetwerk coördinatie, budget en evaluatie 	<ul style="list-style-type: none"> stimuleren betrokkenheid ouders 		
Negatieve beoordeling, weinig impact		Negatieve beoordeling, veel impact	

Basis: leidinggevendens peuterspeelzalen n=141

Bron: TNS NIPO, 2012

Voor peuterspeelzalen blijkt het vasthouden aan voorleesroutine in belangrijke mate bij te dragen aan een positief voorleesklimaat. De peuterspeelzalen besteden hier naar inzicht van de leidinggevendens ook veel aandacht aan. Het zelfstandig kunnen pakken van boeken door kinderen en het gegeven dat leesbevordering wordt opgenomen in het structureel beleid van de instelling is volgens leidinggevendens in mindere mate van belang voor een positief voorleesklimaat. Toch zijn deze aspecten volgens leidinggevendens goed op orde op peuterspeelzalen.

De professionele ondersteuning voor de leesontwikkeling van kinderen en het stimuleren van de ouderbetrokkenheid worden door leidinggevendens van peuterspeelzalen belangrijk gevonden, echter de peuterspeelzalen schieten daar naar inzicht van de leidinggevendens nog in tekort. Op peuterspeelzalen is er ruimte om deze aspecten te verbeteren.

Het coördineren, budgetteren en evalueren van leesbevordering wordt evenals het deelnemen aan een lokaal leesbevorderingsnetwerk en het aansluiten op verschillende leesniveaus en leesinteresses van de kinderen niet gezien als een aandachtspunt, ondanks dat deze aspecten volgens leidinggevendens niet goed op orde zijn. Het belang dat Stichting Lezen eraan hecht, om deze aspecten op orde te krijgen, wordt door de leidinggevendens op peuterspeelzalen niet herkend.

1.3 Opname van leesbevordering in het structurele beleid van de instelling belangrijk voor voorleesklimaat kinderdagverblijven

In deze paragraaf staan de resultaten specifiek voor kinderdagverblijven.

Tabel 3 | Invloed aspecten leesbevordering op beoordeling leesklimaat – kinderdagverblijven

Positieve beoordeling, weinig impact		Positieve beoordeling, veel impact	
<ul style="list-style-type: none"> voldoende aanbod boeken voorleesplek 	<ul style="list-style-type: none"> zelfstandig boeken pakken voorleesroutine diversiteit leesniveau en leesinteresse 	<ul style="list-style-type: none"> opname in structureel beleid instelling 	
<ul style="list-style-type: none"> professionele ondersteuning leesbevordering coördinatie, budget en evaluatie leesbevorderingsnetwerk stimuleren betrokkenheid ouders 			
Negatieve beoordeling, weinig impact		Negatieve beoordeling, veel impact	

Basis: leidinggevend en kinderdagopvang n=166

Bron: TNS NIPO, 2012

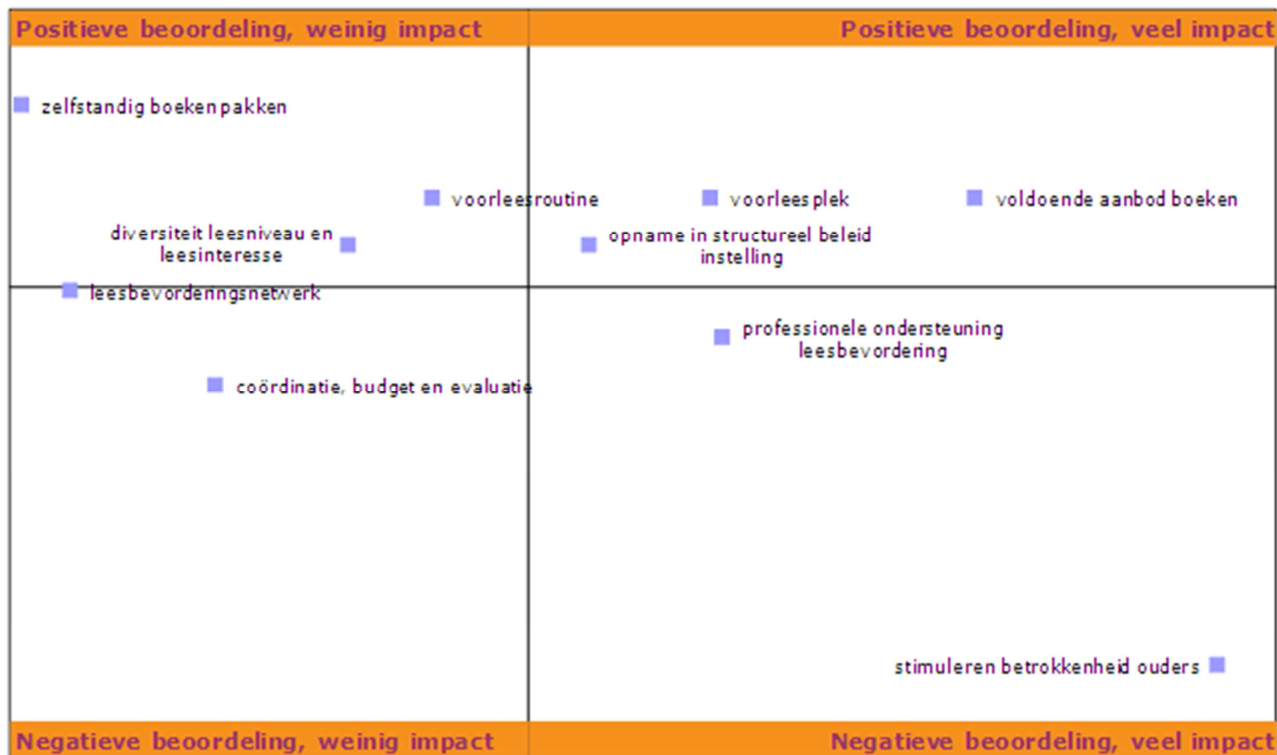
Bij leidinggevend van kinderdagverblijven wordt duidelijk dat de opname van leesbevordering in het structurele beleid van de instelling het meest van invloed is op het leesklimaat van kinderdagverblijven. De leidinggevend zijn neutraal in de mate waarin hun kindercentrum hier al aan werkt. Kinderdagverblijven zouden hierin kunnen verbeteren. De aspecten die vooral te maken hebben met het werken op de groep (zoals de voorleesplek, de voorleesroutine, het boekenaanbod en het zelfstandig boekenpakken) zijn volgens leidinggevend goed op orde in hun kinderdagverblijf en leveren een positieve bijdrage aan het voorleesklimaat.

Het stimuleren van ouderbetrokkenheid blijkt onder leidinggevend het minst van invloed voor een goed voorleesklimaat. Tevens stimuleren kinderdagverblijven ook slechts in geringe mate de betrokkenheid van de ouders bij het voorlezen. Leidinggevend zijn ook kritisch over de deelname aan een regionaal leesbevorderingsnetwerk. Ook dit aspect blijkt volgens de leidinggevend niet in belangrijke mate bij te dragen aan een positief voorleesklimaat op kinderdagverblijven. Hetzelfde geldt voor de aspecten coördineren, budgetteren en evalueren van het leesbeleid en de professionele ondersteuning van leesbevordering aan kinderen. Het belang van alle vier deze aspecten zou door Stichting Lezen nog meer onder de aandacht gebracht kunnen worden op kinderdagverblijven.

1.4 Ouderbetrokkenheid belangrijk voor voorleesklimaat bij BoekStartdeelnemers

Deze paragraaf toont de resultaten van de leidinggevendenden van de BoekStartdeelnemers.

Tabel 4 | Invloed aspecten leesbevordering op beoordeling leesklimaat – BoekStartdeelnemers

Basis: leidinggevendenden deelnemers BoekStart n=21 (resultaten indicatief)

Bron: TNS NIPO, 2012

Er zijn twee aspecten die bij de BoekStartdeelnemers van grote invloed zijn op een positief voorleesklimaat. Ten eerste is dit het aanbod van boeken, waar volgens leidinggevendenden in voldoende mate aandacht aan wordt besteed. Het tweede aspect is het stimuleren van ouderbetrokkenheid, waar volgens de leidinggevendenden in mindere mate aandacht aan wordt besteed. BoekStartdeelnemers herkennen het belang dat Stichting Lezen hecht aan het betrekken van ouders bij het voorlezen. Voor dit aspect is er ruimte en noodzaak voor verbetering bij de BoekStartdeelnemers.

Ook bij de BoekStartdeelnemers zijn de aspecten die betrekking hebben op de groep (voorleesroutine, boekenaanbod en zelfstandig boeken pakken, goed op orde.

De professionele ondersteuning voor de leesbevordering van kinderen draagt ook in een belangrijke mate bij aan een positief voorleesklimaat. Ook bij dit aspect is er ruimte voor verbetering want leidinggevendenden beoordelen de mate waarin het aandacht besteedt aan dit aspect niet heel goed. Het coördineren, budgetteren en evalueren van het leesbeleid wordt ook door leidinggevendenden van BoekStartdeelnemers het minst goed beoordeeld van alles

aspecten. Uit de analyse blijkt dat dit aspect echter in mindere mate bijdraagt aan een positief voorleesklimaat. Leidinggevend van BoekStartdeelnemers herkennen niet het belang dat Stichting Lezen hecht aan dit aspect voor een goed voorleesklimaat.

2 Werkvormen

In het tweede hoofdstuk worden de resultaten van verschillende werkvormen besproken met betrekking tot voorleesklimaat (voorlezen, praten over boeken en differentiatie).

Belangrijkste conclusie

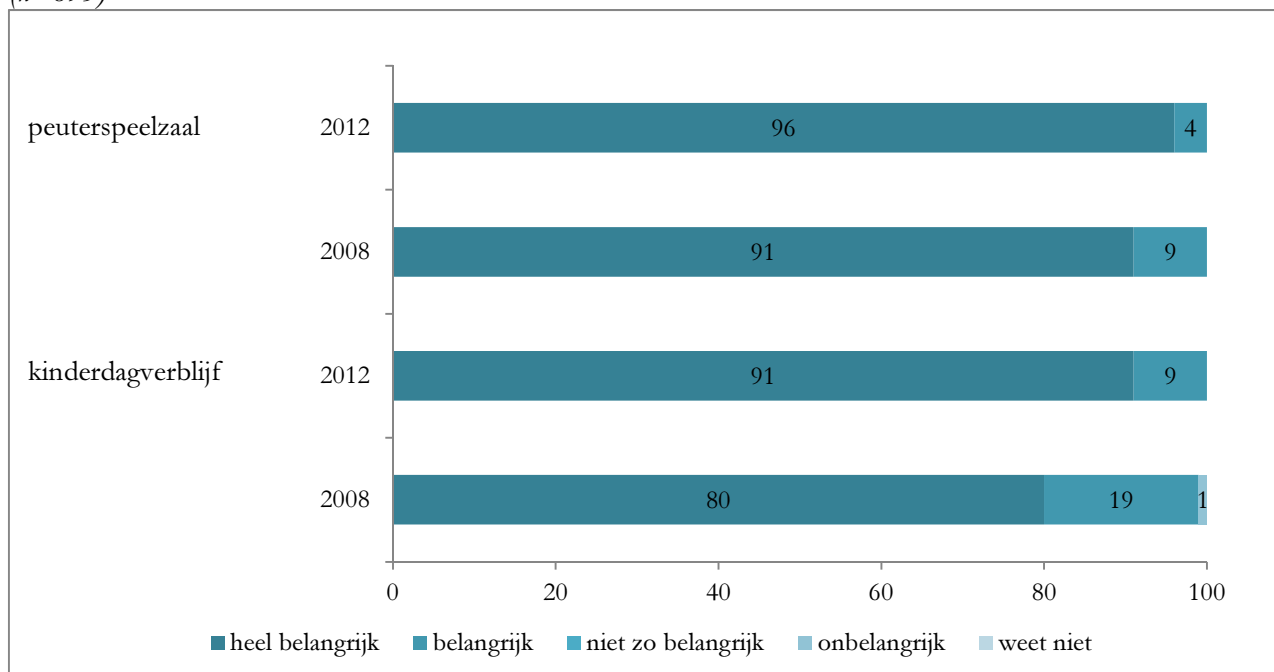
Ruim negen op de tien medewerkers van kindercentra lezen regelmatig voor. Ongeacht de hoeveelheid kinderen met een andere moedertaal dan Nederlands wordt er op alle kindercentra ongeveer evenveel voorgelezen. Uit de resultaten blijkt dat er op peuterspeelzalen vaker verwerking naar aanleiding van boeken plaatsvindt dan op kinderdagverblijven. Tevens wordt er bij peuterspeelzalen meer rekening gehouden met de verschillende (lees) interesses van kinderen dan bij kinderdagverblijven.

Kinderdagverblijven die deelnemen aan BoekStart lijken meer rekening te houden met de verschillende (lees)interesses van kinderen dan de andere kinderdagverblijven (deze resultaten zijn niet significant).

2.1 Voorlezen wordt door alle medewerkers belangrijk gevonden

Iedereen vindt regelmatig voorlezen op de groepen (heel) belangrijk. Dit geldt voor zowel leidinggevenden van peuterspeelzalen als leidinggevenden van kinderdagverblijven. We zien geen significante verschillen tussen deze twee groepen.

Tabel 5 | V230: Hoe belangrijk vindt u het regelmatig voorlezen op de groepen? Basis: leidinggevenden (n=893)

Bron: TNS NIPO, 2012

Ruim negen op de tien leidinggevenden van kinderdagverblijven en leidinggevenden van peuterspeelzalen vinden voorlezen met name van belang voor de taalstimulering van

kinderen, de cognitieve ontwikkeling, het plezier dat kinderen eraan beleven, het uitdiepen van gebeurtenissen en de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Tabel 6 | V231: *Waarom vindt u voorlezen met name belangrijk? (basis: leidinggevenden)*

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=147	n=166	n=171	n=141
	%	%	%	%
taalstimulering van kinderen	97	99	99	99
cognitieve ontwikkeling	93	95	92	93
vanwege het plezier dat kinderen eraan beleven	93	96	95	89
uitdiepen van gebeurtenissen	90	90	92	92
sociaal-emotionele ontwikkeling	90	93	92	91
rustmoment in de groep	93	94	91	84
kinderen vragen erom	86	90	81	84
als afleiding gebruiken	61	63	68	70
voor het verwerken van emoties	82*	_*	89*	_*
als aanvulling op thuis	65	64	80	76
bekend raken met boeken	2*	88*	2*	89*
sociale veiligheid op de groep	-	81	-	76
literaire ontwikkeling	2*	58*	1*	56*
aansluiten op thema's	-	2	-	1
ontwikkeling van de fantasie	-	1	-	1
diversen	5	7	4	3

Bron: TNS NIPO, 2012

Er is gevraagd welke van de eerdergenoemde redenen men het belangrijkste vindt (op de volgende pagina is de tabel weergegeven). Ruim de helft van de leidinggevenden van kinderdagverblijven noemt de taalstimulering van kinderen (55%). Daarnaast noemt een op de tien de cognitieve ontwikkeling (11%) en eenzelfde aandeel de sociaal-emotionele ontwikkeling (9%). Ook het plezier dat kinderen eraan beleven, wordt door 8% het belangrijkste gevonden onder leidinggevenden van kinderdagverblijven.

Bij leidinggevenden van peuterspeelzalen is twee derde (67%) van mening dat de belangrijkste reden om voor te lezen de taalstimulering van kinderen is. Op de tweede plaats komt de sociaal-emotionele ontwikkeling: volgens 13% de voornaamste reden om voor te lezen. 6% noemt de cognitieve ontwikkeling en 4% vindt voorlezen vooral belangrijk vanwege het plezier dat kinderen eraan beleven. In vergelijking met 2008 wordt dit nu minder vaak als voornaamste reden gekozen (van 12% naar 4%). Dat geldt ook voor kinderdagverblijven (van 21% naar 8%). Het lijkt erop dat voorlezen in kindercentra nu meer een serieus onderdeel is van het dagprogramma, dan dat er wordt voorgelezen om kinderen te vermaken.

Bij kinderdagverblijven wordt het rustmoment vaker als voornaamste reden genoemd dan bij de peuterspeelzalen (7% versus 1%). Bij peuterspeelzalen vindt men juist vaker de taalstimulering het belangrijkste (67% versus 55%). Leidinggevend van kinderdagverblijven waar gebruik wordt gemaakt van BoekStart geven vaker dan leidinggevend van kinderdagverblijven waar geen gebruik wordt gemaakt van BoekStart aan dat het voorlezen voornamelijk belangrijk is voor de sociaal-emotionele ontwikkeling (29% versus 9%).

Tabel 7 | V232: En welke reden vindt u het belangrijkste? (basis: leidinggevend)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=146	n=166	n=171	n=141
	%	%	%	%
taalstimulering van kinderen	45	55	59	67
cognitieve ontwikkeling	10	11	6	6
sociaal-emotionele ontwikkeling	13	9	13	13
vanwege het plezier dat kinderen eraan beleven	21*	8*	12*	4
rustmoment in de groep	2	7	4	1
uitdiepen van gebeurtenissen	4*	_*	2	2

Bron: TNS NIPO, 2012

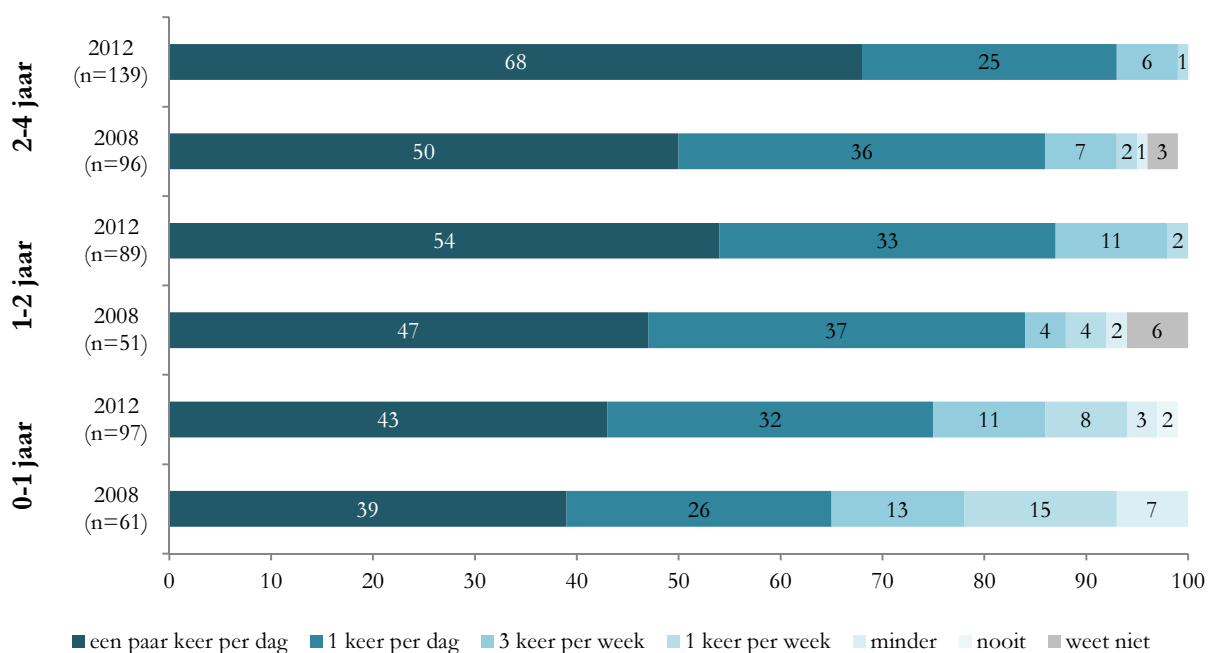
Voorleesfrequentie op de groep

Om een beeld te krijgen van de frequentie van het voorleesgedrag is aan de medewerkers van de instellingen gevraagd hoe vaak ze de kinderen voorlezen.

Net als in 2008 lezen ruim negen op de tien medewerkers van kinderdagverblijven dagelijks voor. De voorleesfrequentie ligt het hoogst onder medewerkers van groepen met kinderen van 2 tot 4 jaar: hier leest 68% een paar keer per dag voor en 25% geeft aan één keer per dag voor te lezen.

In de groepen met kinderen van 1 tot 2 jaar wordt door 54% meermalen per dag voorgelezen en door een derde (33%) dagelijks één keer. Op de babygroep ligt de frequentie iets lager: 43% geeft aan een paar keer per dag voor te lezen en 32% leest dagelijks eenmaal voor.

Tabel 8 | V378, 371 en 372: Hoe vaak leest u voor? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven

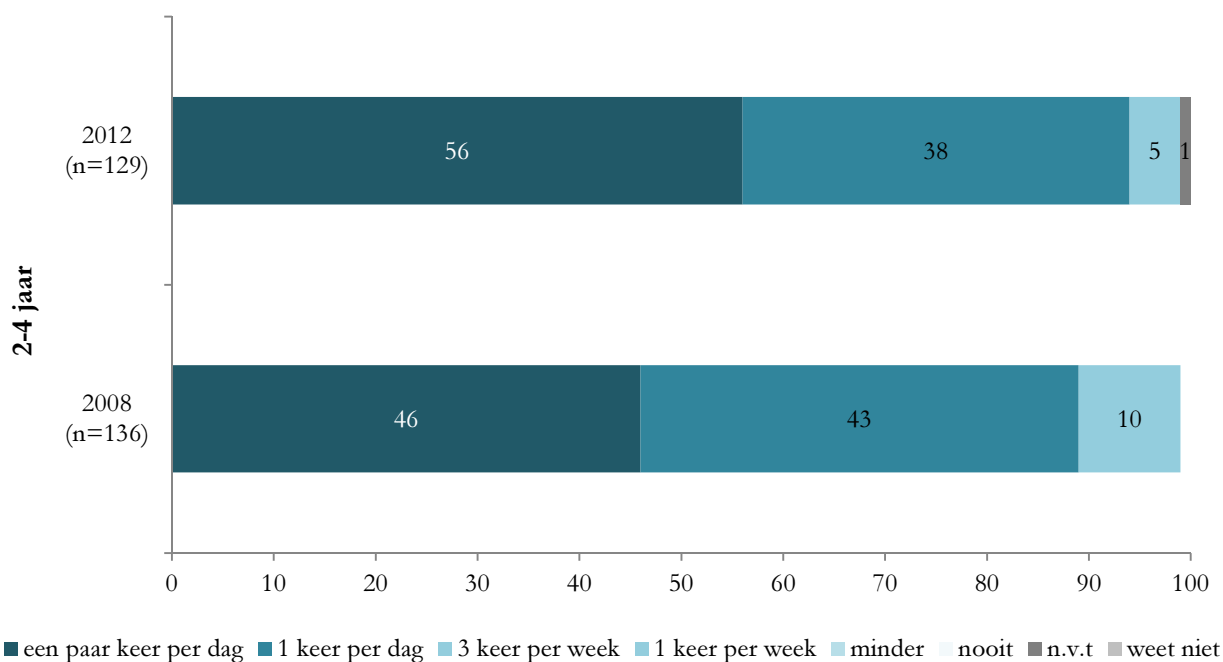

Bron: TNS NIPO, 2012

De regelmaat waarmee wordt voorgelezen lijkt in elke groep iets te zijn toegenomen ten opzichte van 2008 (maar dit verschil is niet significant).

Op peuterspeelzalen (in de leeftijdscategorie 2 tot 4 jaar) wordt ook door ruim negen op de tien medewerkers dagelijks voorgelezen: 56% leest een paar keer per dag voor en 38% doet dit één keer per dag. Ook bij peuterspeelzalen lijkt de frequentie waarmee wordt voorgelezen iets te zijn toegenomen ten opzichte van 2008 (maar dit verschil is niet significant).

Tabel 9 | V378, 371 en 372: Hoe vaak leest u voor? Basis: alle medewerkers van peuterspeelzalen¹

Bron: TNS NIPO, 2012

In totaal lezen medewerkers op peuterspeelzalen iets vaker regelmatig tot vaak voor (98% peuterspeelzalen ten opzichte van 92% op kinderdagverblijven).

We zien geen verschillen in voorleesfrequentie naar aandeel van de kinderen dat een andere taal dan Nederlands als moedertaal heeft². Ongeacht de hoeveelheid kinderen met een andere moedertaal dan het Nederlands wordt op alle kindercentra evenveel voorgelezen.

Slechts een aantal medewerkers van kinderdagcentra geeft aan dat ze weinig tot nooit voorlezen. Deze groep is gevraagd waarom ze niet vaak voorlezen. Omdat het om een heel klein aantal respondenten gaat zijn de resultaten indicatief.

¹ Vanwege de lage n bij de categorie '0-1 jaar' (n=20) en '1-2 jaar' (n=22) bij peuterspeelzalen worden de resultaten voor deze categorieën niet gerapporteerd.

² De resultaten van de kinderdagverblijven en de peuterspeelzalen zijn bij deze analyse samengenomen.

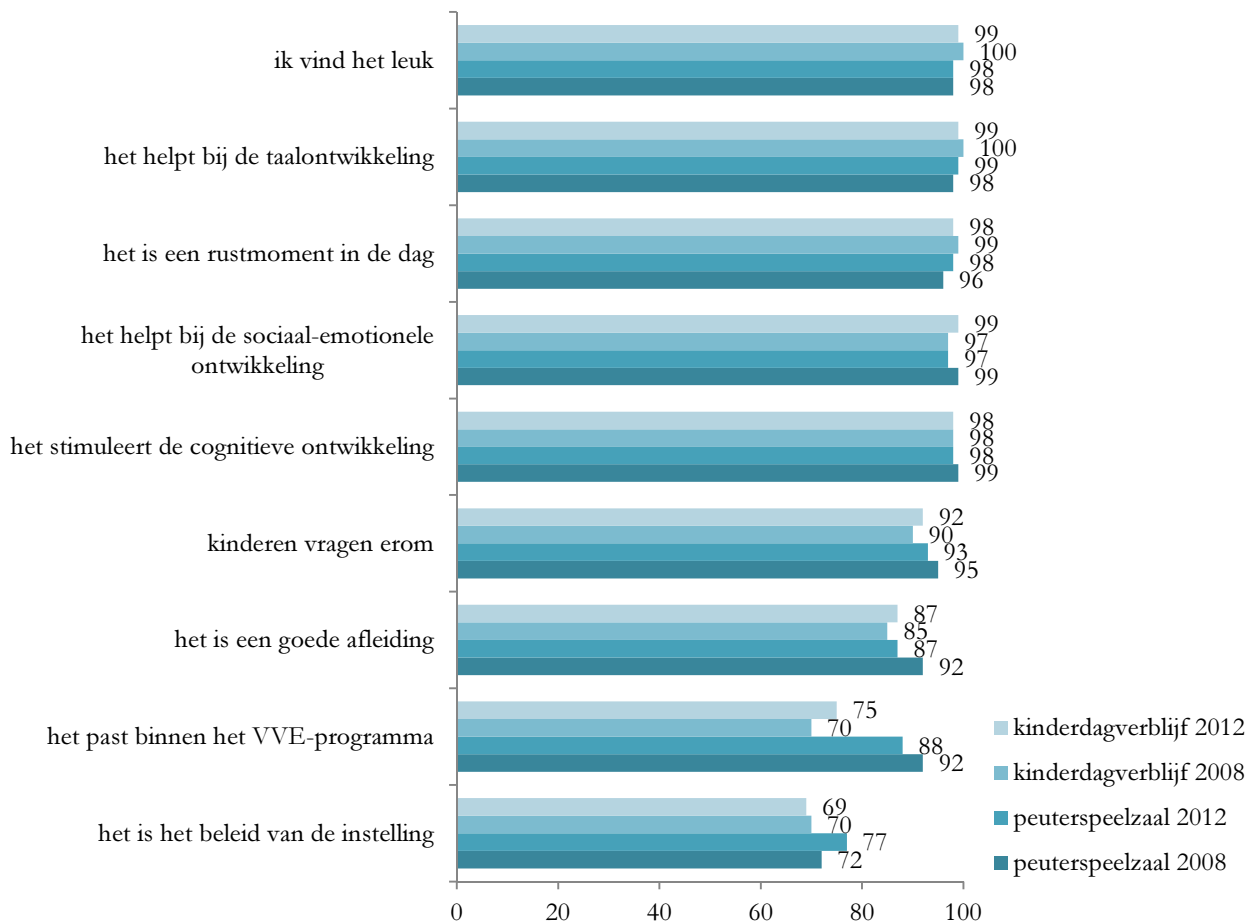
Tabel 10 | V360: Wilt u per uitspraak aangeven of die wel of niet op u van toepassing is met betrekking tot het voorlezen? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven die weinig tot nooit voorlezen (2008: n=14, 2012: n=13), alle medewerkers van peuterspeelzalen die weinig tot nooit voorlezen (2008: n=4, 2012: n=3)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=14	n=13	n=4	n=3
	n	n	n	n
ik heb te weinig tijd	11	5	2	2
de kinderen zijn te jong	7	6	-	-
ik vind andere activiteiten belangrijker	3	6	-	1
de kinderen begrijpen het niet	4	4	-	-
de kinderen vinden het niet leuk	2	1	-	-
ik weet niet hoe ik het moet organiseren	2	-	1	1
we hebben geen geschikte boeken	1	1	-	1

Bron: TNS NIPO, 2012

Aan leidsters die wel eens voorlezen, is een aantal uitspraken voorgelegd met de vraag in hoeverre dit van toepassing is op het voorlezen. Zo goed als iedereen is van mening dat voorlezen leuk is, dat het helpt bij de taalontwikkeling, dat het een rustmoment in de dag is, dat het helpt bij de sociaal-emotionele ontwikkeling en dat het de cognitieve ontwikkeling stimuleert. Ook geven circa negen op de tien medewerkers die wel eens voorlezen aan dat kinderen erom vragen en dat het een goede afleiding is (bij pijn en dergelijke). Medewerkers van peuterspeelzalen geven significant vaker aan dat voorlezen past binnen het Voor en Vroegschoolse Educatie -programma (VVE), dan bij kinderdagverblijven (88% versus 75%).

Tabel 11 | V361: Wilt u per uitspraak aangeven of die wel of niet op u van toepassing is met betrekking tot het voorlezen? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven die wel eens voorlezen (2008: n=105, 2012: n=154), alle medewerkers van peuterspeelzalen die wel eens voorlezen (2008: n=137, 2012: n=130)

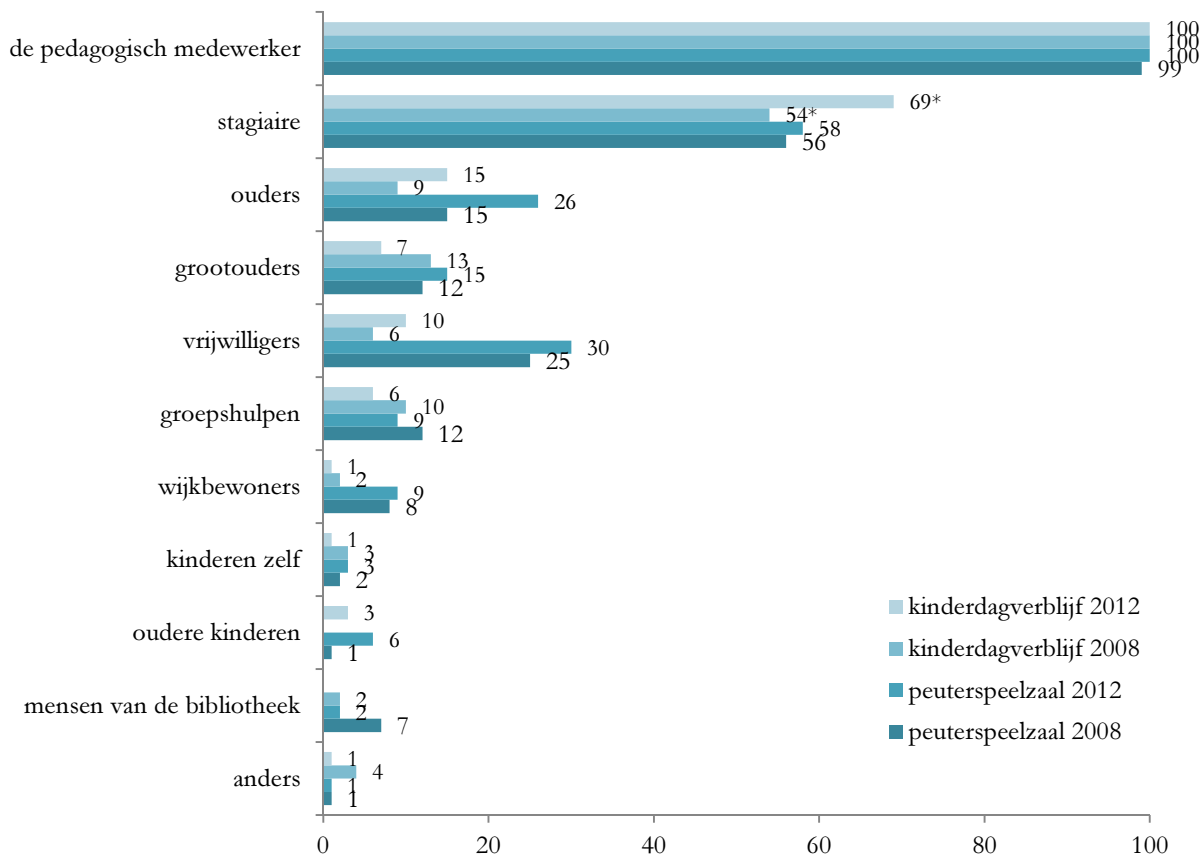
Bron: TNS NIPO, 2012

Op groepen waar minimaal 25% van de kinderen een andere taal dan het Nederlands als moedertaal heeft, geven medewerkers vaker dan gemiddeld aan dat voorlezen binnen het VVE-programma past (91% versus 81%).

Op vrijwel alle groepen (zowel op de peuterspeelzaal als op kinderdagverblijven) wordt door de pedagogisch medewerker voorgelezen. Daarnaast wordt er vaak voorgelezen door stagiaires (kinderdagverblijf: 69%, peuterspeelzaal: 58%). Op peuterspeelzalen wordt daarnaast volgens drie op de tien medewerkers voorgelezen door vrijwilligers (30%), volgens een kwart door ouders (26%) en volgens 15% door grootouders. Circa een op de tien medewerkers geeft aan dat er door wijkbewoners wordt voorgelezen (9%). In kinderdagverblijven wordt minder hulp ingeschakeld bij het voorlezen: volgens 15% wordt er voorgelezen door ouders, volgens 10% door vrijwilligers en volgens 7% door grootouders. Slechts 1% geeft aan dat door wijkbewoners wordt voorgelezen. Bij kinderdagverblijven wordt in vergelijking met 2008 wel meer voorgelezen door stagiaires (69% versus 54%).

Op groepen waar maximaal een kwart van de kinderen een andere taal dan Nederlands als moedertaal heeft, wordt vaker dan gemiddeld door groepshulpen voorgelezen (13% versus 8%). Op groepen waar minimaal een kwart van de kinderen een andere moedertaal dan het Nederlands heeft, wordt vaker door wijkbewoners voorgelezen (10% versus 4%).

Tabel 12 | V370: Wie leest er voor in uw groep? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

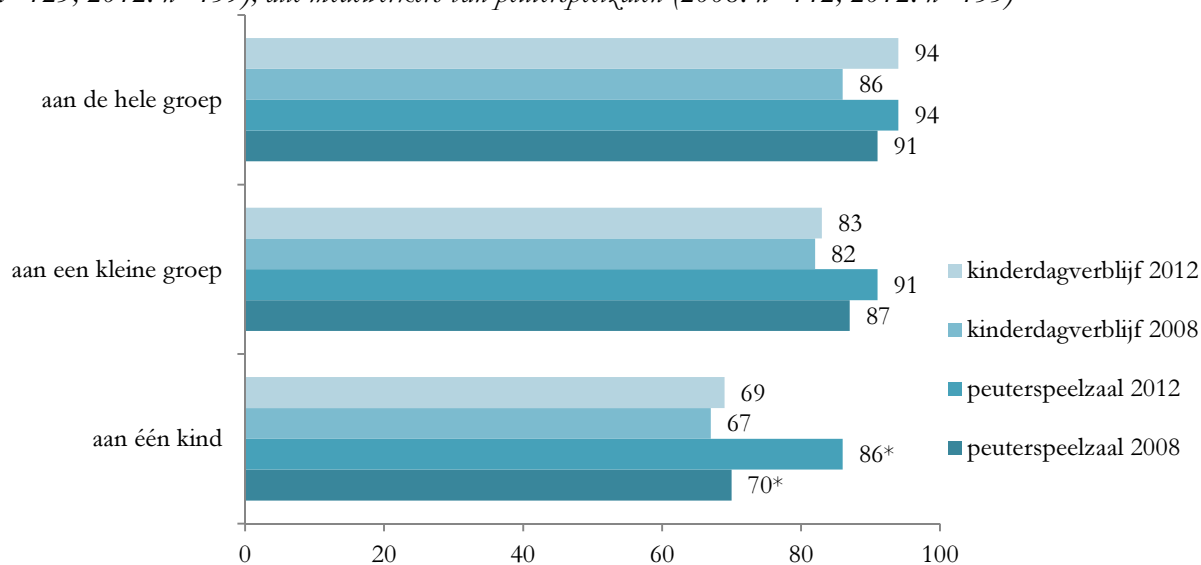

Bron: TNS NIPO, 2012

Op nagenoeg alle kinderdagverblijven en peuterspeelzalen wordt volgens de medewerkers voorgelezen aan de hele groep (beide 94%). Op kinderdagverblijven wordt volgens 83% van de medewerkers aan een kleine groep voorgelezen. Dit ligt iets hoger (niet significant) op peuterspeelzalen: 91%. Op peuterspeelzalen wordt vaker aan één kind voorgelezen dan op kinderdagverblijven (86% versus 69%).

Tabel 13 | V380: Aan wie wordt er voorgelezen? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

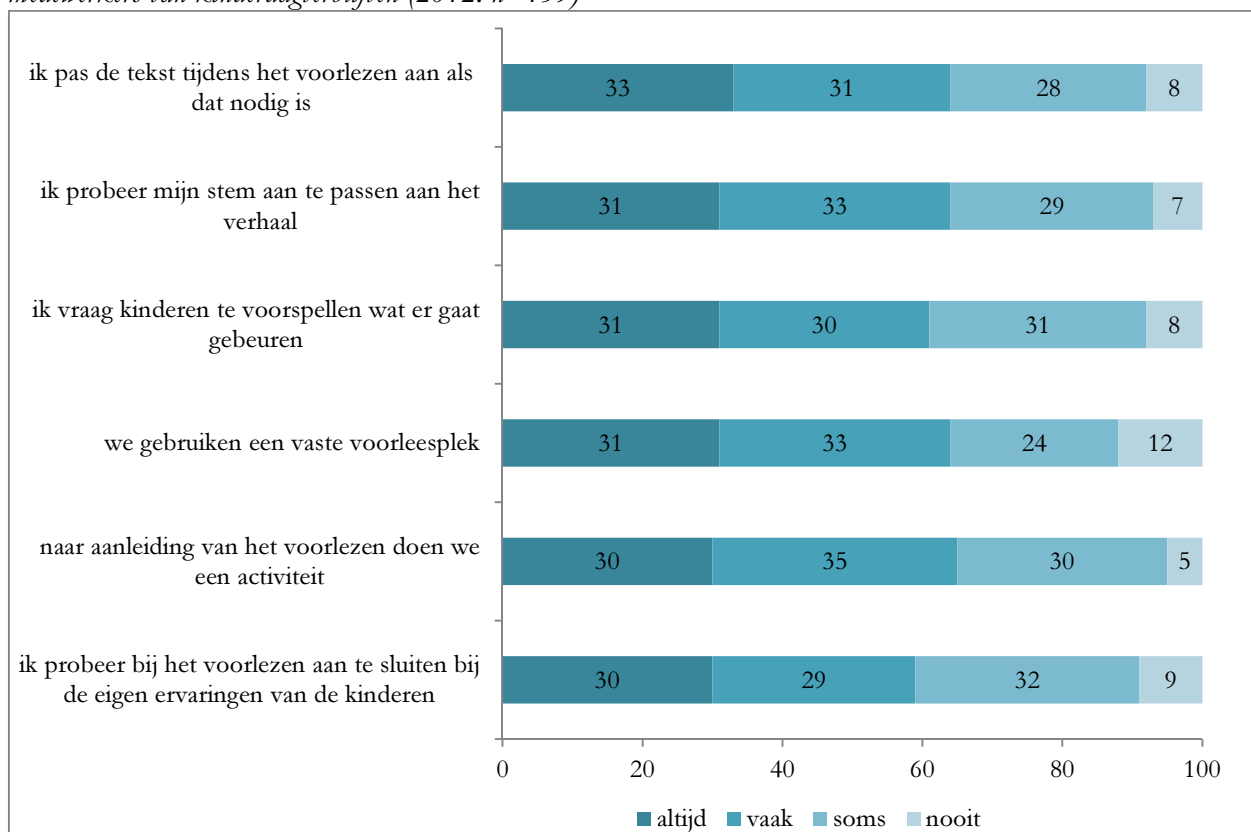
Bron: TNS NIPO, 2012

Activiteiten tijdens het voorlezen

In de volgende twee figuren (figuur 14 en 15) is te zien welke situatie van toepassing is op de medewerkers van kinderdagverblijven.

Ruim drie op de tien medewerkers passen altijd de tekst aan tijdens het voorlezen als dat nodig is (33%), proberen hun stem aan te passen aan het verhaal (31%), vragen kinderen te voorspellen wat er gaat gebeuren (31%) en gebruiken een vaste voorleesplek (31%). We zien geen verschillen tussen 2008 en 2012 (zie bijlage voor een overzicht van de resultaten van 2008 en 2012 naast elkaar).

Tabel 14 | V390_1 t/m 13a: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2012: n=159)

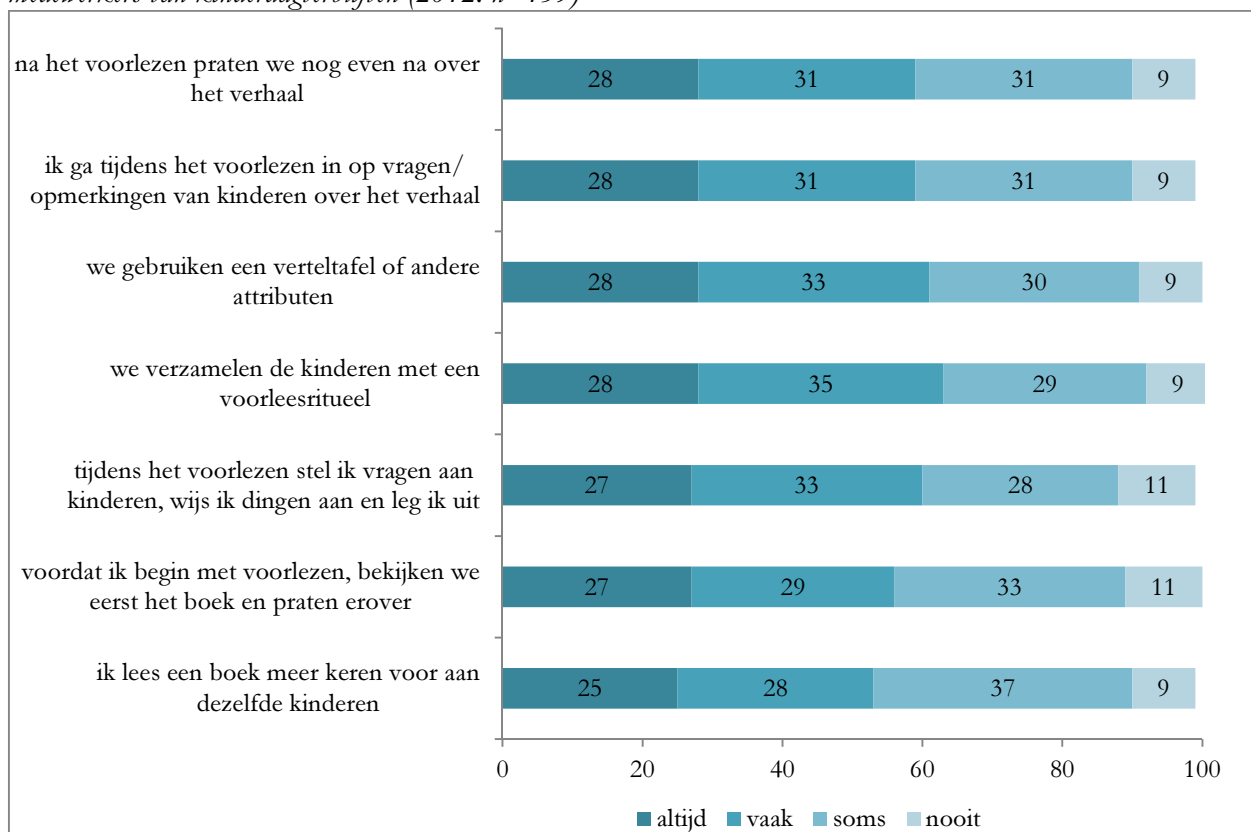

Bron: TNS NIPO, 2012

28% van de medewerkers geeft aan altijd na het voorlezen even na te praten over het verhaal, tijdens het voorlezen in te gaan op vragen/opmerkingen van kinderen over het verhaal, gebruikt een verteltafel of andere attributen en verzamelt altijd de kinderen met een voorleesritueel.

27% geeft aan altijd tijdens het voorlezen vragen te stellen en dingen aan te wijzen en uit te leggen en voor het voorlezen het boek te bekijken en te praten over het boek. Een kwart leest altijd een boek meer keren voor aan dezelfde kinderen.

Tabel 15 | V390_1 t/m 13b: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2012: n=159)

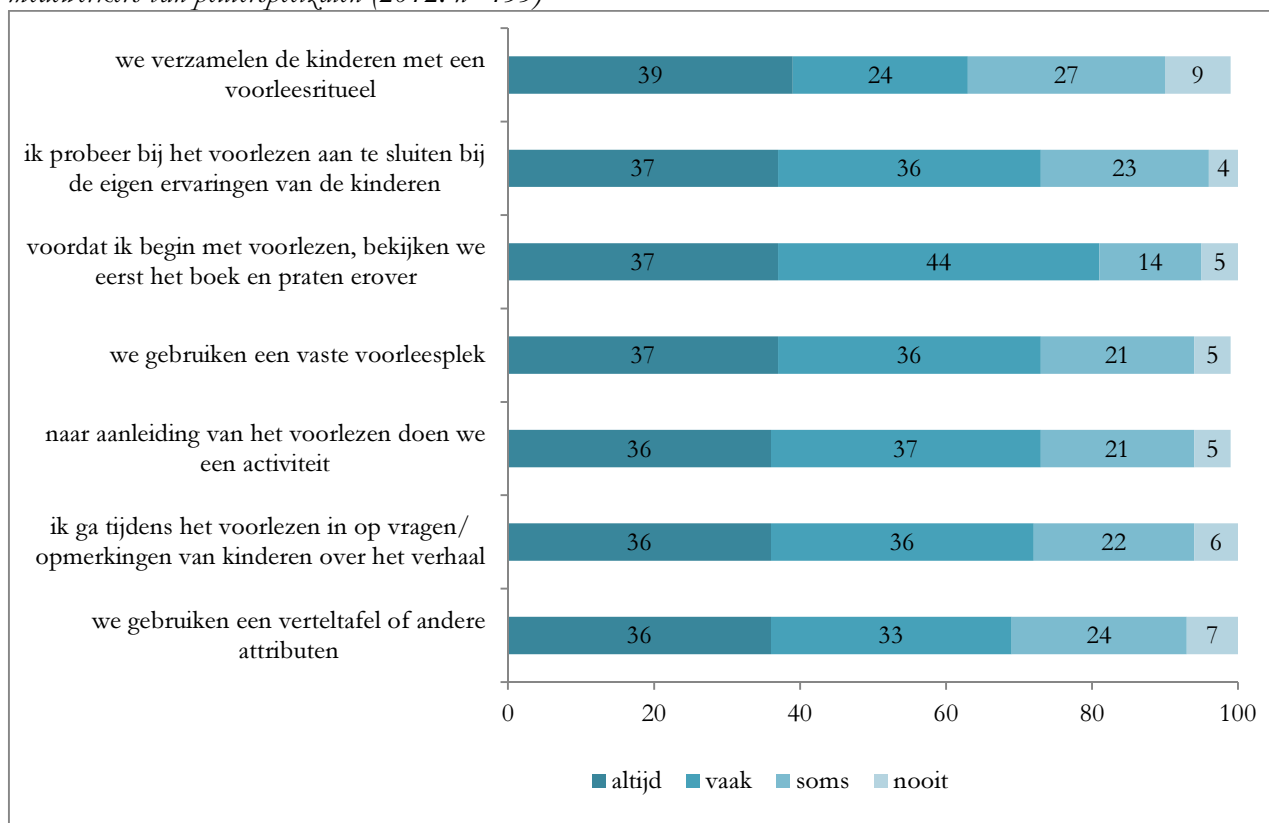
Bron: TNS NIPO, 2012

Gekeken naar de gemiddelde score op de vierpuntsschaal (waarbij altijd=4, vaak=3, soms=2 en nooit=1: deze gemiddelde score staat niet in grafiek), geven deelnemers van BoekStart vaker aan dat ze over een boek praten voordat ze aan een nieuw boek beginnen. Ook vragen ze vaker kinderen te voorspellen wat er gaat gebeuren dan op andere kinderdagverblijven het geval is.

Het percentage van de medewerkers dat regelmatig (altijd + vaak) deze activiteiten tijdens het voorlezen doet ligt rond de 60% of meer. Deze activiteiten worden allemaal regelmatig gedaan door medewerkers van kinderdagverblijven.

In peuterspeelzalen geven vier op de tien medewerkers aan dat zij altijd de kinderen met een voorleesritueel verzamelen (39%). Tevens geeft 37% aan altijd bij het voorlezen aan te sluiten bij de eigen ervaringen van de kinderen, voor het voorlezen het boek te bekijken en erover te praten en gebruik te maken van een vaste voorleesplek.

Tabel 16 | V390_1 t/m 13a: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van peuterspeelzalen (2012: n=135)

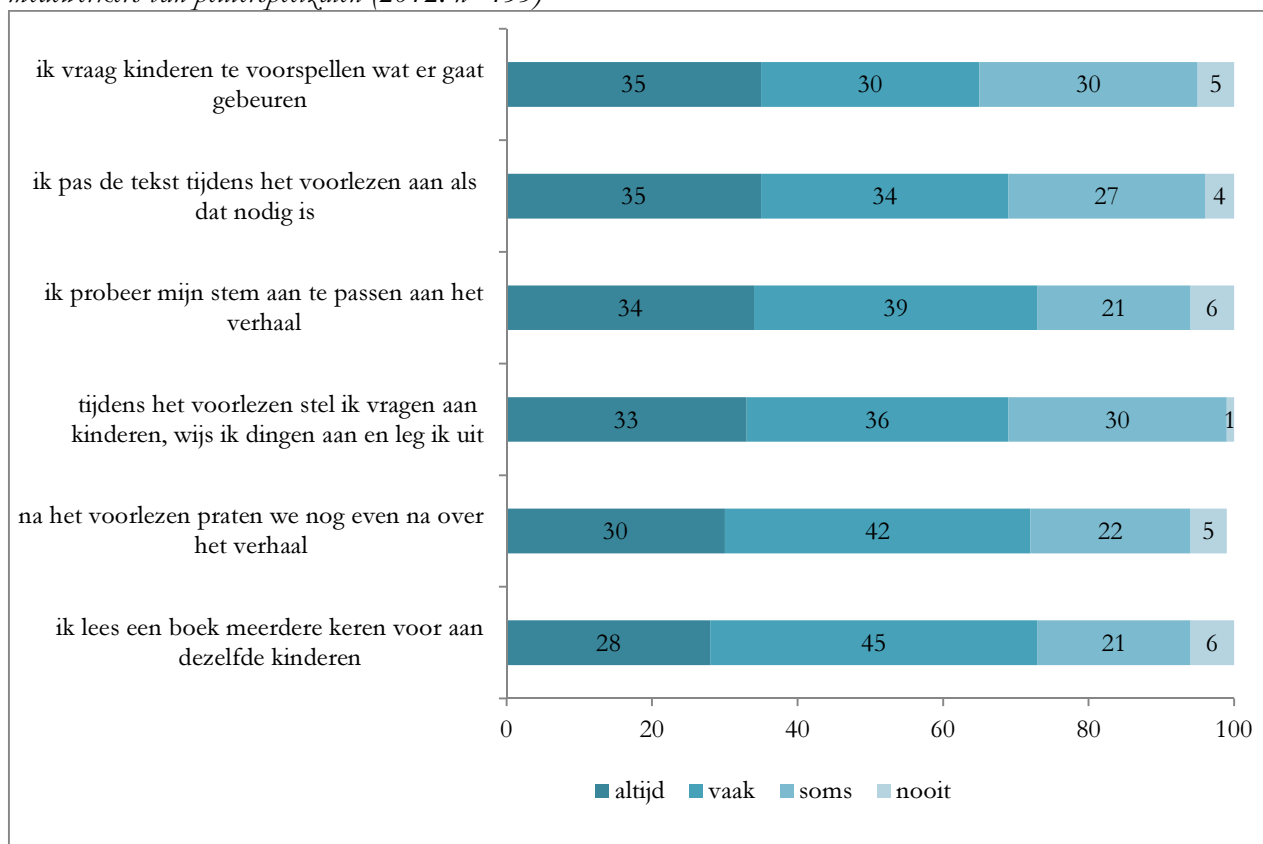

Bron: TNS NIPO, 2012

35% laat kinderen altijd voorspellen wat er gaat gebeuren en past de tekst aan tijdens het voorlezen als dat nodig is. Ook geeft ruim een derde aan altijd zijn/haar stem aan te passen aan het verhaal (34%) en stelt een derde tijdens het voorlezen altijd vragen aan de kinderen en legt uit (33%). Drie op de medewerkers tien praten na het voorlezen na over het verhaal (30%) en 28% leest een boek meer keren voor aan dezelfde kinderen.

Het percentage van de medewerkers dat regelmatig (altijd + vaak) deze activiteiten doet naar aanleiding van het voorlezen ligt iets hoger dan in bij kinderdagverblijven (60% of meer kinderdagverblijven versus 70% of meer peuterspeelzalen).

Tabel 17 | V390_1 t/m 13b: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van peuterspeelzalen (2012: n=135)

Bron: TNS NIPO, 2012

In peuterspeelzalen wordt vaker aangegeven altijd de kinderen door middel van een voorleesritueel te verzamelen dan op kinderdagverblijven (39% versus 28%). Ook wordt het boek op peuterspeelzalen vaker van tevoren bekeken en wordt er over het boek gepraat (vaak: 44% peuterspeelzalen versus 29% kinderdagverblijven).

Wanneer we de gemiddelde scores op de vierpuntsschaal (waarbij altijd=4, vaak=3, soms=2 en nooit=1: deze gemiddelde score staat niet in grafiek) in beschouwing nemen, valt nog een aantal significante afwijkingen op. In peuterspeelzalen geeft men vaker dan in kinderdagverblijven aan dat er tijdens het voorlezen in wordt gegaat op vragen/opmerkingen van kinderen over het verhaal (3,0 versus 2,8). Ook geeft men vaker aan dat men aansluit bij de eigen ervaringen van kinderen (3,1 versus 2,8), dat men tijdens het voorlezen vragen stelt, dingen aanwijst en uitlegt (3,0 versus 2,8) en dat men een boek meer keren voorleest aan dezelfde kinderen (3,0 versus 2,7). Bij peuterspeelzalen zijn de medewerkers actievere voorlezers dan bij kinderdagverblijven.

2.2 Praten over boeken

De tabel op de volgende pagina geeft de activiteiten weer die naar aanleiding van het (voor)lezen van boeken worden uitgevoerd. Uit de resultaten blijkt dat er op peuterspeelzalen vaker verwerking naar aanleiding van boeken plaatsvindt dan op kinderdagverblijven.

Er wordt vooral gepraat over het boek naar aanleiding van het voorlezen (kinderdagverblijf: 93%, peuterspeelzaal: 96%). Net als in 2008 worden daarnaast met name liedjes, muziek en geluidsspelletjes uitgevoerd (kinderdagverblijf: 91%, peuterspeelzaal: 94%) en wordt er geknutseld, getekend en gebouwd (kinderdagverblijf: 89%, peuterspeelzaal: 97%).

Een aantal activiteiten wordt binnen kinderdagverblijven vaker ondernomen dan in 2008: verhalen vertellen, iets over het verhaal laten vertellen (86% versus 75%), themaproject met activiteiten (86% versus 69%), rijmpjes, versjes en taalspelletjes (75% versus 64%), het verhaal als geanimeerd prentenboek bekijken (69% versus 15%) en spelen met de verteltafel (44% versus 27%).

Binnen peuterspeelzalen wordt nu vaker dan in 2008 aan de hand van het voorlezen materialen ontdekt, geknutseld, getekend en gebouwd (van 89% naar 97%). Ook wordt er vaker naar een verhaal als geanimeerd prentenboek gekeken (van 23% naar 76%) en vaker gespeeld met de verteltafel naar aanleiding van het voorlezen (van 61% naar 74%).

Binnen peuterspeelzalen wordt vaker dan bij kinderdagverblijven aan de hand van voorlezen materialen ontdekt, geknutseld, getekend en gebouwd (97% versus 89%). Ook wordt vaker aan kinderen gevraagd iets over het verhaal te vertellen (90% versus 75%). Tevens wordt vaker naar aanleiding van boeken gespeeld met de verteltafel (74% versus 44%).

Tabel 18 | V400: Welke activiteiten doet u naar aanleiding van boeken? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

	peuterspeelzaal		kinderdagverblijf	
	2008	2012	2008	2012
	n=142	n=135	n=125	n=159
ontdekken van materialen, knutselen, tekenen, bouwen	89*	97*	86	89
praten over het boek**	-	96	-	93
liedjes, muziek, geluidspelletjes	93	94	86	91
themadag	85	92	69*	86*
rijmpjes, versjes, taalspelletjes	82	90	64*	75*
verhalen vertellen, iets over het verhaal laten vertellen	87	87	75*	86*
dansen, bewegen, pantomime	84	84	70	78
fantasiespel, rollenspel, uitbeelden	77	79	65	73
verhaal als geanimeerd prentenboek bekijken	23*	76*	15*	69*
spelen met de verteltafel	61*	74*	27*	44*
poppenkast/handpoppen	64	68	50	60
diversen	6	5	4	4
maken en gebruik vertelkoffer, vertelkastje e.d.	-	2	-	1
geen	-	-	2	-
video kijken	11	-	24	-

** de antwoordoptie 'praten over het boek' is in 2008 niet voorgelegd

Bron: TNS NIPO, 2012

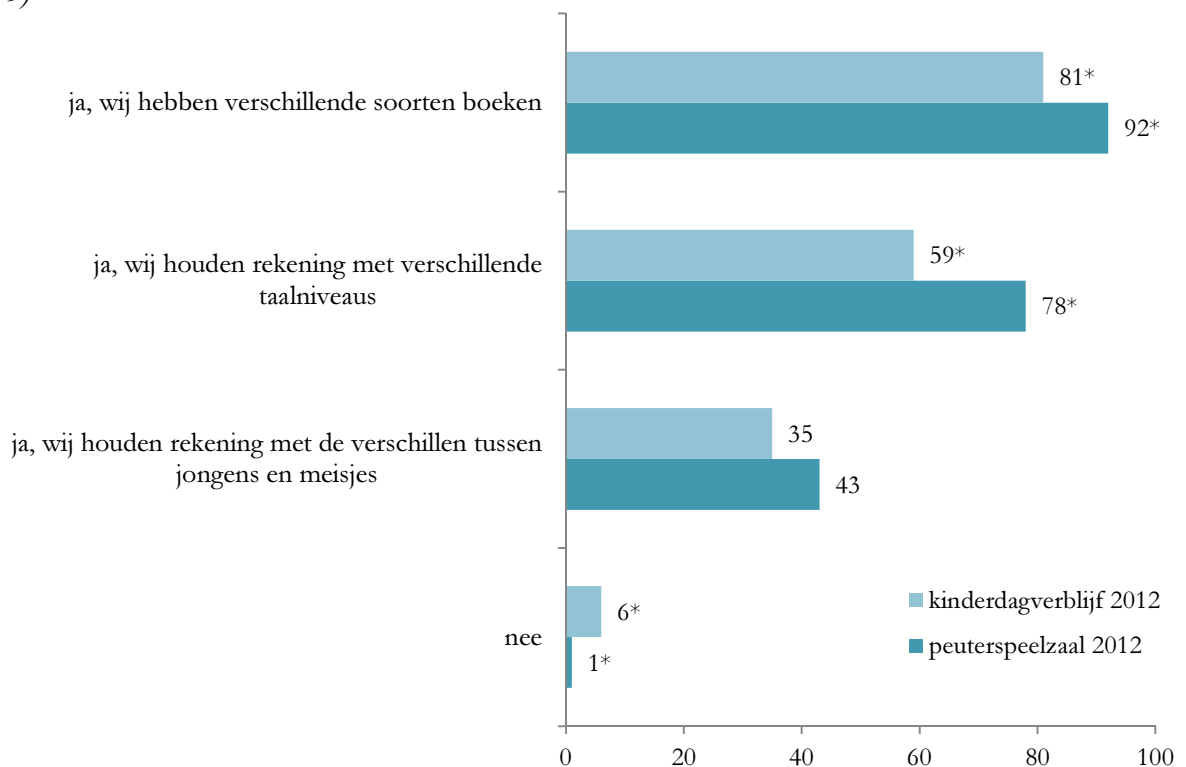
In groepen waar meer dan 25% een andere taal dan het Nederlands als moedertaal heeft, wordt significant vaker gebruikgemaakt van de verteltafel (77% versus 49% bij groepen waar niemand een andere moedertaal heeft dan het Nederlands). In groepen waar alle kinderen Nederlands als moedertaal hebben, worden vaker dan gemiddeld liedjes gezongen, muziekactiviteiten en geluidspelletjes gedaan (98%).

2.3 Diversiteit en leesinteresses

94% van de medewerkers van kinderdagverblijven houdt rekening met de verschillende interesses van kinderen. Bij de peuterspeelzalen ligt dit aandeel met 99% significant hoger (deze cijfers staan niet in de grafiek). Er wordt vooral rekening mee gehouden door verschillende boeken aan te schaffen: 81% van de kinderdagverblijven heeft verschillende boeken en 92% van de peuterspeelzalen heeft verschillende boeken. Onder peuterspeelzalen is dit significant hoger. Binnen kinderdagverblijven wordt volgens 59% rekening gehouden met de verschillende taalniveaus, binnen peuterspeelzalen ligt dit aandeel veel hoger: 78% houdt hier rekening mee.

De resultaten verschillen niet tussen groepen waar veel kinderen zitten met een andere moedertaal dan het Nederlands en groepen waar weinig tot geen kinderen zitten met een andere moedertaal dan het Nederlands.

Tabel 19 | V2070: Houdt u rekening met de verschillende interesses van kinderen? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2012: n=135)³

Bron: TNS NIPO, 2012

BoekStartdeelnemers houden op alle drie de genoemde vlakken meer rekening met de verschillende interesses van kinderen dan andere kinderdagverblijven. Deze verschillen zijn echter niet significant.

³ Deze vraag is in 2008 niet gesteld.

Aan alle medewerkers is gevraagd of zij een speciale aanpak hanteren voor kinderen met een taalachterstand. Bij peuterspeelzalen zitten de meeste kinderen met een taalachterstand op de groep (17% versus 32% geen kinderen met een taalachterstand). Als gevolg hiervan worden er ook verschillende aanpakken gehanteerd door medewerkers van peuterspeelzalen dan door medewerkers van kinderdagverblijven.

Tabel 20 | V430: Heeft u een speciale aanpak voor kinderen met een taalachterstand? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven die kinderen in de groep hebben met een taalachterstand (2012: n=154, 2008: n=89), alle medewerkers van peuterspeelzalen die kinderen in de groep hebben met een taalachterstand (2012: n=135, 2008: n=113)⁴

	kinderdagverblijf	peuterspeelzaal
	n=159	n=135
	%	%
wij wijzen veel aan, benoemen veel, herhalen veel	79*	91*
we lezen ook voor in kleine groepjes of individueel	77*	91*
we sluiten aan bij het Nederlandse taalniveau van de kinderen	69*	90*
we volgen de taalontwikkeling van de kinderen en noteren de vorderingen	64*	81*
we doen veel activiteiten n.a.v. een verhaal	58*	75*
we gebruiken veel attributen bij het voorlezen	52*	73*
we lezen het verhaal een of meer keren extra voor aan de anderstalige kinderen	44*	65*
we vragen kinderen met een andere moedertaal het verhaal na te vertellen	23	33
we hebben geen kinderen met een taalachterstand	32*	17*
we doen niets speciaals voor niet-Nederlandstalige kinderen	8*	1*
we lezen boeken voor in de eigen taal	23	21
we vragen ouders boeken in de eigen taal voor te lezen	14*	35*
we hebben boeken in de eigen taal op cd	12	15
we hebben een andere aanpak	11*	22*
we doen mee aan een speciaal (taal)programma voor anderstaligen	9*	41*

* significante verschillen tussen kinderdagverblijf en peuterspeelzaal

Bron: TNS NIPO, 2012

De meest genoemde aanpakken zijn het aanwijzen, benoemen en het veel herhalen, het voorlezen in kleine groepjes of individueel, het aansluiten bij het Nederlandse taalniveau

⁴ Deze vraag is niet vergelijkbaar met 2008 vanwege een gewijzigde opzet: in 2008 is alleen aan medewerkers die kinderen in de groep hebben met een andere moedertaal dan het Nederlands gevraagd of er een speciale aanpak is voor deze kinderen. In 2012 betreft de vraag een taalachterstand in het algemeen.

van de kinderen en het volgen van de taalontwikkeling en noteren van de vorderingen.

Alle methodes voor kinderen met een taalachterstand komen minder vaak dan gemiddeld voor in de groepen waar geen kinderen zitten die een andere moedertaal spreken dan het Nederlands.

In groepen waar meer dan 25% van de kinderen een andere moedertaal dan het Nederlands heeft, wordt significant vaker dan in groepen zonder anderstalige kinderen in kleine groepjes of individueel voorgelezen (93% versus 73%), wordt vaker aangesloten bij het taalniveau van de kinderen (89% versus 65%), worden vaker activiteiten gedaan naar aanleiding van een verhaal (77% versus 55%), worden vaker attributen gebruikt bij het voorlezen (85% versus 42%), wordt vaker het verhaal meer malen gelezen (79% versus 25%), wordt kinderen met een andere moedertaal dan het Nederlands gevraagd het verhaal na te vertellen (41% versus 4%) en wordt als instelling vaker meegedaan aan een programma voor anderstaligen (49% versus 6%).

3 Op de werkvloer

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de resultaten van voorlezen op de ‘werkvloer’. De leesomgeving van kinderen in kindercentra bestaat onder andere uit het boekenaanbod, de ondersteunende rol van de professional en de stimulerende rol van de ouders.

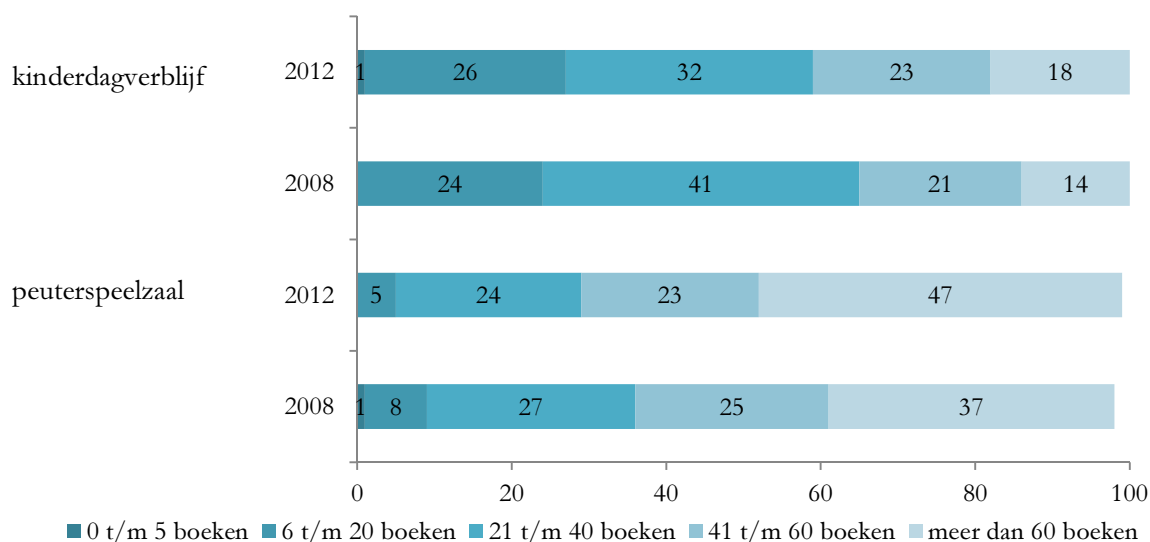
Belangrijkste conclusie

Driekwart van de kindercentra beschikt in elk geval over meer dan 20 boeken. Op peuterspeelzalen zijn aanzienlijk meer boeken aanwezig dan op kinderdagverblijven. De meeste kindercentra schaffen een paar keer per jaar nieuwe leesboeken aan. Bij peuterspeelzalen is het meestal de pedagogisch medewerker die de nieuwe leesboeken uitkiest (hoewel dit percentage is afgenomen sinds 2008). Op kinderdagverblijven wordt er meestal voor verschillende groepen afgestemd welke boeken aangeschaft dienen te worden. De keuze voor een boek wordt vooral bepaald door het thema of het seizoen. Medewerkers op peuterspeelzalen zijn actiever op zoek naar informatie over boeken en bekender met evenementen en activiteiten. Ouders worden bij nagenoeg alle kindercentra betrokken bij het voorlezen en de manieren waarop dit gebeurt ontwikkeld zich positief. Bij kinderdagverblijven wordt bijvoorbeeld veel vaker over boeken gepraat met ouders dan 4 jaar terug.

3.1 Boekenaanbod

Nog steeds ligt bij de meeste kinderdagverblijven het aantal boeken dat er aanwezig is voor de groep tussen de 21 en 40 (32%).

Tabel 21 | V410: Hoe groot is de boekencollectie ongeveer op de groep? Basis: alle medewerkers van kinderdag-verblijven (2008: n=125, 2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

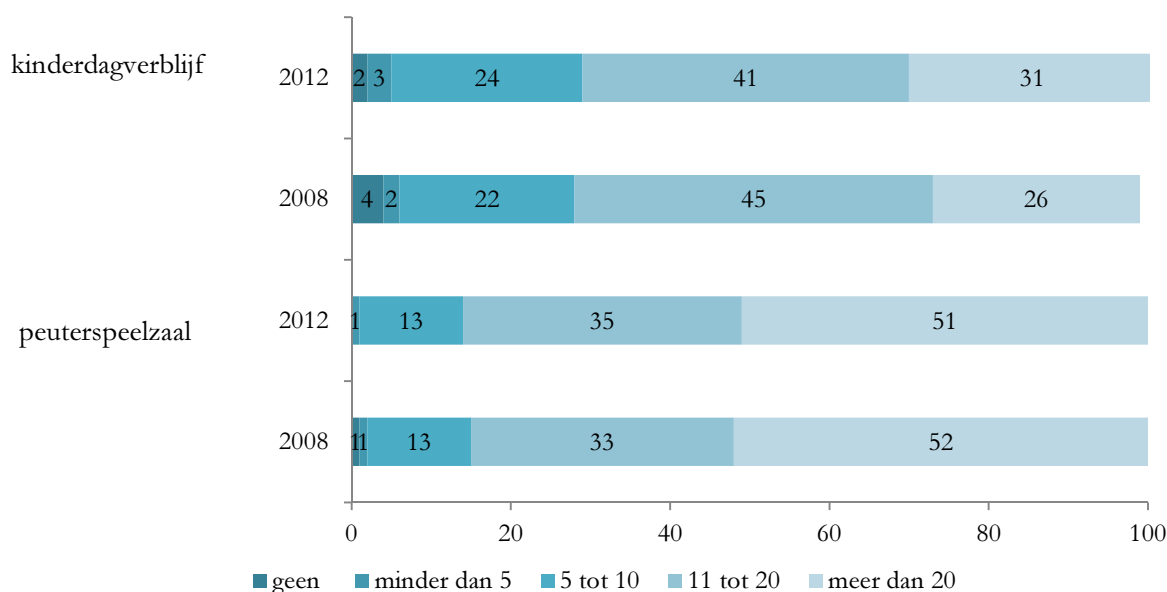
Bron: TNS NIPO, 2012

Ruim een kwart (27%) geeft aan dat er niet meer dan 20 boeken aanwezig zijn op de groep. Op peuterspeelzalen geeft bijna de helft van de medewerkers aan dat er meer dan 60 boeken aanwezig zijn (47%). Dit aandeel is aanzienlijk groter dan onder kinderdagverblijven waar maar 18% aangeeft dat er meer dan 60 boeken aanwezig zijn (significant). We zien geen significante verschillen ten opzichte van de vorige meting.

In de meeste groepen op peuterspeelzalen en kinderdagverblijven zijn meer dan 10 boeken voor de kinderen om zelf te pakken en te 'lezen'. Op peuterspeelzalen geeft de helft van de medewerkers aan dat er meer dan 20 boeken zijn en zijn er volgens ruim een derde van de medewerkers 11 tot 20 boeken op de groep. Op kinderdagverblijven liggen in drie van de tien gevallen meer dan 20 boeken om zelf te 'lezen'. Vier op de tien medewerkers geven aan dat er 11 tot 20 boeken zijn.

Op peuterspeelzalen zijn dit vaker meer dan 20 boeken om zelf te pakken en te 'lezen' dan op kinderdagverblijven (51% versus 31%). Er zijn geen verschillen ten opzichte van 2008.

Tabel 22 | V420: Hoeveel boeken zijn er voor kinderen in uw groep om zelf te pakken en te 'lezen'?
Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159), alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

Bron: TNS NIPO, 2012

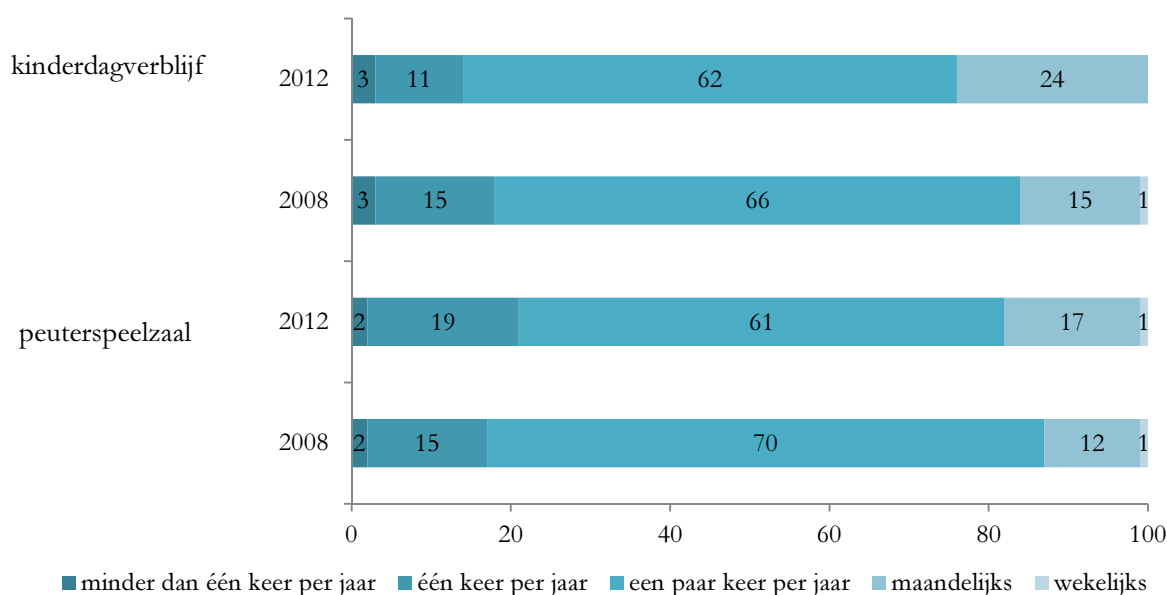
Een ruime meerderheid van de kindercentra heeft een boekenhoek op de groep. Bij peuterspeelzalen is vaker een boekenhoek aanwezig dan bij kinderdagverblijven (70% van de kinderdagverblijven versus 93% van de peuterspeelzalen).

Aanschaf van boeken

Zowel bij kinderdagverblijven als bij peuterspeelzalen worden in de meeste gevallen (respectievelijk 62% en 61%) een paar keer per jaar nieuwe leesboeken aangeschaft. Bij een kwart van de kinderdagverblijven gebeurt dit maandelijks (24%) en bij een tiende slechts één keer per jaar (11%). Bij 17% van de peuterspeelzalen worden er maandelijks nieuwe boeken aangeschaft en bij 19% één keer per jaar. De verschillen tussen kinderdagverblijven en peuterspeelzalen zijn niet significant.

We zien eveneens geen significante verschillen tussen 2008 en 2012.

Tabel 23 | V90: Hoe vaak worden er nieuwe leesboeken gekocht? Basis: alle leidinggevenden van kinderdagverblijven (2008: n=148, 2012: n=166), alle leidinggevenden van peuterspeelzalen (2008: n=171, 2012: n=141)

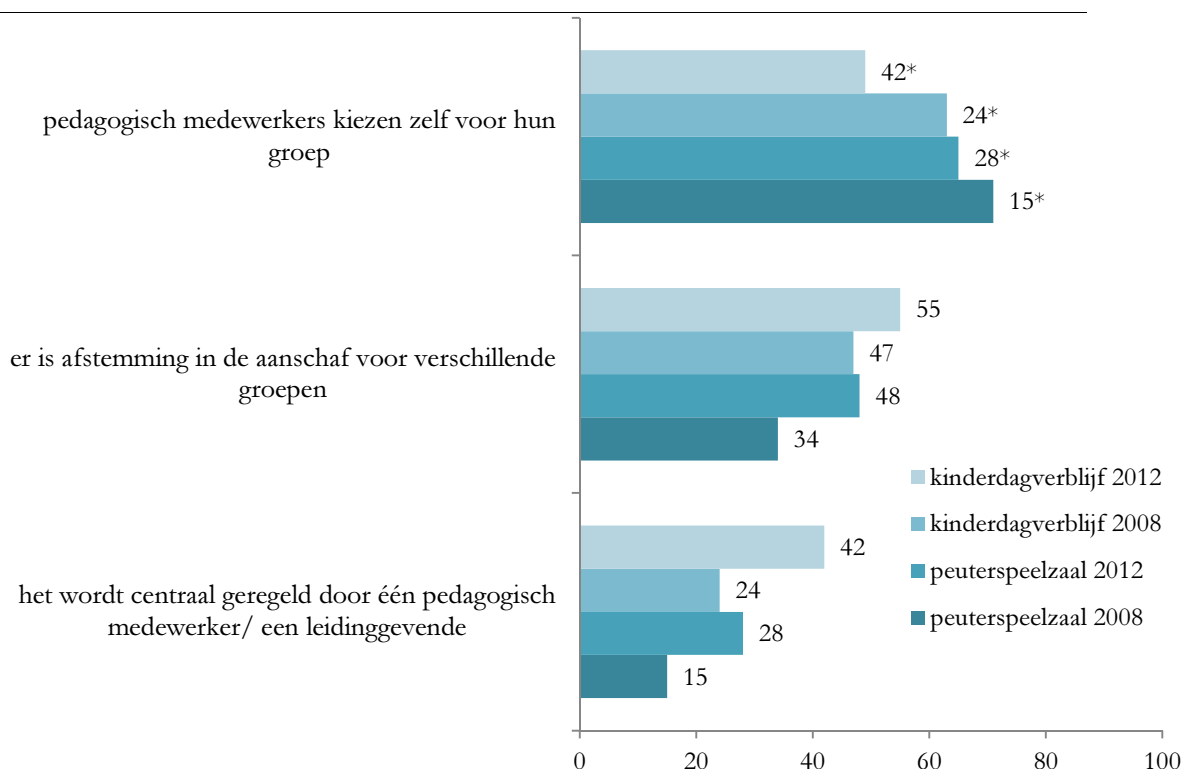

Bron: TNS NIPO, 2012

Aan alle leidinggevenden is de vraag gesteld hoe deze boekenaanschaf is geregeld. Op kinderdagverblijven is er volgens ruim de helft van de leidinggevenden (55%) afstemming over de aanschaf voor verschillende groepen. Ook geeft de helft (49%) aan dat door de pedagogisch medewerkers zelf wordt gekozen. In 2008 lag dit nog op 63% (significant hoger). Ook wordt het volgens 42% centraal geregeld door één pedagogisch medewerker/leidinggevende. Ook dit komt veel vaker voor dan in 2008 (toen nog 24%).

Bij peuterspeelzalen wordt in de meeste gevallen door de pedagogisch medewerker gekozen (65%). Daarnaast is er ook afstemming in de aanschaf voor de verschillende groepen. Hier is veel vaker sprake van dan in 2008 (48% versus 34%). Ook wordt het binnen peuterspeelzalen vaker dan in 2008 centraal geregeld (van 15% naar 28%).

Tabel 24 | V140: Hoe is de boekenaanschaf geregeld? Basis: alle leidinggevenden van kinderdagverblijven (2008: n=148, 2012: n=166), alle leidinggevenden van peuterspeelzalen (2008: n=171, 2012: n=141)

Bron: TNS NIPO, 2012

Vooraf het onderwerp is doorslaggevend voor de keuze van bepaalde boeken. In bijna alle gevallen worden bepaalde boeken gekozen omdat het onderwerp binnen het thema past (kinderdagverblijf: 95%, peuterspeelzaal: 98%) en in ruim acht op de tien gevallen wordt de keuze gebaseerd op het onderwerp dat aansluit bij een gebeurtenis in de groep (kinderdagverblijf: 83%, peuterspeelzaal: 84%).

De eigen voorkeur van medewerkers of de voorkeur van kinderen zijn bij kinderdagverblijven vaker een reden om bepaalde boeken te kiezen dan de informatie die wordt verkregen vanuit boekhandels en bibliotheken.

Op kinderdagverblijven wordt significant vaker dan op peuterspeelzalen uitgegaan van de voorkeur van kinderen (70% kinderdagverblijven versus 48% peuterspeelzalen). Echter is de meest doorslaggevendende reden, voor leidinggeveneden van kindercentra in het algemeen, dat het onderwerp past binnen een thema / seizoen (peuterspeelzalen 70% en kinderdagopvang 48%: staat niet in de grafiek). Leidinggeveneden van kindercentra kiezen vaker voor een boek dat aansluit bij een thema (zoals de winter) dan dat het aansluit bij de ontwikkeling van het kind.

Tabel 25 | V150: Op grond waarvan worden bepaalde boeken gekozen? (basis: leidinggevenden)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=148	n=166	n=171	n=141
	%	%	%	%
onderwerp past binnen het thema / seizoen	91	95	95	98
onderwerp sluit aan bij gebeurtenis in de groep	82	83	83	84
voorkeur pedagogisch medewerker	74	69	71	67
voorkeur kinderen	62	70*	54	48*
schriftelijke informatie uit vakbladen, van internet, de voorleesgids, recensies e.d.	66	65	68	57
informatie boekhandel of bibliotheek	58	52	71	61
de prijs	40	38	26	27
voorkeur ouders**	3	1	3	3
op grond van inhoud, vormgeving**	3	1	1	2
Kinderboekenweek**	1	1	-	1
De Nationale Voorleesdagen**	-	2	-	-
boek sluit aan bij de ontwikkeling/leeftijd van kinderen**	-	2	-	4
vanuit het VVE-traject**	-	-	-	2
diversen	8	4	8	8

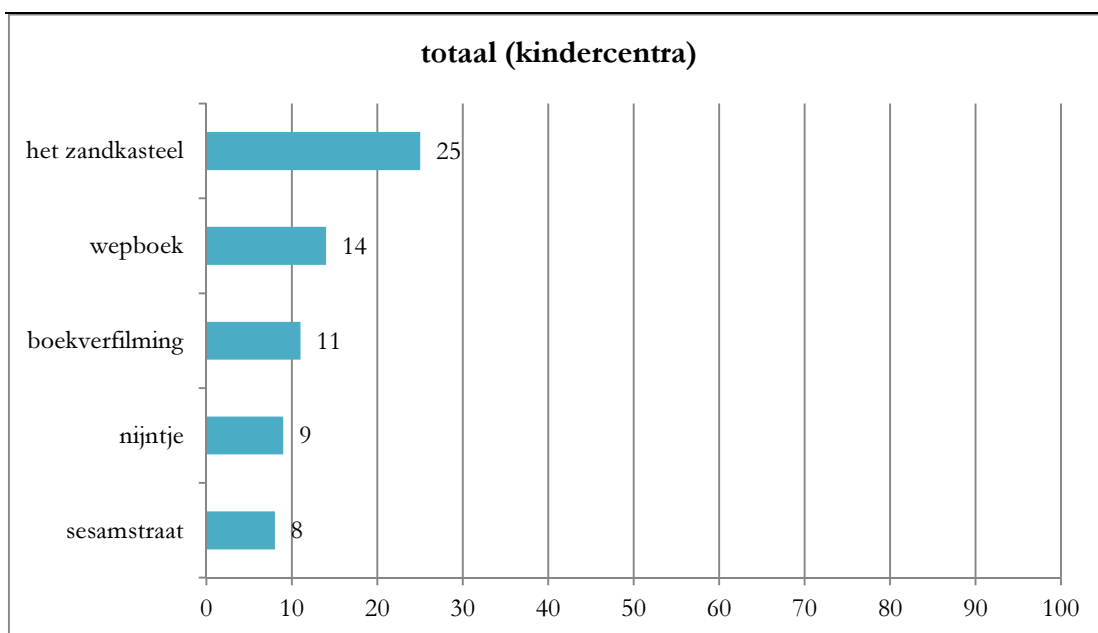
** deze antwoorden waren niet vooraf gegeven, maar hebben leidinggevenden van kindercentra zelf aangehaald

Bron: TNS NIPO, 2012

Steeds meer kindercentra kijken naar boekverhalen op tv of dvd

In 2012 is het aantal kindercentra dat boekverhalen kijkt op tv of dvd met de kinderen toegenomen. Op peuterspeelzalen geeft bijna vier op de tien leidinggevenden aan dit te doen (37% in 2012 ten opzichte van 18% in 2008). In kinderdagverblijven geeft ongeveer een gelijk aantal leidinggevenden aan dit te doen (35% in 2012 ten opzichte van 20% in 2008). Nog steeds kijkt de meerderheid niet met de kinderen naar tv of dvd waarin boekverhalen voorkomen (totaal 63%). Van de kinderdagverblijven die deelnemen aan BoekStart geeft bijna de helft van de leidinggevenden aan met kinderen naar boekverhalen op tv of dvd te kijken (48%).

Tabel 26 | V211: Waar wordt dan naar gekeken? Top 5 (basis leidinggevenden)

Bron: TNS NIPO 2012

Op een kwart van de kindercentra wordt gekeken naar het Zandkasteel als boekverhaal op tv of dvd (kinderopvang 28% en peuterspeelzalen 23%).

Het aantal kindercentra dat met kinderen naar geanimeerde prentenboeken kijkt is ook toegenomen in de afgelopen vier jaar. Bijna driekwart van de kindercentra kijkt echter nog steeds niet naar geanimeerde prentenboeken.

Tabel 27 | V220: Kijken jullie met kinderen naar geanimeerde prentenboeken? (basis: leidinggevenden)

	2008	2012
Kinderdagverblijven	15%	23%
Peuterspeelzalen	17%	29%

Bron: TNS NIPO, 2012

3.2 Ondersteunende rol van de professional

Ruim drie kwart van de medewerkers in kindercentra leest graag in zijn of haar vrije tijd. Medewerkers van peuterspeelzalen lezen vaker graag in hun vrije tijd dan medewerkers van kinderdagverblijven (84% versus 74%).

Aan alle medewerkers is gevraagd waar zij hun informatie over kinderboeken en voorlezen vandaan halen. De meeste medewerkers halen hun informatie over kinderboeken en voorlezen vooral uit informatiemateriaal, via advies van collega's of ouders en via advies van de bibliotheek. De verschillen tussen 2008 en 2012 zijn niet significant.

Tabel 28 | V450: Waar haalt u uw informatie over kinderenboeken en voorlezen vandaan? Antwoorden weergegeven indien groter dan 10% (basis: alle medewerkers)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=125	n=159	n=142	n=135
	%	%	%	%
uit informatiemateriaal (Kinderboekenweek)	70	75*	87	87*
advies van collega's of ouders	78	74	80	79
advies van de bibliotheek	61	66	83	74
recensies en artikelen in andere vakbladen	58	62*	69	78*
recensies en artikelen in krant/tijdschrift	46	57	65	72
advies van de (kinder)boekhandel	34	33	57	46
andere internetsites	42	35	45	34
uit boekjes over voorlezen (WSP)	28	26	40	29
www.leesplein.nl	18	25	27	29
uit het tijdschrift lezen	18	19	37	17
brochures	-	8	-	13
www.boekstart.nl	-	7	-	13

* significante verschillen zijn weergegeven tussen kinderdagverblijf en peuterspeelzaal

Bron: TNS NIPO, 2012

Medewerkers van peuterspeelzalen gaan actiever op zoek naar informatie en halen dit uit informatiemateriaal en uit recensies en artikelen in vakbladen, dan de medewerkers van kinderdagverblijven. Deelnemers van BoekStart raadplegen vaker informatie van internetsites en brochures dan andere kinderdagverblijven.

Ruim negen op de tien medewerkers zijn bekend met de Kinderboekenweek, De Nationale voorleesdagen en het Nationaal Voorleesontbijt. De bekendheid onder medewerkers van peuterspeelzalen met het nationaal voorleesontbijt is de afgelopen vier jaar toegenomen (2008: 90% en 2012: 97%).

Tabel 29 | V460: Kent u de volgende voorleesactiviteiten? (basis: alle medewerkers)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=125	n=159	n=142	n=135
	%	%	%	%
Kinderboekenweek	97	97	99	100
De Nationale Voorleesdagen	91	96	97	97
het Nationaal Voorleesontbijt	85	85	90*	97*
Z@ppelin logeerkoffer	64	57	75*	59*
mijn mooiste prentenboek (TV)	40	40	34	33
Boekenpret	36	37	57*	41*
scholing Interactief voorlezen (taallijn vve)	24	30	53	50
Meneer logeer (tv-programma)	27	18	27*	16*
cursus Boekenwijzer	18	20	21	16
BoekStart	-	28	-	26
training de Voorleescoach / coördinator	13	9	8	11
de Voorleesvogel	10	10	11	7
50+ leest voor	8	9	27	22

* significante verschillen zijn weergegeven tussen 2008 en 2012

Bron: TNS NIPO, 2012

Peuterspeelzalen zijn bekender met de voorleesactiviteiten; het Nationale Voorleesontbijt (97% versus 85%), scholing voor interactief voorlezen (50% versus 30%) en 50+ leest voor (22% versus 9%) dan kinderdagverblijven.

Ongeveer een kwart tot een derde van de medewerkers op kindercentra is bekend met BoekStart. Deelnemers aan BoekStart zijn niet alleen beter bekend met BoekStart, maar ook bekender met scholing voor interactief voorlezen en de training 'de voorleescoach' dan andere kinderdagverblijven.

3.3 Stimulerende rol van ouders

Leidinggevend van kindercentra geven aan dat het betrokken maken van ouders bij het lezen in mindere mate nog wordt gedaan. De betrokkenheid van ouders is bij peuterspeelzalen en deelnemers van BoekStart belangrijk voor een positief voorleesklimaat.

Bij ongeveer 10% van de kinderdagverblijven worden ouders niet betrokken bij het voorlezen. Op peuterspeelzalen ligt dit percentage iets lager, namelijk 4%. Ouders worden vooral betrokken bij het voorlezen via schriftelijke informatie die wordt meegegeven door kindercentra.

Tabel 30 | V440: Hoe worden ouders betrokken bij het voorlezen? Vanaf 10% (basis: alle medewerkers)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=125	n=159	n=142	n=135
	%	%	%	%
via schriftelijke informatie	58	64*	74	76*
praten met ouders over boeken	59	70	65	64
via rubriek in de nieuwsbrief	36	33*	51	55*
leggen boeken klaar	36	24*	63	56*
van thuis boeken mee laten nemen	20	28	25	24
boeken uitlenen	13	10*	41	41*
deelname voorleesproject	10	14*	37	34*
verlanglijstje van boeken maken	12	16*	15	4*
ouders worden niet betrokken	13	10	4	4

* significante verschillen zijn aangegeven tussen kinderdagverblijven en peuterspeelzalen

Bron: TNS NIPO, 2012

Bij kinderdagverblijven is het praten over boeken met ouders de afgelopen vier jaar toegenomen (van 59% in 2008 naar 70% in 2012). Bij peuterspeelzalen worden vaker boeken klaargelegd voor ouders om mee naar huis te nemen dan bij kinderdagverblijven (56% peuterspeelzaal om 24% kinderdagverblijf).

Deelnemers aan BoekStart hebben vaker dan andere kinderdagverblijven een rubriek in de nieuwsbrief voor ouders en ze doen vaker mee aan een voorleesproject waarbij ouders thuis voorlezen.

4 Achter de schermen

In het volgende hoofdstuk worden de randvoorwaarden voor een goed voorleesklimaat besproken. Er wordt ingegaan op het structureel beleid binnen de instelling, de coördinatie, budget en evaluatie van leesbevordering en het participeren in lokale leesbevorderingsnetwerken.

Belangrijkste conclusie

Peuterspeelzalen hebben de randvoorwaarden voor een goed voorleesklimaat al verder doorgevoerd dan kinderdagverblijven. Peuterspeelzalen en kinderdagverblijven worden steeds professioneler in de omgang met voorlezen. Websites worden bijvoorbeeld minder gebruikt als achtergrondliteratuur dan vier jaar geleden, maar zijn juist de abonnementen op vakliteratuur toegenomen. BoekStartdeelnemers lijken de randvoorwaarden ook verder op orde te hebben dan de andere kinderdagverblijven. Zo hebben ze vaker een geormerkt boekenbudget beschikbaar, nemen ze vaker deel aan voorleesactiviteiten en hebben ze een actiever contact met de bibliotheek.

4.1 Structureel beleid binnen de stichting

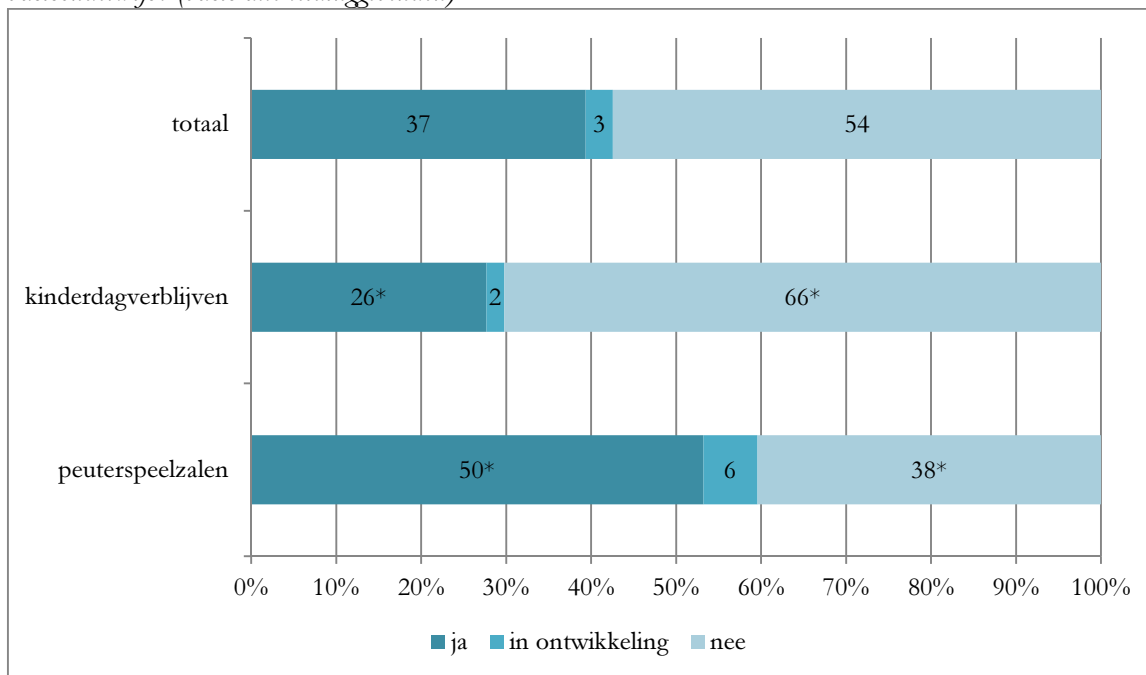
Nagenoeg alle kindercentra beschikken over een pedagogisch beleidsplan. Van deze groep hebben ongeveer acht op de tien kindercentra voorlezen hierin opgenomen (81%). Peuterspeelzalen hebben iets vaker voorlezen in het pedagogisch beleidsplan opgenomen dan kinderdagverblijven (89% versus 75%). Een ruime meerderheid van de kindercentra beschikken ook over een werkplan (84%). Van deze groep hebben meer dan acht op de tien kindercentra voorlezen hierin opgenomen (86%).

Een kleine groep leidinggevenden, ongeveer een vijfde, is bekend met de website www.leesplan.nl. Deelnemers van BoekStart zijn vaker op de hoogte van deze website dan andere kinderdagverblijven.

Ongeveer acht op de tien leidinggevenden geven aan dat er geen voorleescoördinator verantwoordelijk is voor het leesbevorderingsbeleid. Als er al een voorleescoördinator aangewezen is voor leesbevordering, dan wordt deze taak uitgevoerd door een pedagogisch medewerker. Deelnemers aan BoekStart geven vaker dan andere kinderdagverblijven aan dat er een voorleescoördinator verantwoordelijk is voor het leesbevorderingsbeleid.

Bij peuterspeelzalen is er vaker sprake van een doorgaande taal/leeslijn naar groep 1 en 2 van het basisonderwijs dan bij kinderdagverblijven (50% versus 26%).

Tabel 31 | V2030: Is er sprake van een doorgaande taal/leeslijn naar groep 1 en 2 van het basisonderwijs? (basis alle leidinggevenden)

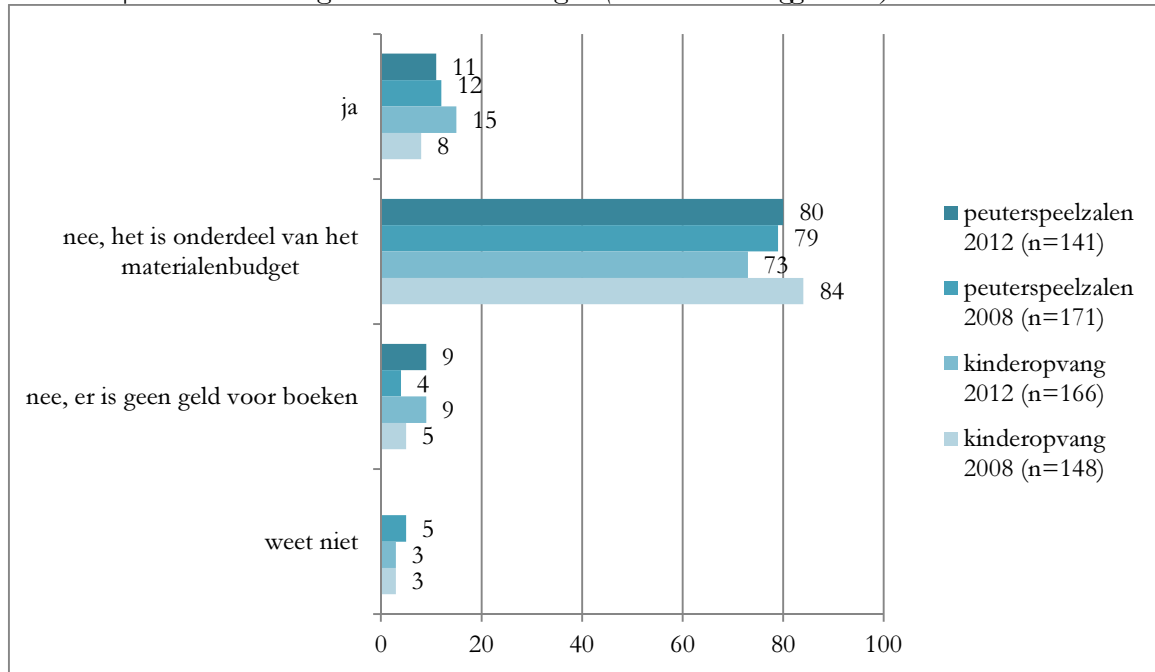
Bron: TNS NIPO, 2012

Het aandeel kinderdagverblijven waarbij sprake is van een doorgaande taal/leeslijn is toegenomen ten opzichte van 2008 (2008: 17% en 2012: 27%).

4.2 Coördinatie, budget en evaluatie

Er is zelden een geormerkt boekenbudget aanwezig bij kindercentra (11% bij peuterspeelzalen en 15% bij kinderdagverblijven). Voor een meerderheid van de kindercentra geldt dat het boekenbudget onderdeel is van het materialenbudget (80% bij peuterspeelzalen en 73% bij kinderdagverblijven). De resultaten verschillen niet significant van 2008.

Tabel 32 | V130: Is er een geormerkt boekenbudget? (basis: alle leidinggevenden)

Bron: TNS NIPO, 2012

Bijna een op de tien leidinggevende geeft aan dat er helemaal geen geld beschikbaar is voor boeken.

Deelnemers aan BoekStart hebben iets vaker dan andere kinderdagverblijven een geormerkt boekenbudget beschikbaar.

Het vaakst nemen kindercentra deel aan De Nationale Voorleesdagen (peuterspeelzalen 79% en kinderdagverblijf 67%). Meer dan de helft van de kinderdagverblijven en peuterspeelzalen nemen ook deel aan de Kinderboekenweek en het Nationale Voorleesontbijt.

Tabel 33 | V160: Aan welke landelijke voorleesacties of projecten neemt uw kindercentrum deel? (basis: alle leidinggevenden)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=125	n=159	n=142	n=135
	%	%	%	%
De Nationale Voorleesdagen	67	67	75	79
de Kinderboekenweek	64	67	68	68
het Nationale Voorleesontbijt	65*	53*	56	67
het VVE-programma Boekenpret	9	8	23	23
programma BoekStart	-	9	-	16
diversen	7	5	5	11
geen	7	11	7	4

* significante verschillen zijn aangegeven tussen 2008 en 2012

Bron: TNS NIPO, 2012

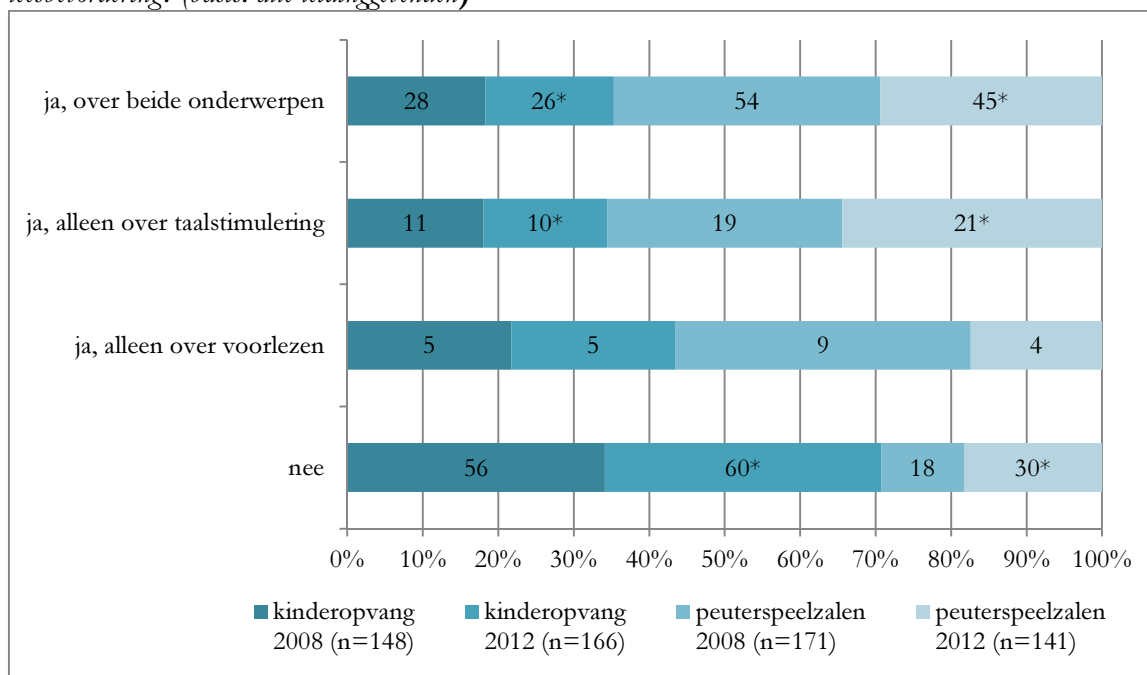
Peuterspeelzalen nemen vaker deel aan het VVE-programma Boekenpret dan kinderdagverblijven.

Deelnemers aan BoekStart nemen vaker dan de andere kinderdagverblijven deel aan het Nationale Voorleesontbijt en het Fries voorleesproject Tomke.

Deelname aan taalstimulering en/of leesbevordering

Een kwart van de kinderdagverblijven (26%) en ongeveer de helft van de peuterspeelzalen (45%) heeft deelgenomen aan scholing over taalstimulering en leesbevordering. Zes op de tien kinderdagverblijven heeft aan geen enkele scholing deelgenomen (60%), voor peuterspeelzalen geldt dit veel minder vaak (30% heeft geen enkele scholing deelgenomen). Er zijn geen significante verschillen met de resultaten uit 2008.

Tabel 34 | V170: Heeft uw kindercentrum deelgenomen aan scholing over taalstimulering en/of leesbevordering? (basis: alle leidinggevenden)

*significante verschillen zijn weergegeven tussen kinderdagverblijven en peuterspeelzalen

Bron: TNS NIPO, 2012

Peuterspeelzalen hebben vaker deelgenomen aan beide onderwerpen en tevens vaker aan specifieke scholing over taalstimulering dan kinderdagverblijven. Deelnemers aan BoekStart hebben vaker deelgenomen aan een scholing over deze onderwerpen dan andere kinderdagverblijven.

Als kindercentra hebben deelgenomen aan een cursus over taalstimulering is dit het vaakst aan de VVE-cursus (39% kinderdagverblijven en 23% peuterspeelzalen).

Kinderdagverblijven nemen vaker deel aan de VVE-cursus en aan de cursus Uk en Puk.

Peuterspeelzalen nemen vaker deel aan de cursus Pyramide en Interactief voorlezen.

Tabel 35 | V172: Aan welke cursus heeft uw kindercentrum deelgenomen over taalstimulering? (leidinggevend)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=58	n=59	n=125	n=93
	%	%	%	%
VVE- cursus	26	39*	25	23
Pyramide	9	5	10	17*
Versterk	-	3	-	12
Uk en Puk	-	15*	-	4
Interactief voorlezen	-	-	6	11*
BoekStart	-	2	-	1
Diversen	47	29	47	30

* significante verschillen zijn aangegeven tussen kinderdagverblijf en peuterspeelzaal

Bron: TNS NIPO, 2012

Ook bij leesbevordering nemen kindercentra het vaakst deel aan de VVE-cursus (31% kinderdagopvang en 29% peuterspeelzalen). Kinderdagverblijven nemen vaker deel aan de cursus Uk en Puk en peuterspeelzalen nemen vaker deel aan de cursus Interactief voorlezen.

Tabel 36 | V173: Aan welke cursus heeft uw kindercentrum deelgenomen over leesbevordering? (leidinggevend)

	kinderdagverblijf		peuterspeelzaal	
	2008	2012	2008	2012
	n=49	n=51	n=109	n=70
	%	%	%	%
VVE- cursus	20	31	17	19
vanuit de bibliotheek	16	4	16	16
Interactief voorlezen	2	2	27	11*
Pyramide	4	4	6	9
Uk en Puk	-	12*	-	1
Puk en Ko	8	4	2	6
BoekStart	-	2	-	3
Diversen	39	37	31	20

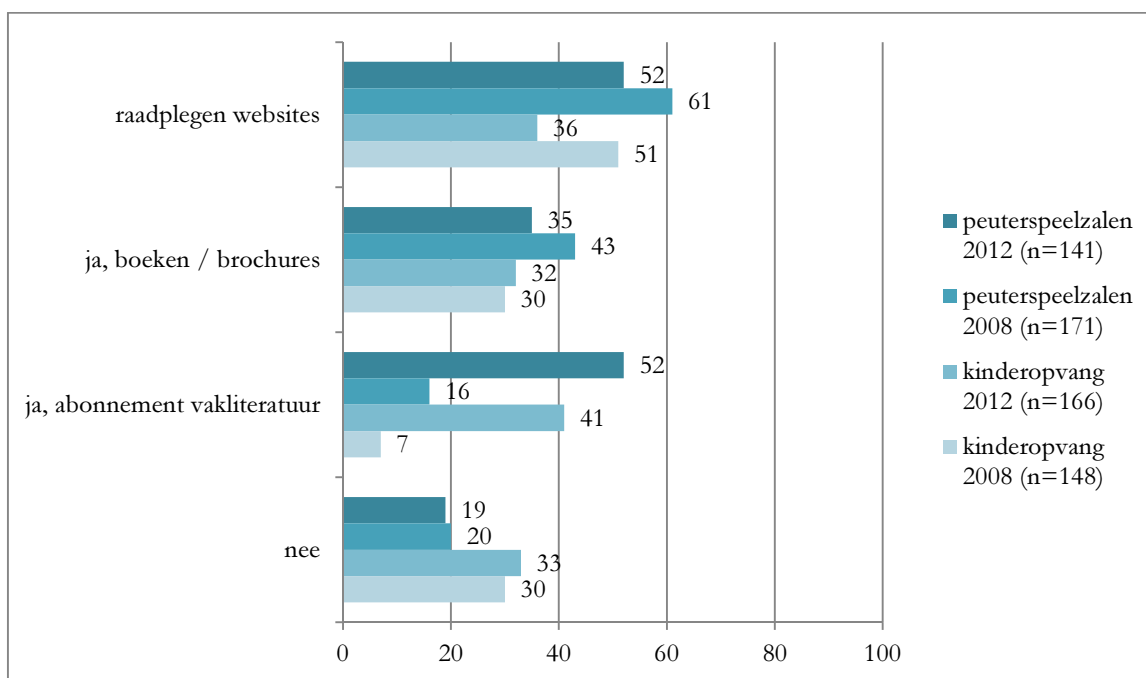
* significante verschillen zijn aangegeven tussen kinderdagverblijf en peuterspeelzaal

Bron: TNS NIPO, 2012

Informatievoorziening: abonnementen op vakliteratuur nemen toe

Peuterspeelzalen, maar ook kinderdagverblijven beschikken ten opzichte van vier jaar geleden veel vaker over een abonnement op vakliteratuur. Ze zijn de afgelopen vier jaar websites juist minder gaan raadplegen als achtergrondliteratuur over voorlezen en kinderboeken.

Tabel 37 | V180: Beschikt uw kindercentrum over achtergrondliteratuur over voorlezen en kinderboeken? (basis: alle leidinggevenden)

Bron: TNS NIPO, 2012

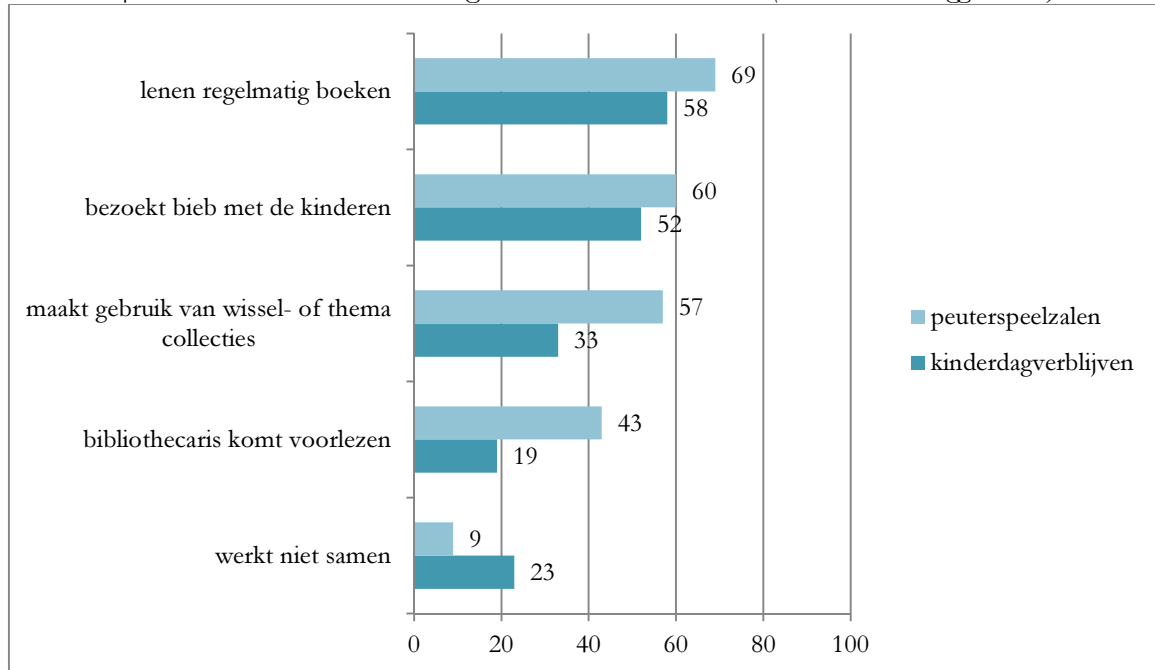
Kinderdagverblijven hebben vaker geen achtergrondliteratuur dan peuterspeelzalen (33% versus 19%).

De beschikbare informatie wordt door ongeveer bijna alle medewerkers wel eens geraadpleegd (91%). Ongeveer een op de vier medewerkers raadpleegt de beschikbare achtergrondinformatie regelmatig (42% kinderopvang en 36% peuterspeelzalen).

4.3 Lokale leesbevorderingsnetwerken

Ongeveer acht op de tien kinderdagverblijven werken samen met de bibliotheek. Peuterspeelzalen werken vaker samen met de bibliotheek dan kinderdagverblijven. Peuterspeelzalen maken vaker gebruik van wissel- of thema collecties dan kinderdagverblijven (33% versus 57%). Ook komt de bibliothecaris bij peuterspeelzalen vaker voorlezen (19% versus 43%). Tussen de resultaten van 2008 en 2012 zien we geen opvallende verschillen.

Tabel 38 | V200: Hoe werkt uw instelling samen met de bibliotheek? (basis: alle leidinggevenden)

Bron: TNS NIPO, 2012

Deelnemers aan BoekStart werken veel vaker en actiever samen met de bibliotheek dan andere kinderdagverblijven. Tevens lenen BoekStart deelnemers vaker boeken, ze bezoeken de bibliotheek vaker, de bibliothecaris komt vaker voorlezen en de BoekStart deelnemers maken vaker gebruik van wissel- of thema collecties dan de andere kinderdagverblijven.

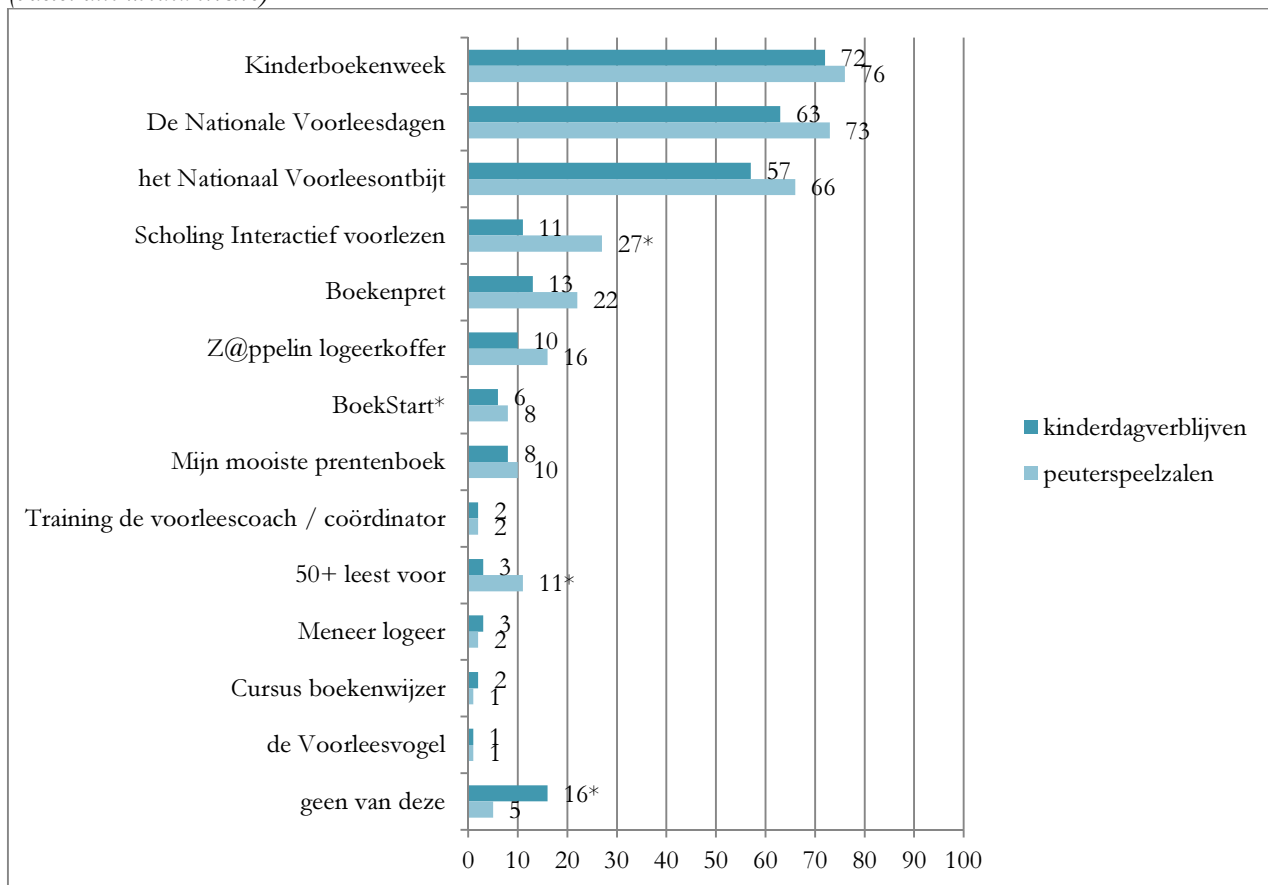
Wanneer er niet of zelden wordt samengewerkt met de bibliotheek door kindercentra (n=51) geven leidinggevenden als argumenten dat de bibliotheek te ver weg is, te duur is, dat ze zelf al voldoende boeken hebben of dat ze het te veel geregeld vinden.

De meeste kindercentra werken niet samen met andere partners op het gebied van taal- en leesbeleid (kinderdagverblijven 89% en peuterspeelzalen 65%). De enige samenwerkingspartner die door meerdere leidinggevenden wordt genoemd zijn scholen (kinderdagverblijven 5% en peuterspeelzalen 21%).

Deelname aan voorleesactiviteiten

De Kinderboekenweek is samen met De Nationale Voorleesdagen en het Nationaal Voorleesontbijt de populairste voorleesactiviteiten onder medewerkers van kindercentra. Er zijn geen significante verschillen tussen 2008 en 2012.

Tabel 39 | V461: Aan welke van de volgende voorleesactiviteiten doet u mee of maakt u gebruik van? (basis: alle medewerkers)

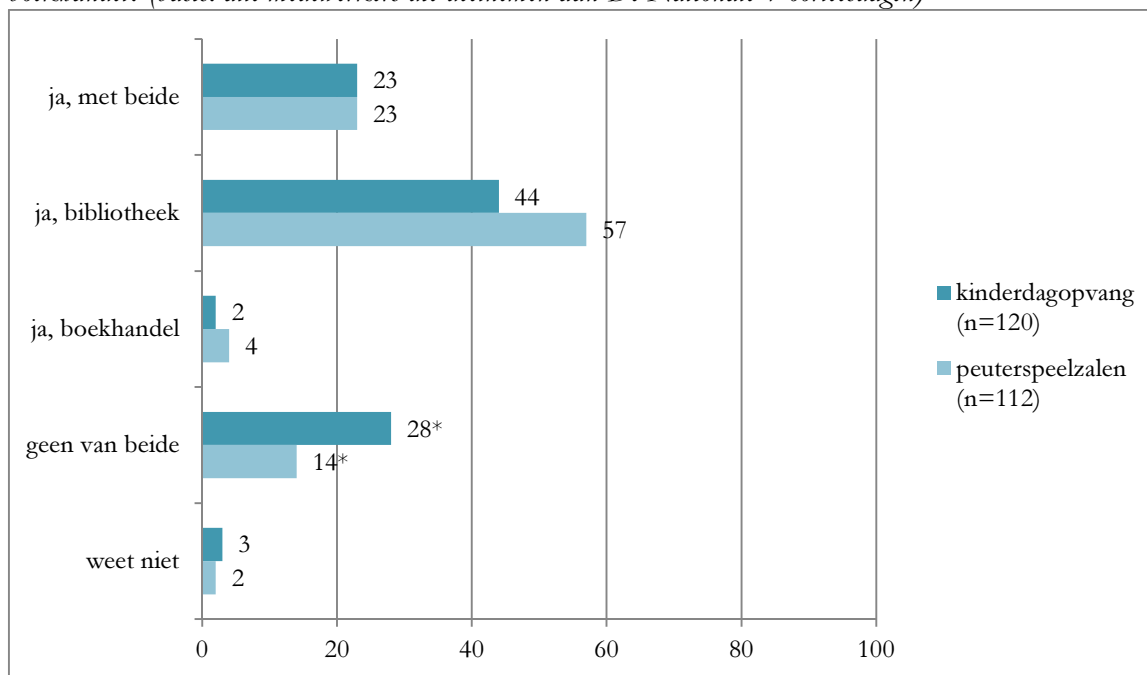
Bron: TSN NIPO, 2012

*De trainingen Voorleescoach / coördinator en Interactief voorlezen zijn onderdelen van het BoekStartprogramma. In totaal heeft 19% van de kinderdagverblijven deelgenomen aan een activiteit van BoekStart en 37% van de peuterspeelzalen.

Medewerkers van peuterspeelzalen doen vaker mee aan de scholing Interactief voorlezen en 50+ leest voor dan medewerkers van kinderdagverblijven. Medewerkers van kinderdagverblijven die deelnemen aan BoekStart nemen ook vaker dan andere kinderdagverblijven deel aan de scholing Interactief voorlezen en de training de Voorleescoach/coördinator.

Aan alle medewerkers van kindercentra die deelnemen aan het Nationale Voorleesontbijt is gevraagd of ze naar aanleiding van deze activiteit contact hebben met de bibliotheek of de boekhandel. Ongeveer een op de vijf medewerkers geven aan dat ze met zowel de boekhandel als de bibliotheek naar aanleiding van De Nationale Voorleesdagen contact hebben (beide 23%).

Tabel 40 | V462: Heeft u vanwege De Nationale Voorleesdagen contact met de bibliotheek en de boekhandel? (basis: alle medewerkers die deelnemen aan De Nationale Voorleesdagen)

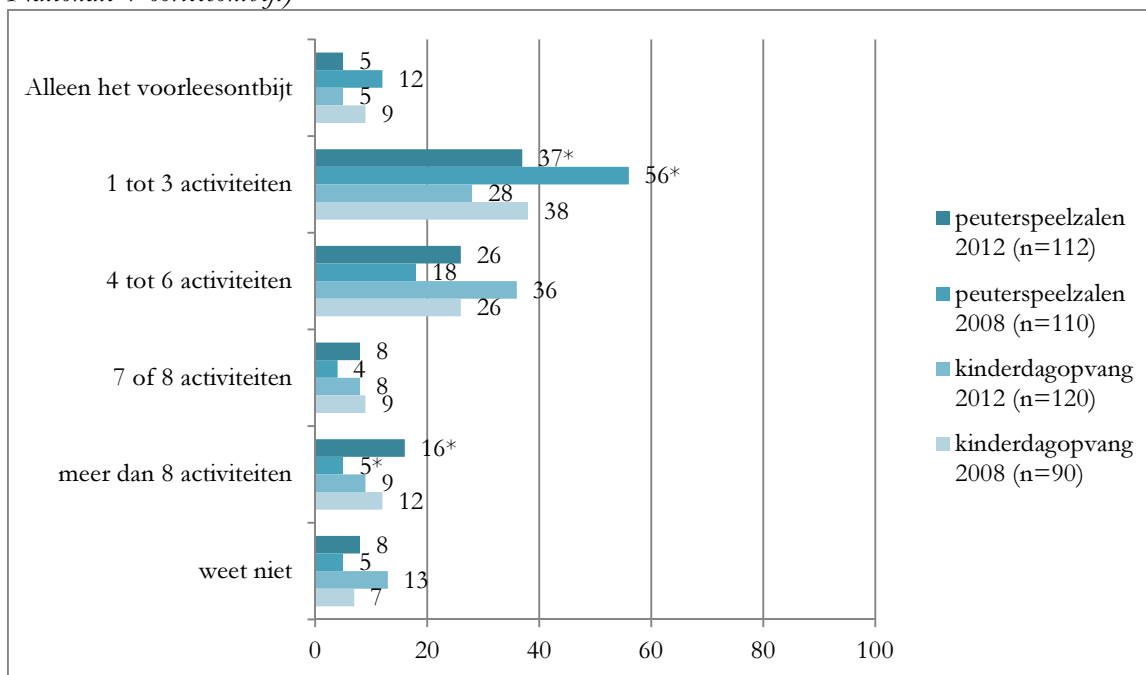

Medewerkers van kinderdagverblijven geven vaker dan peuterspeelzalen aan dat ze met geen van beide contact hebben (28% kinderdagverblijven en 14% peuterspeelzalen).

Een meerderheid van de medewerkers maakt gebruik van het informatiepakket dat ze ontvangen voor De Nationale Voorleesdagen (87% van de kinderdagverblijven en 88% van de peuterspeelzalen). Ongeveer 5 a 6 procent geeft aan het informatiepakket niet te kennen. Deze resultaten verschillen niet opvallend van 2008.

De meeste kinderdagverblijven hebben tussen de 4 en de 6 activiteiten gedaan tijdens De Nationale Voorleesdagen in 2012 (36%). De meeste peuterspeelzalen hebben tussen de 1 en 3 activiteiten gedaan tijdens De Nationale Voorleesdagen (56%). Slechts een op de twintig medewerkers van zowel kinderdagverblijven als peuterspeelzalen hebben destijds geen enkele extra activiteiten gedaan (5%).

Tabel 41 | V464: Hoeveel voorleesactiviteiten heeft u tijdens De Nationale Voorleesdagen 2012 ongeveer gedaan, inclusief het Nationale Voorleesontbijt? (basis: alle medewerkers die hebben deelgenomen aan het Nationale Voorleesontbijt)

Bron: TNS NIPO, 2012

Het aantal activiteiten dat kindercentra ondernemen tijdens De Nationale Voorleesdagen zijn gestegen ten opzichte van 2008. Deelnemers aan BoekStart organiseren meer activiteiten tijdens De Nationale Voorleesdagen dan de andere kinderdagverblijven.

Informatiebehoefte medewerkers over leesbevordering

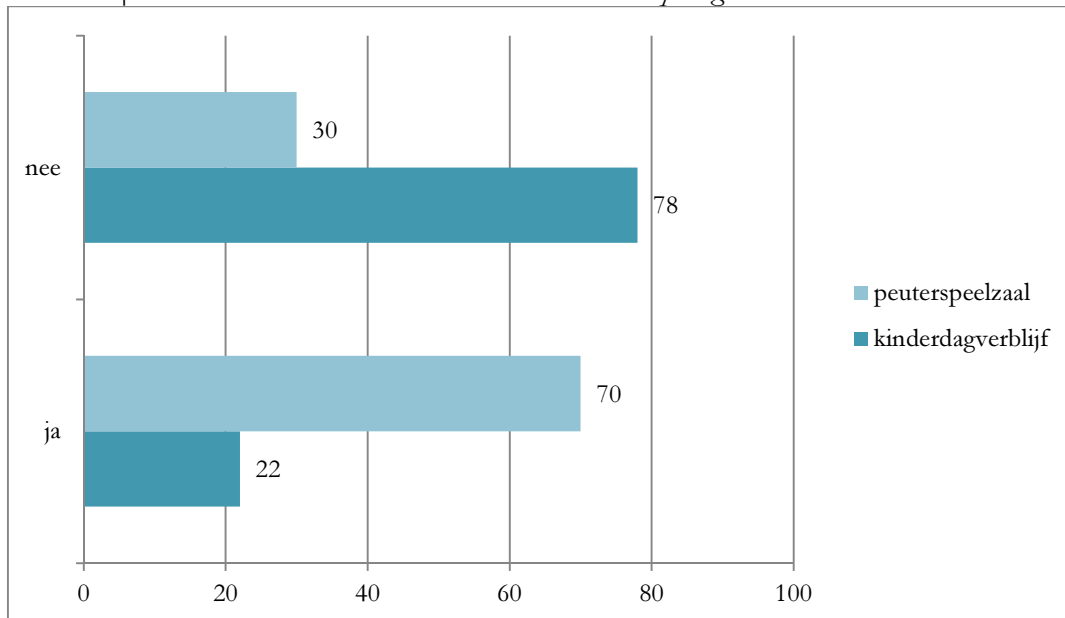
Ruim zeven op de tien medewerkers van kinderdagverblijven zou graag meer kennis willen hebben over leesbevordering (71%). Het aandeel bij peuterspeelzalen ligt een stuk lager, toch zou nog steeds iets meer dan de helft van de medewerkers meer kennis hierover willen hebben (56%).

De meeste behoefte is er aan kennis over welke boeken goed passen bij de ontwikkeling / leeftijd van een kind. Medewerkers van kinderdagverblijven geven ook aan meer kennis te willen hebben met betrekking tot kinderen met een taalachterstand. BoekStartdeelnemers vragen eerder om kennis over de verschillende manieren van voorlezen en hoe je kinderen beter bij het voorlezen kan betrekken.

5 Bijlagen

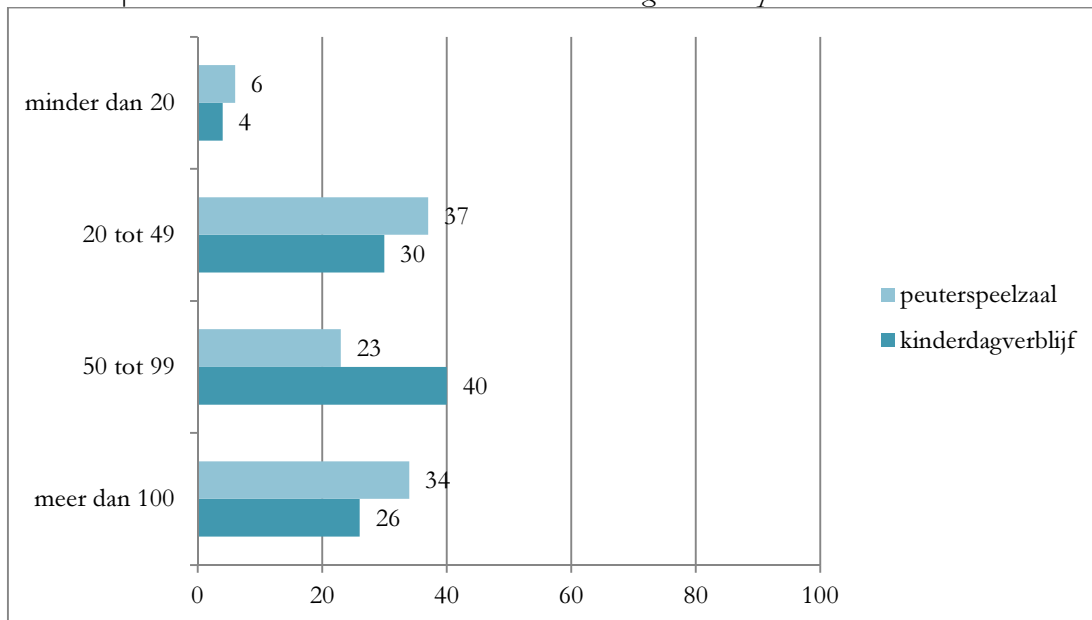
Bijlage 1 Achtergrondkenmerken

Tabel 42 | V20: Is uw kindercentrum onderdeel van een koepelorganisatie?

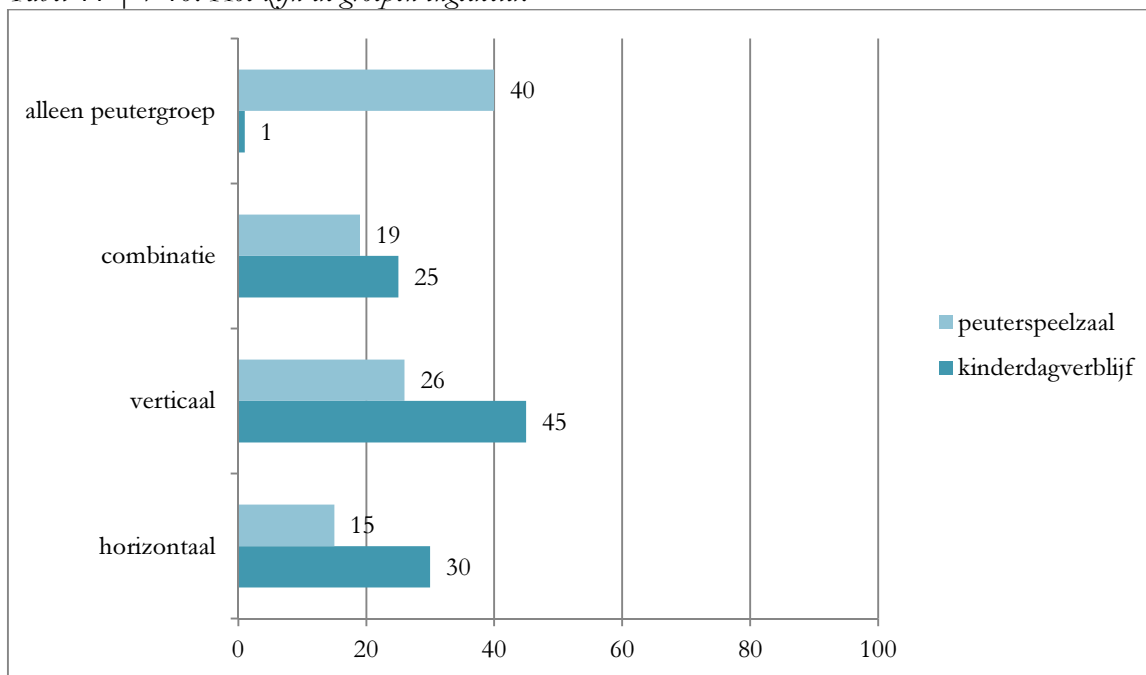
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 43 | V30: Hoeveel kinderen komen er naar schatting in totaal per week naar uw kindercentrum?

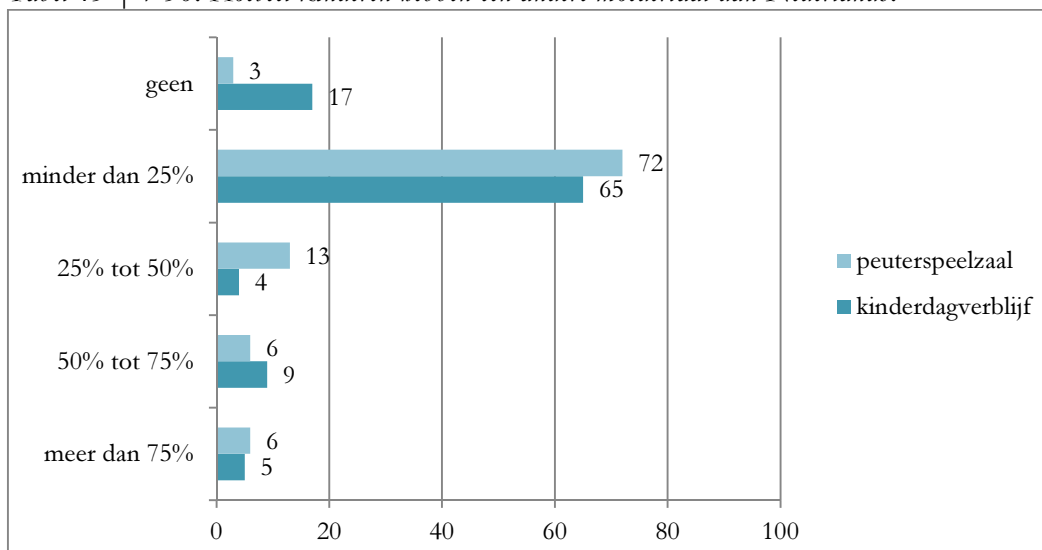
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 44 | V40: Hoe zijn de groepen ingedeeld?

Bron: TNS NIPO, 2012

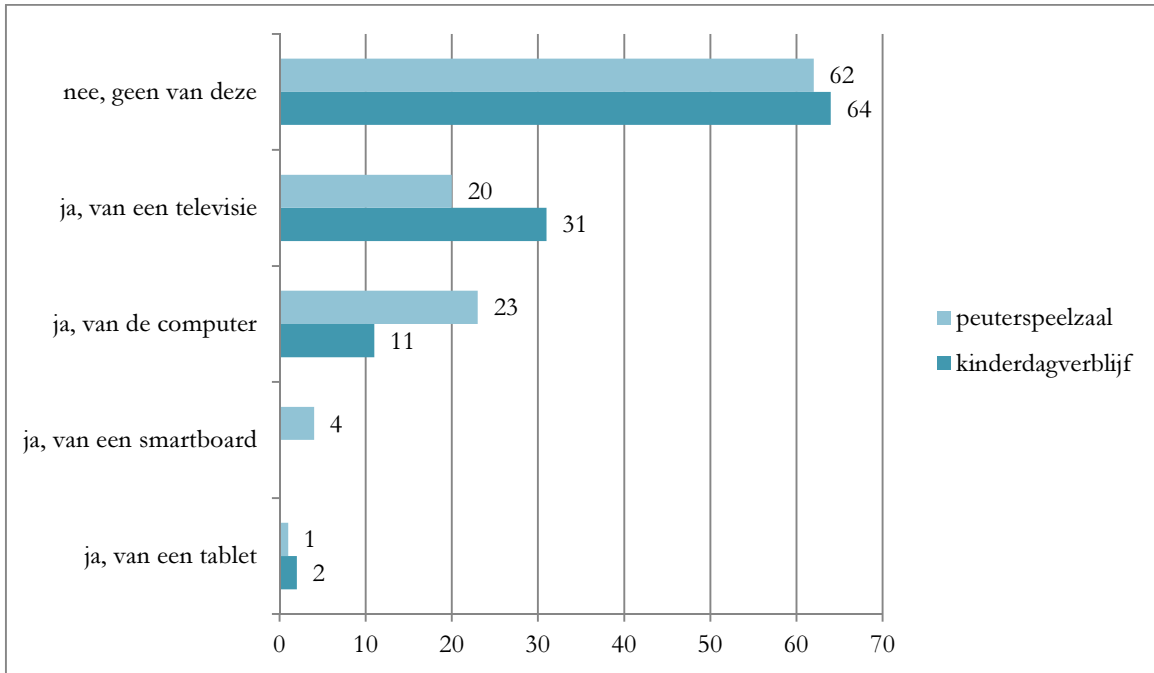
Tabel 45 | V50: Hoeveel kinderen hebben een andere moedertaal dan Nederlands?

Bron: TNS NIPO, 2012

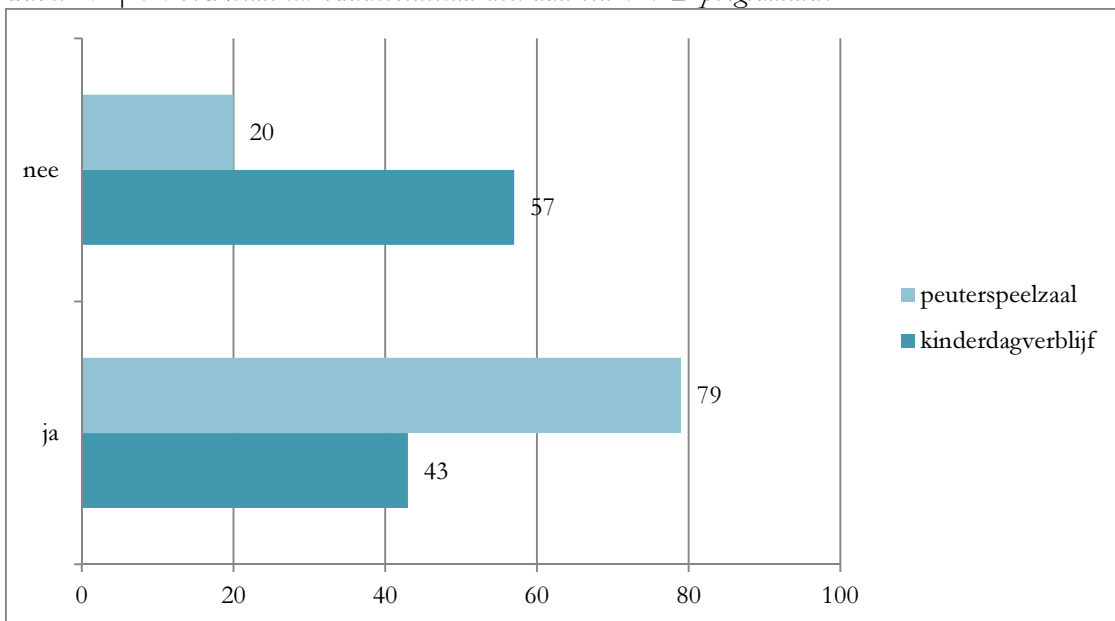

Tabel 46 | V60: Wordt er op de groep gebruikt gemaakt van een computer, smartboard, tablet of televisie?

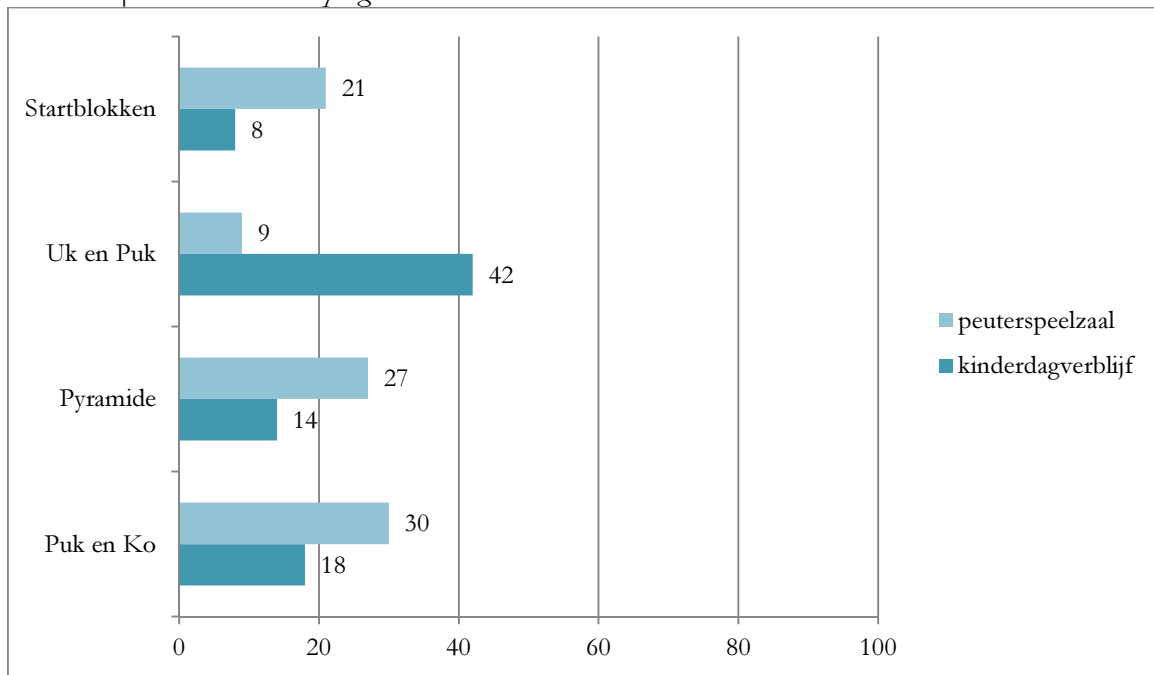
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 47 | V70: Neemt uw kindercentrum deel aan een VVE-programma?

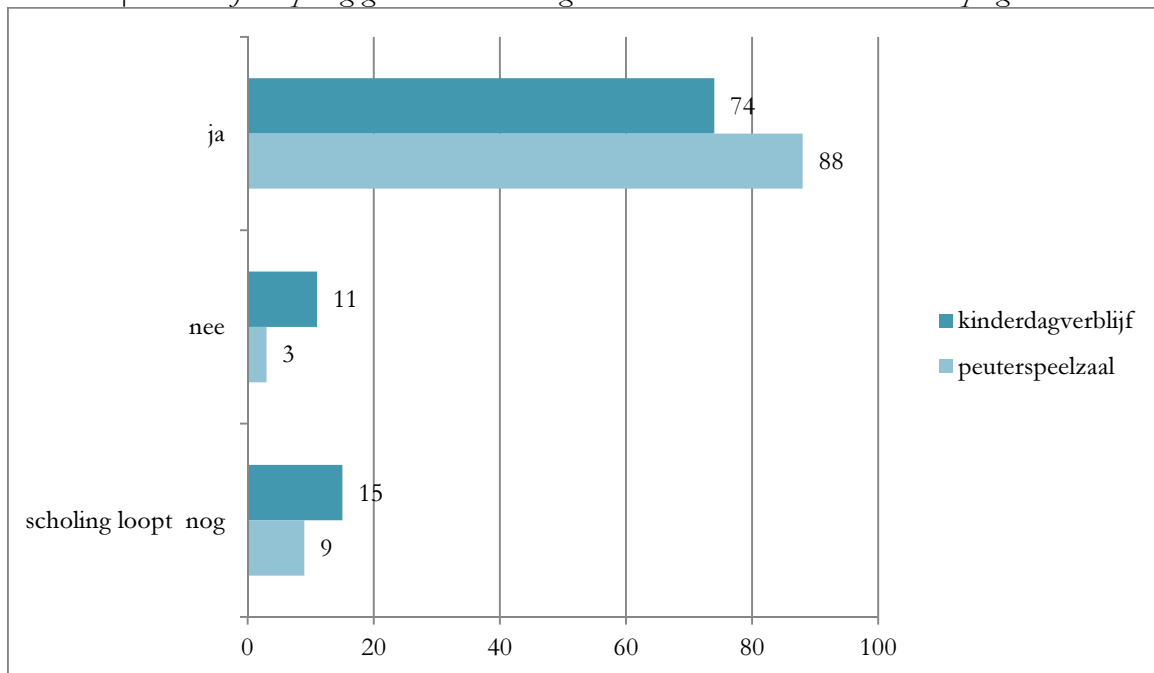
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 48 | V71: Aan welk programma neemt uw kindercentrum deel?

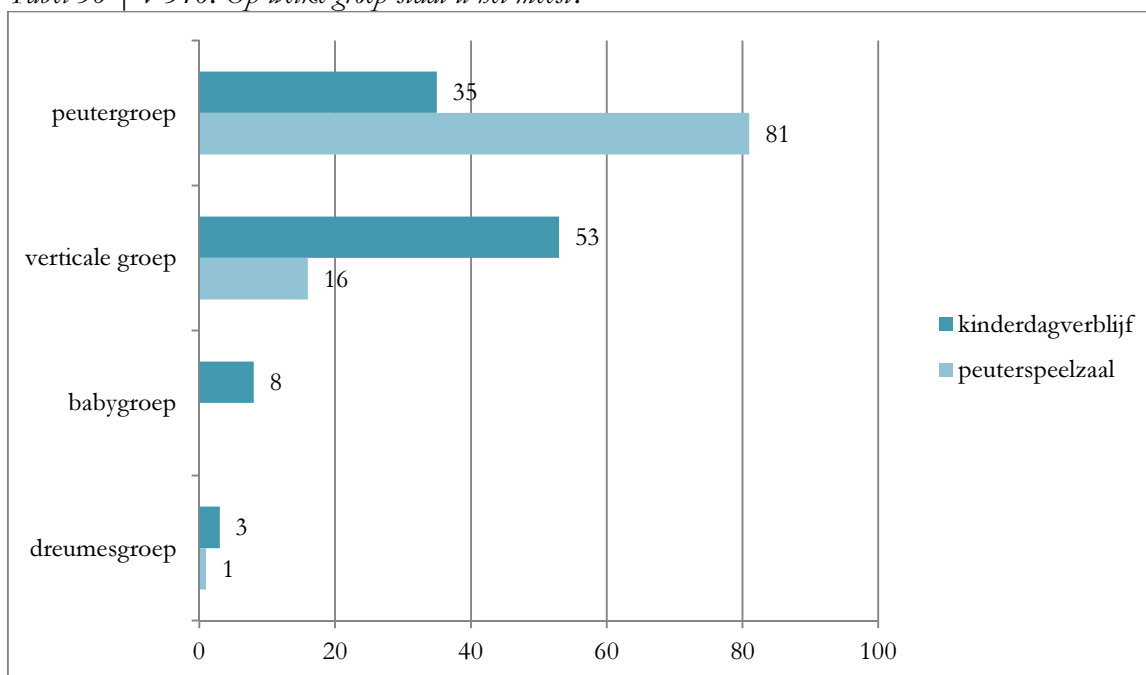
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 49 | V80: Zijn de pedagogisch medewerkers geschoold in het kader van dit VVE-programma?

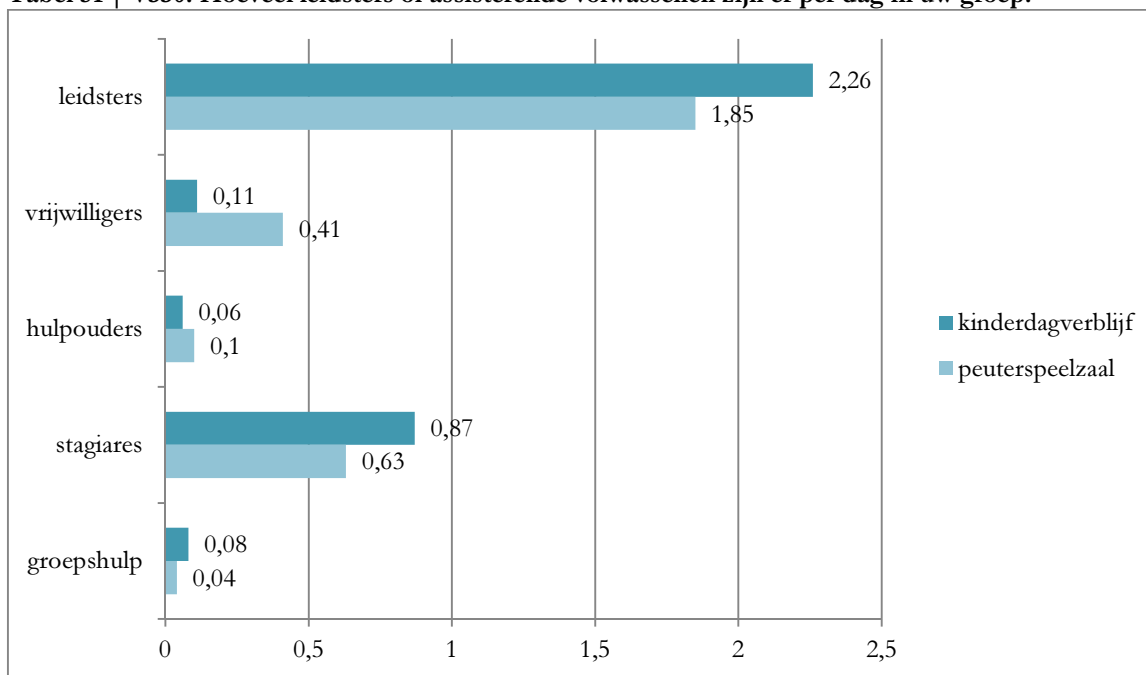
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 50 | V310: Op welke groep staat u het meest?

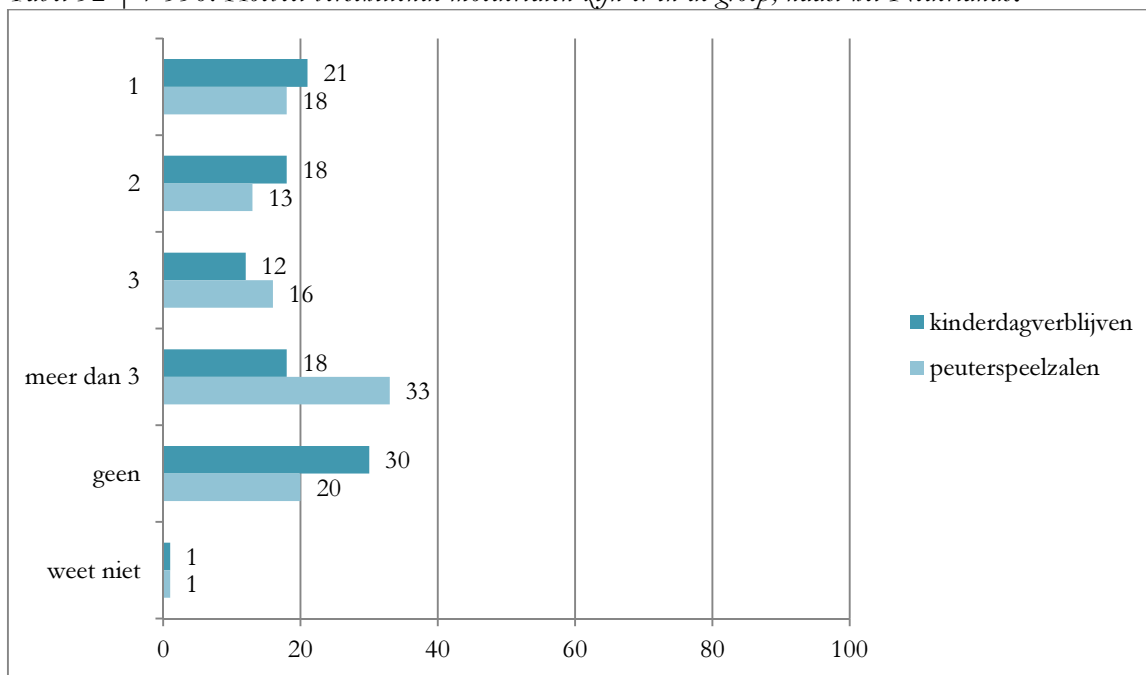
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 51 | V330: Hoeveel leidsters of assisterende volwassenen zijn er per dag in uw groep?

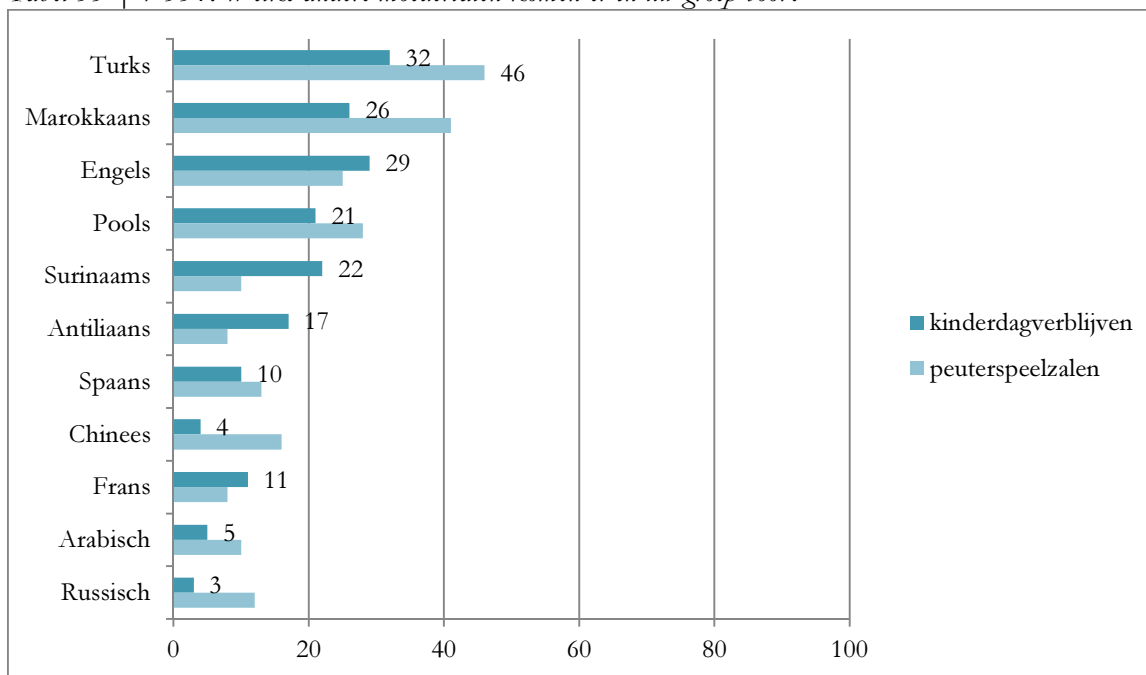
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 52 | V350: Hoeveel verschillende moedertalen zijn er in de groep, naast het Nederlands?

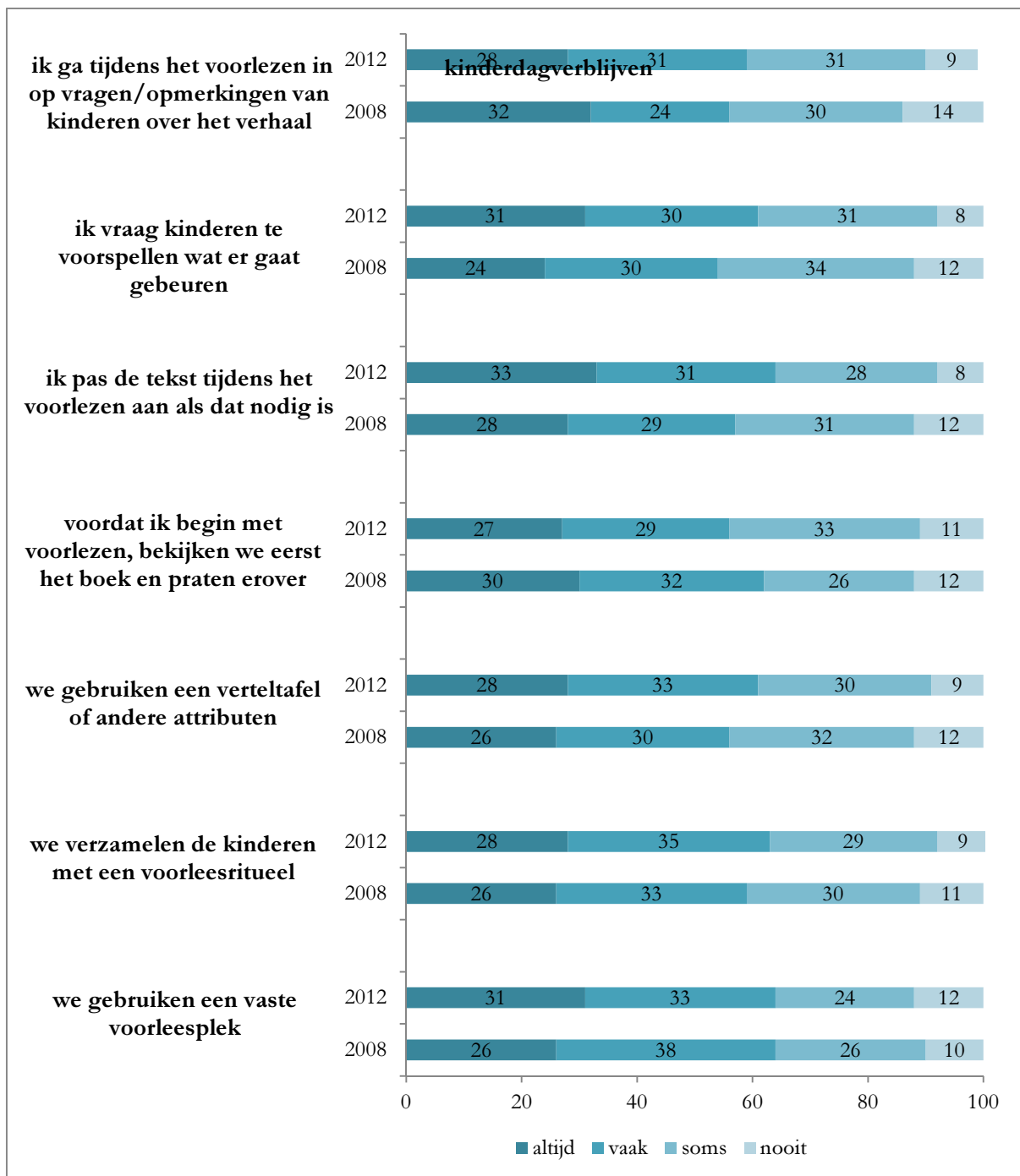
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 53 | V351: Welke andere moedertalen komen er in uw groep voor?

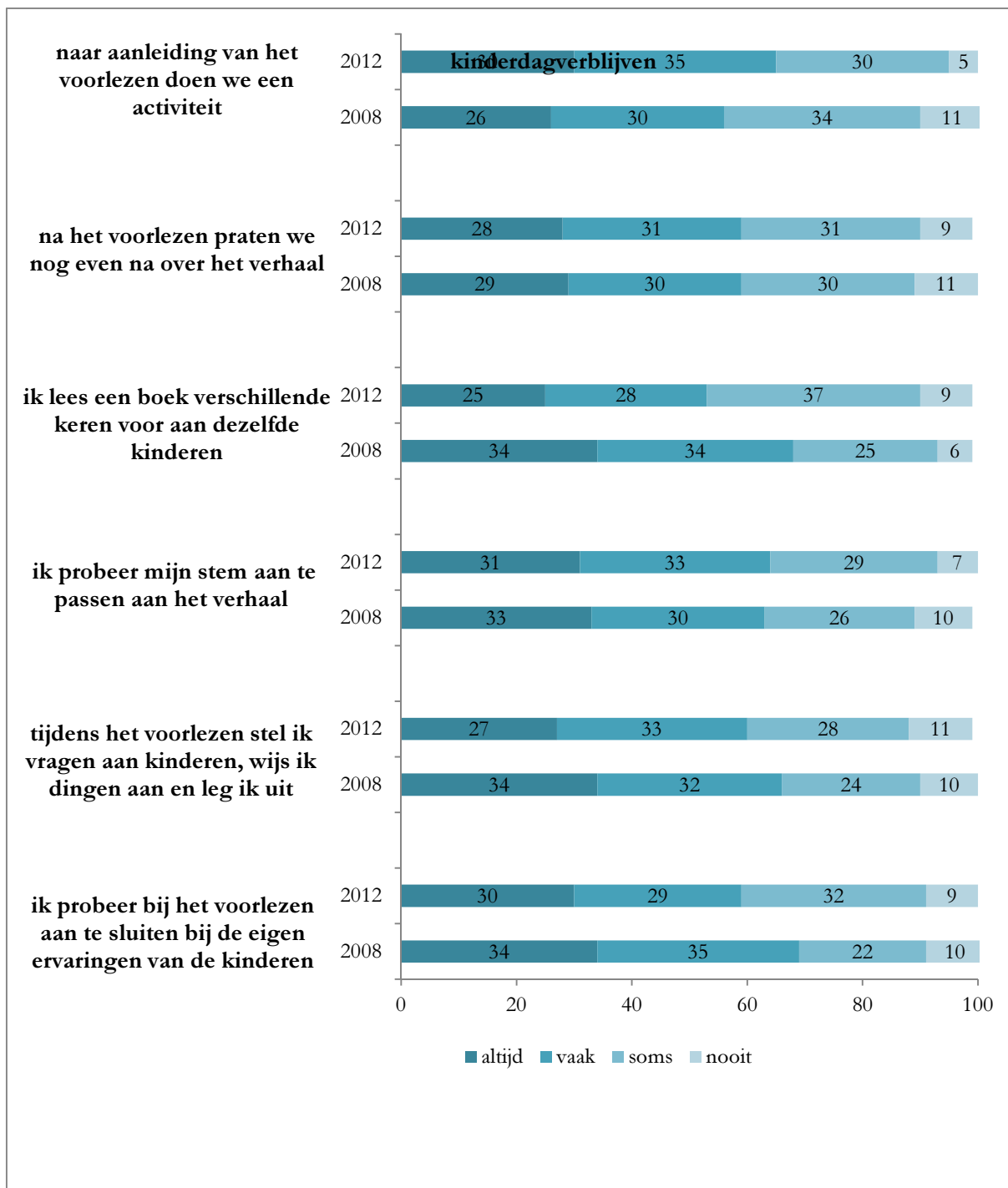
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 54 | V390_1 t/m 7: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159)

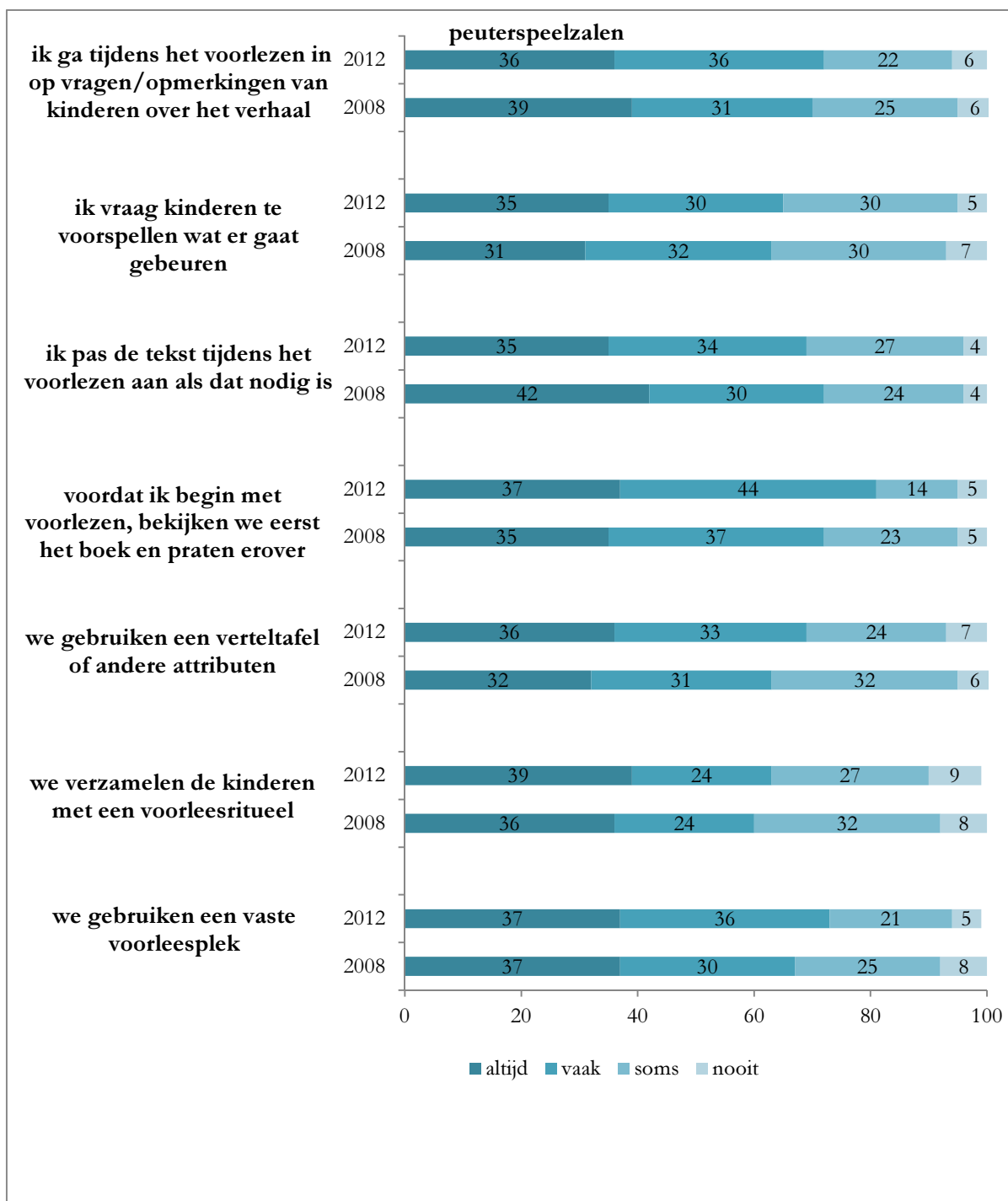
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 55 | V390_8 t/m 13: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van kinderdagverblijven (2008: n=125, 2012: n=159)

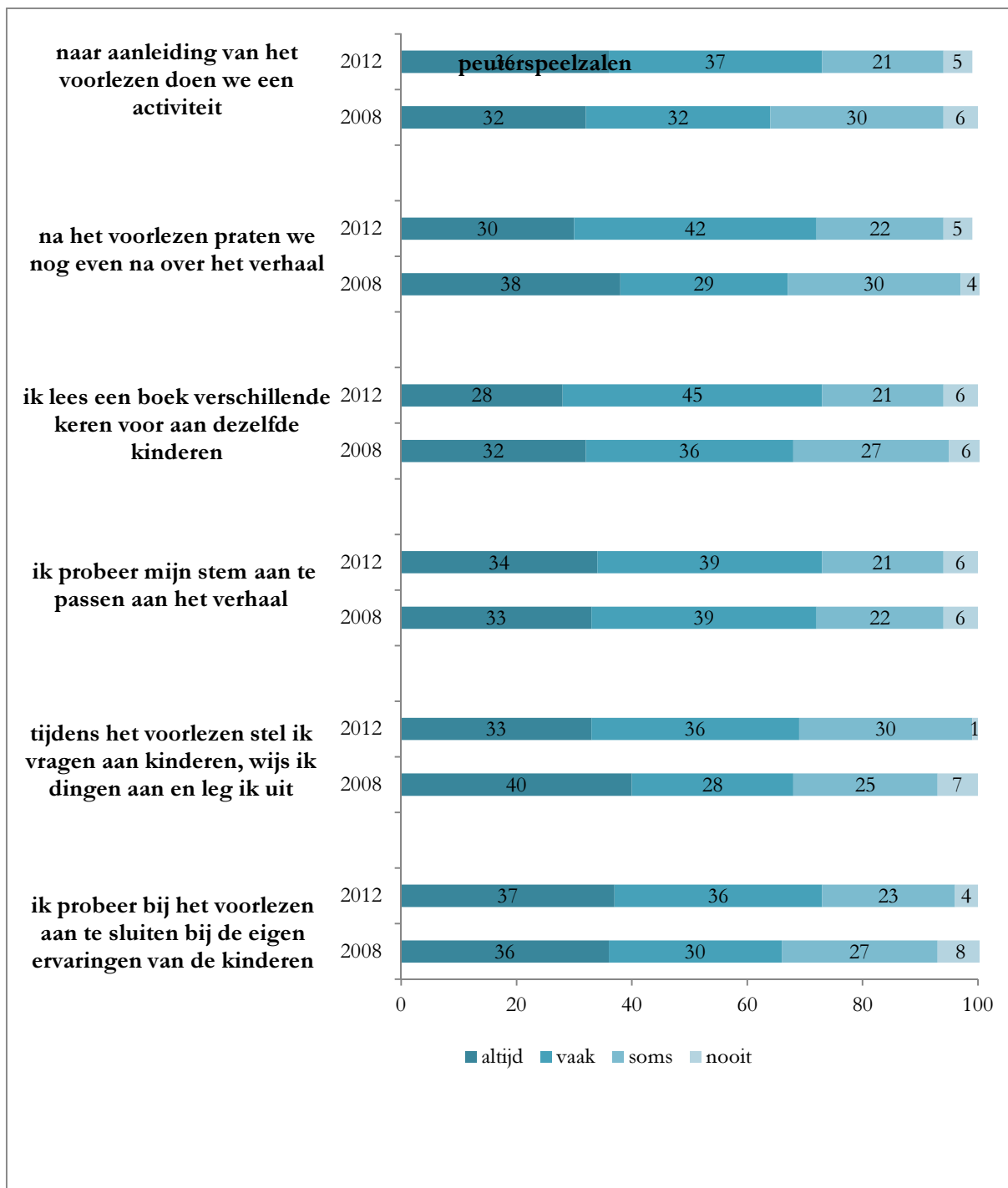
Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 56 | V390_1 t/m 7: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

Bron: TNS NIPO, 2012

Tabel 57 | V390_8 t/m 13: Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt? Basis: alle medewerkers van peuterspeelzalen (2008: n=142, 2012: n=135)

Bron: TNS NIPO, 2012

Bijlage 2 Onderzoeksverantwoording

Doelgroep

De doelgroep van het onderzoek zijn leidinggevend en medewerkers van kindercentra (kinderdagverblijven en peuterspeelzalen). Tevens is er dit jaar een aparte groep meegenomen, namelijk deelnemers van het BoekStartprogramma. Deze groep is toegevoegd om te beoordelen of het BoekStartprogramma van Stichting Lezen ervoor zorgt dat de kennis, houding en gedrag van leidinggevend en medewerkers in de kinderopvang verandert en op welke manier.

Steekproef

In totaal zijn er 328 leidinggevend en ondervraagd, van wie 166 uit de kinderopvang, 141 van peuterspeelzalen en 21 deelnemers van het BoekStartprogramma. Tevens zijn er 316 medewerkers ondervraagd, van wie 159 uit de kinderopvang, 135 van peuterspeelzalen en 22 deelnemers van het BoekStartprogramma.

Veldwerk

Net als in 2000, 2004 en 2008 is het onderzoek uitgevoerd door TNS NIPO. Het onderzoek is uitgevoerd met behulp van CATI (computer assisted telephone interviewing). Dit houdt in dat de leidinggevend en medewerkers van kindercentra telefonisch zijn benaderd door enquêteurs van het TNS NIPO Callcenter van 24 september tot en met 17 oktober 2012.

Bijlage 3 Vragenlijst

Introductie

GA VERDER NAAR VRAAG 9010

1

VRAAG 9010

INDIEN [1 & Naam = ""]

111L1

Inleiding

- 1 Juiste persoon aan de lijn\komt aan de lijn, Er kan nu met het vraaggesprek begonnen worden
- 2 Er kan een afspraak gemaakt worden
- EINDE VAN INTERVIEW, NON-RESPONS "A"*
- 3 Gesprek kan geen doorgang vinden

2

VRAAG 9014

INDIEN [1 & Naam <> ""]

111L1

(ENQ: niet oplezen: Indien de peuterspeelzaal onderdeel is van een basisschool kan het zijn dat u naar de basisschool heeft gebeld. Wilt u in dit geval doorvragen tot u iemand van de peuterspeelzaal aan de lijn krijgt?)

(<?>)

Goede... , u spreekt met... ik ben enquêteur\enquêtrice van TNS NIPO.

Momenteel doen wij onderzoek naar voorlezen in de kinderopvang. Graag zou ik hierover enkele vragen stellen aan de leidinggevende of manager van deze peuterspeelzaal of dit kinderdagverblijf?

<Indien leidinggevende aan de lijn> >

Het gesprek duurt zo'n 14 minuten en indien mogelijk zou ik daarna ook nog graag enkele vragen aan een pedagogisch medewerker stellen? Dat gesprek duurt eveneens ongeveer een kwartier. Onder de kinderopvanginstellingen die meedoen worden overigens 10 boekenbonnen van €50,- verloot.

Als het nu niet kan, mag er dan een afspraak gemaakt worden voor een tijdstip waarop het wel gelegen komt?

<Indien leidinggevende komt aan de lijn>

Goede... , u spreekt met... ik ben enquêteur\enquêtrice van TNS NIPO.

Momenteel doen wij onderzoek naar voorlezen in de kinderopvang. Graag zou ik u hierover enkele vragen stellen. Het gesprek duurt zo'n 14 minuten en indien mogelijk zou ik daarna ook graag nog enkele vragen aan een pedagogisch medewerker mogen stellen? Dat gesprek duurt eveneens ongeveer een kwartier. Onder de kinderopvanginstellingen die meedoen worden overigens 10 boekenbonnen van €50,- verloot.

Als het nu niet kan, mag er dan een afspraak gemaakt worden voor een tijdstip waarop het wel gelegen komt?

<Indien leidinggevende niet aanwezig>

Is er dan wellicht een pedagogisch medewerker die enkele vragen zou kunnen beantwoorden? Het gesprek duurt zo'n 15 minuten. Onder de kinderopvanginstellingen die meedoen worden overigens 10 boekenbonnen van €50,- verloot.

Als het nu niet kan, mag er dan een afspraak gemaakt worden voor een tijdstip waarop het wel gelegen komt?

<Indien pedagogisch medewerker komt aan de lijn>

Goede... , u spreekt met... ik ben enquêteur\enquêtrice van TNS NIPO.

Momenteel doen wij onderzoek naar voorlezen in de kinderopvang. Graag zou ik u hierover enkele vragen stellen. Het gesprek duurt zo'n 15 minuten. Onder de kinderopvanginstellingen die meedoen worden overigens 10 boekenbonnen van €50,- verloot.

Als het nu niet kan, mag er dan een afspraak gemaakt worden voor een tijdstip waarop het wel gelegen komt?

- 1 Leidinggevende aan de lijn\komt aan de lijn, Er kan nu met het vraaggesprek begonnen worden → Blok leidinggevende
- X Medewerker aan de lijn\komt aan de lijn, Er kan nu met het vraaggesprek begonnen worden → Blok medewerker
- 2 Er kan een afspraak gemaakt worden
  - EINDE VAN INTERVIEW, NON-RESPONS "A"*
- 3 Gesprek kan geen doorgang vinden

3

VRAAG 9011

INDIEN [Q9010 , 3 \ Q9014 , 3]

112L1

(Enq.: Noteer soort weigering)

- 1 Weigering (te druk etc.)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "09"*
- 2 Weigering (princiepelijk)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "08"*
- 3 Weigering (ziek\afwezig)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "11"*
- 4 Weigering (wel mondeling\schriftelijk)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "10"*
- 5 Weigering (geen toestemming)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "12"*
- 6 Respondent buiten doelgroep
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "16"*
- 7 Reeds ondervraagd
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "17"*

4 **VRAAG 9012** **DUMMY**

115L1

(Enq.: Noteer geslacht)

1 Man

2 Vrouw

5 **VRAAG 9013** **FORMULIER VRAAG** **DUMMY**

Zou ik uw leeftijd mogen noteren?

(Enq.: Druk op [Enter] of klik op bovenstaande [OK]-knop indien de respondent het niet wil zeggen!)

INDIEN [116L2 , B & 1] SCHRIJF IN POSITIE Q9013 [99] PLAATS IN Lfi [99]

PLAATS IN Lfi Q9013

VRAAG 9001
ADDRESS

288L1 VAN HET ADRESBESTAND

VRAAG 9002

121L1

Manager - leidinggevende

VRAAG 8888

123L1

SCHRIJF IN POSITIE Q8888 [1]

6

VRAAG 10

124L1

Hoeveel inwoners telt de gemeente waarin uw kindercentrum is gevestigd?

Als u het niet precies weet, probeert u het dan zo goed mogelijk te schatten.

(ENQ.: Lees op!)

- 1 Meer dan 100.000
- 2 60.000 tot 100.000
- 3 30.000 tot 60.000
- 4 10.000 tot 30.000
- 5 Minder dan 10.000
- 6 Onbekend
- 9 Weet niet

7

VRAAG 11

OPEN VRAAG MULTI

INDIEN [Q10, 6, 9]

125L#0

Wat is de naam van de gemeente:

8

VRAAG 20

165L1

Is uw kindercentrum onderdeel van een koepelorganisatie?

- 1 Ja
- 2 Nee, het is een zelfstandig centrum
- 9 Weet niet

9

VRAAG 30

166L1

Hoeveel kinderen komen er naar schatting in totaal per week in uw kindercentrum?

Kinderen die meerdere keren komen NIET dubbel tellen!

- 1 Meer dan 100
- 2 50 tot 99
- 3 20 tot 49
- 4 Minder dan 20

10

VRAAG 40

167L1

Hoe zijn de groepen ingedeeld?

- 1 Horizontaal (in leeftijdsgroepen)
- 2 Verticaal (leeftijden gemengd)
- 3 Combinatie van verticale en horizontale groepen
- 4 Alleen (een) peutergroep(en)

11

VRAAG 50

168L1

Hoeveel kinderen hebben een andere moedertaal dan Nederlands?

- 1 Meer dan 75%
- 2 50 tot 75%
- 3 25 tot 50 %
- 4 Minder dan 25 %
- 5 Geen

12

VRAAG 60 LET OP IS NU MULTICODED!

169L1

Wordt er op de groep gebruik gemaakt van een computer, smartboard, tablet of televisie?

(Enq: meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Ja, van een televisie
- 3 Ja, van de computer   XX   Ja, van een smartboard
- XX Ja, van een tablet
- 4 Nee, geen van deze

SCHRIJF IN POSITIE Q8070 [2]

13

VRAAG 70

170L1

Neemt uw kindercentrum deel aan een vve-programma?

- 1 Ja
- 2 Nee
- GA VERDER NAAR VRAAG 90
- 9 Weet niet
- GA VERDER NAAR VRAAG 90

VRAAG 8070

ADDRESS DUMMY

456L1 VAN HET ADRESBESTAND

- 1 vve
- 2 niet

SCHRIJF IN POSITIE Q8070 [1]

14

VRAAG 71

OPEN VRAAG MULTI

INDIEN [Q70 , 1]

171L#0

Aan welk programma neemt uw kindercentrum deel?

15

VRAAG 80

211L1

Zijn de pedagogisch medewerkers in het kader van dit vve-programma geschoold?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Scholing loopt nog

100

VRAAG XX

Dadelijk worden er een aantal aspecten van voorlezen in de kinderopvang aan u voorgelegd. Voor ieder aspect willen wij graag van u weten hoe u dit aspect beoordeeld binnen uw kindercentrum.

Hoe beoordeelt u de mate waarin uw kindercentrum aandacht besteed aan het <aspect>?

- 1 Uitmuntend
- 2 Erg goed
- 3 Goed
- 4 Redelijk
- 5 Slecht
- 6 Weet niet

<aspect: >

- opnemen van leesbevordering als structureel onderdeel van beleid
- coördineren, budgetteren en evalueren van leesbevordering
- deelnemen aan een lokaal leesbevorderingsnetwerk met scholen, bibliotheek en boekhandel
- voorhanden zijn van voldoende aanbod van aantrekkelijke en toegankelijke boeken
- bieden van professionele ondersteuning aan de leesontwikkeling van kinderen - stimuleren van betrokkenheid van de ouders bij de leesopvoeding van kinderen
- zorgdragen voor een rustige, stimulerende voorleesplek
- vasthouden aan een voorleesroutine; een vaste plek in het dagritme voor voorlezen
- aansluiten op de verschillende leesniveaus en lees interesses van kinderen?
- kinderen kunnen zelf boeken pakken en lezen

Hoe beoordeelt u het algemene voorleesklimaat van uw kindercentrum?

- 1 Uitmuntend
- 2 Erg goed
- 3 Goed
- 4 Redelijk
- 5 Slecht
- 6 Weet niet

16

VRAAG 90

212L1

Hoe vaak worden er nieuwe lees- en voorleesboeken gekocht?

- 1 Wekelijks
- 2 Maandelijks
- 3 Een paar keer per jaar
- 4 Eén keer per jaar
- 5 Minder dan één keer per jaar

17

VRAAG 100

213L1

Heeft uw kindercentrum een pedagogisch beleidsplan?

- 1 Ja
- 2 Nee
- GA VERDER NAAR VRAAG 110*
- 9 Weet niet
- GA VERDER NAAR VRAAG 110*

18

VRAAG 101

214L1

Is voorlezen hierin opgenomen?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 9 Weet niet

19

VRAAG 110

215L1

Heeft uw kindercentrum een werkplan?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 9 Weet niet

20

VRAAG 111

INDIEN [Q110, 1]

216L1

Is voorlezen hierin opgenomen?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 9 Weet niet

103

VRAAG XX (nieuw vraag)

Kent u de website leesplan.nl>

- 1 Ja
- 2 Nee
- 9 Weet niet

21

VRAAG 120

217L1

Is er sprake van een doorgaande taal\leeslijn naar groep 1 en 2 van het basisonderwijs?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Anders
- 9 Weet niet

22

VRAAG 130

218L1

Is er een geormerkt boekenbudget?

(Enq.: uitleg: dat het kindercentrum jaarlijks een bedrag vrijmaakt voor boeken).

(Enq.: Lees op!)

- 1 Ja
- 2 Nee, het is onderdeel van het materialenbudget
- 3 Nee, er is geen geld voor boeken
- 9 Weet niet

Is er een voorleescoördinator of een verantwoordelijke voor leesbevorderingsbeleid, zo ja wie?

- 1 Ja, namelijk... (Enq: gaat hier om de functie)
- 2 Nee
- 9 Weet niet

23

VRAAG 140

MEERVOUDIGE VRAAG

219L20

Hoe is de boekenaanschaf op uw centrum geregeld?

(Enq: Meerdere antwoorden mogelijk)

(Enq: Lees op!)

- 3 Pedagogisch medewerkers kiezen zelf voor hun groep
- 4 Het wordt centraal geregeld door één pedagogisch medewerker\een leidinggevende
- 5 Er is afstemming in de aanschaf voor verschillende groepen
- 6 Anders

24

VRAAG 150

MEERVOUDIGE VRAAG

TOON IN RANDOM VOLGORDE

239L25

Op grond waarvan wordt voor bepaalde boeken gekozen?

(Enq: Meerdere antwoorden mogelijk)

(Enq: Lees op!)

- 3 De prijs
- 4 Voorkeur pedagogisch medewerker
- 5 Voorkeur kinderen
- 6 Informatie boekhandel of bibliotheek
- 7 Schriftelijke informatie uit vakbladen, van internet, de voorleesgids, recensies e.d.
- 8 Onderwerp past binnen een thema\het seizoen
- 9 Onderwerp boek sluit aan bij gebeurtenis in de groep
- 10 Anders

*COUNT NR Q150

25

VRAAG 151

TOON IN RANDOM VOLGORDE

TOON ALLEEN ANTWOORDCATEGORIËN GENOEMD IN Q150

INDIEN [NR > 1]

1101L2

En wat is voor u de meest doorslaggevende reden?

(Enq.: Eén antwoord mogelijk)

- 3 De prijs
- 4 Voorkeur pedagogisch medewerker
- 5 Voorkeur kinderen
- 6 Informatie boekhandel of bibliotheek
- 7 Schriftelijke informatie uit vakbladen, van internet, de voorleesgids, recensies e.d.
- 8 Onderwerp past binnen een thema\het seizoen
- 9 Onderwerp boek sluit aan bij gebeurtenis in de groep
- 10 <Question 150>

INDIEN [NR = 1] VOEG TOE AAN Q151 Q150

26

VRAAG 160

MEERVOUDIGE VRAAG

264L20

Aan welke landelijke voorleesacties of -projecten neemt uw kindercentrum deel?

(Enq.: Lees op!)

- 3 De Kinderboekenweek
- 4 De Nationale Voorleesdagen
- 5 Het Nationale Voorleesontbijt
- 6 Het VVE-programma Boekenpret
- xx BoekStart
- 7 Anders
- 9 Geen

27

VRAAG 170

284L1

Heeft uw kindercentrum deelgenomen aan scholing over taalstimulering en/of leesbevordering?

- 1 Ja, over beide onderwerpen
- 2 Ja, alleen over taalstimulering
- 3 Ja, alleen over voorlezen
- 4 Nee

30 **VRAAG 172** **OPEN VRAAG MULTI**

INDIEN [*Q170, 1, 2*]

285L#0

Aan welke cursus heeft uw kindercentrum deelgenomen over taalstimulering?

<open>

31 **VRAAG 173** **OPEN VRAAG MULTI**

INDIEN [*Q170, 1, 3*]

325L#0

Aan welke cursus heeft uw kindercentrum deelgenomen over leesbevordering?

<open>

32 **VRAAG 180** **MEERVOUDIGE VRAAG**

365L#9

Beschikt uw kindercentrum over achtergrondliteratuur over voorlezen en kinderboeken?

(Enq.: Meerdere antwoorden mogelijk)

(Enq.: Lees op!)

- 2 Ja, we hebben een abonnement op vakliteratuur
- 3 Ja, we hebben boeken\brochures over dit onderwerp
- 4 We raadplegen websites
- 5 Nee
- 9 Weet niet

33 **VRAAG 190**

374L#1

Wordt de informatie geraadpleegd door pedagogisch medewerkers?

- 1 Ja, regelmatig
- 2 Ja, af en toe
- 3 Nee, bijna nooit

34

VRAAG 200

MEERVOUDIGE VRAAG

375L20

Hoe werkt uw instelling samen met de bibliotheek?

(Enq.: Meerdere antwoorden mogelijk)

(Enq.: Lees op!)

- 1 Wij lenen regelmatig boeken
- 2 Wij maken gebruik van wissel- of themacollecties
- 3 Wij bezoeken de bibliotheek met de kinderen
- 4 De bibliothecaris komt wel eens voorlezen in de groepen
- 5 Anders
- 6 Wij werken niet/zelden samen met de bibliotheek

35

VRAAG 201

OPEN VRAAG MULTI

INDIEN [Q200, 6]

395L#0

Waarom wordt er niet samen gewerkt met de bibliotheek?

<open>

105

VRAAG XX (Nieuwe vraag)

Werkt uw instelling met andere partners samen op het gebied van taal- en leesbeleid?

- 1 Ja, namelijk
2 Nee

36

VRAAG 210

435L1

Worden er in uw kindercentrum met de kinderen tv programma's of dvd's bekeken waar boekverhalen in voorkomen?

- 1 Ja
2 Nee
9 Weet niet

37

VRAAG 211

OPEN VRAAG MULTI

INDIEN [Q210, 1]

436L40

Waar wordt dan naar gekeken?

<open>

38

VRAAG 220

476L1

Kijken jullie met de kinderen naar geanimeerde prentenboeken (digitale prentenboeken)?

- 1 Ja
2 Nee
9 Weet niet

478L1

Hoe belangrijk vindt u het regelmatig voorlezen op de groepen?

(Enq.: Lees op!)

- 1 Heel belangrijk
- 2 Belangrijk
- 3 Niet zo belangrijk
- 4 Onbelangrijk
- 9 Weet niet

TOON IN RANDOM VOLGORDE

INDIEN [Q230 , 1 , 2]

479L30

Waarom vindt u voorlezen met name belangrijk?

(Enq.: Meerdere antwoorden mogelijk)

(Enq.: Lees op!)

- 2 Rustmoment in de groep
- 3 Taalstimulering van kinderen
- 4 Cognitieve ontwikkeling van kinderen (zoals kleuren of woordenschat)
- 5 Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (omgaan met elkaar, vriendschappen etc.)
- 6 Vanwege het plezier dat kinderen eraan beleven
- 7 Kinderen vragen erom
- 8 Als afleiding gebruiken bijvoorbeeld bij pijn, verdriet e.d.
- 10 Uitdiepen van gebeurtenissen: wisseling seizoenen, geboorte broertje\zusje e.d.
- 12 Als aanvulling op thuis
- XX Bekend raken met boeken
- XX Literaire ontwikkeling
- XX Sociale veiligheid op de groep
- 11 Anders, namelijk..

*COUNT NR Q231

42

VRAAG 232

TOON IN RANDOM VOLGORDE

TOON ALLEEN ANTWOORDCATEGORIËN GENOEMD IN Q231

INDIEN [NR > 1]

1103L2

En welke reden vindt u het belangrijkste?

(Enq: Eén antwoord mogelijk)

- 2 Rustmoment in de groep
- 3 Taalstimulering van kinderen
- 4 Cognitieve ontwikkeling van kinderen (zoals kleuren of woordenschat)
- 5 Sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen (omgaan met elkaar, vriendschappen etc.)
- 6 Vanwege het plezier dat kinderen eraan beleven
- 7 Kinderen vragen erom
- 8 Als afleiding gebruiken bijvoorbeeld bij pijn, verdriet e.d.
- 10 Uitdiepen van gebeurtenissen: wisseling seizoenen, geboorte broertje\zusje e.d.
- 12 Als aanvulling op thuis
- XX Bekend raken met boeken
- XX Literaire ontwikkeling
- XX Sociale veiligheid op de groep
- 11 <Question 231>

INDIEN [NR = 1] VOEG TOE AAN Q232 Q231

43

VRAAG 240

OPEN VRAAG MULTI

509LA0

Wilt u tenslotte nog iets kwijt naar aanleiding van de gestelde vragen?

- 1 Ja, namelijk
- 2 Nee

44

VRAAG 250

549L1

Wilt u in aanmerking komen voor een verloting van de 10 boekenbonnen ter waarde van € 50?

- 1 Nee
- 2 Ja

VRAAG 251

FORMULIER VRAAG

INDIEN [Q250, 2]

Prima, dan maak ik daar een aantekening van. U krijgt hier binnen een maand bericht van.

Pedagogisch medewerker

1

VRAAG 260

716L1

Bedankt voor uw medewerking!

Zou u mij nu dan nog door kunnen verbinden met een pedagogisch medewerker.

Als dat niet schikt mag ik dan de naam van die pedagogisch medewerker noteren.

Zodat ik haar op een geschikt moment kan terugbellen

- 1 Door verbinden met pedagogisch medewerker
- 2 Er kan een afspraak gemaakt worden met de respondent
  - EINDE VAN INTERVIEW, NON-RESPONS "A"*
- 3 Gesprek kan geen doorgang vinden.

INDIEN [Q260 , 3] *EINDE VAN INTERVIEW, NIET GESLAAGD, WEL GESCHREVEN*

2

VRAAG 270

106L1

Goede... , u spreekt met... van TNS NIPO.

Wij zijn momenteel bezig met een onderzoek over

Voorlezen in de kinderopvang mag ik u daar nu enkele vragen

over stellen? Het gesprek duurt zo'n 10 minuten.

- 1 Er kan nu met het vraagesprek begonnen worden
- 2 Er kan een afspraak gemaakt worden met de respondent
  - EINDE VAN INTERVIEW, NON-RESPONS "A"*
- 3 Gesprek kan geen doorgang vinden.

INDIEN [Q260 , 3 \ Q270 , 3]

107L1

(Enq.: Noteer soort weigering)

- 1 Weigering (te druk etc.)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "9"
- 2 Weigering (princiepelijk)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "8"
- 3 Weigering (ziek\afwezig)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "11"
- 4 Weigering (wel mondeling\schriftelijk)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "10"
- 5 Weigering (geen toestemming)
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "12"
- 6 Respondent buiten doelgroep
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "16"
- 7 Reeds ondervraagd
  - EINDE VAN INTERVIEW, SCHRIJF NON-RESPONSCODE "17"

717L9

Op welke groep staat u het meest?

(Enq.: Lees op, slechts één antwoord mogelijk!)

- 1 Babygroep (0 - 1½ jaar)
- 2 Dreumesgroep (ongeveer 1- 2 jaar)
- 3 Peutergroep (2 of 2½ tot 4 jaar)
- 5 Verticale groepen (0-4 jaar door elkaar)
- 4 Anders

INDIEN [Q310 , 5] PLAATS IN HOEVEEL [3]

726L1

De volgende vragen gaan over deze groep.

Hoeveel kinderen heeft u gemiddeld op de groep?

- 1 Minder dan 10
- 2 10 - 12
- 3 13 - 15
- 4 16 - 20
- 5 Meer dan 20

6 **VRAAG 330** **FORMULIER VRAAG**

Hoeveel pedagogisch medewerkers of assisterende volwassenen zijn er per dag in uw groep?

(Enq.: Lees op en vul het aantal in)

<aantal>

7 **VRAAG 340** **FORMULIER VRAAG**

Hoeveel kinderen in de groep hebben een andere moedertaal dan het Nederlands?

<percentage>

8 **VRAAG 350**

739L1

Hoeveel verschillende moedertalen zijn er in de groep, naast het Nederlands?

- 1 1
- 2 2
- 3 3
- 4 Meer dan 3
- 5 Geen, er zijn alleen Nederlandstalige kinderen
- 9 Weet niet

9 **VRAAG 351** **MEERVOUDIGE VRAAG**

INDIEN [*Q350, 1 TO 4*]

740L20

Welke andere moedertalen komen er in uw groep voor?

- 3 Marokkaans
- 4 Turks
- 5 Surinaams
- 6 Antilliaans
- 7 Engels
- 8 Anders

INDIEN [Q310, 1, 5]

760L1

Hoe vaak leest u voor?

Voor kinderen 0-1 jaar

(Enq.: Lees op!)

- 1 Een paar keer per dag
- 2 1 keer per dag
- 3 3 keer per week
- 4 1 keer per week
- 5 Minder
- 0 Nooit
- XX Niet van toepassing

INDIEN [Q310, 2, 5]

761L1

Hoe vaak leest u voor?

Voor kinderen 1-2 jaar

(Enq.: Lees op!)

- 1 Een paar keer per dag
- 2 1 keer per dag
- 3 3 keer per week
- 4 1 keer per week
- 5 Minder
- 0 Nooit
- XX Niet van toepassing

INDIEN [*Q310, 3, 5*]

762L1

Hoe vaak leest u voor?

Voor kinderen 2-4 jaar

(Enq.: Lees op!)

- 1 Een paar keer per dag
- 2 1 keer per dag
- 3 3 keer per week
- 4 1 keer per week
- 5 Minder dan 1 keer per week
- 0 Nooit
- XX Niet van toepassing

PLAATS IN G1 [*0*]

PLAATS IN G11 [*0*]

PLAATS IN G12 [*0*]

PLAATS IN G13 [*0*]

VRAAG 377

763L1

13**VRAAG 360****MEERVOUDIGE VRAAG**

TOON IN RANDOM VOLGORDE

INDIEN [G1 = 1]

764L19

<?>

<?> <?>

<?>

Nu volgt er een aantal uitspraken die betrekking hebben op voorlezen.

Wilt u per uitspraak aangeven of die wel of niet op u van toepassing is met betrekking tot het voorlezen?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Ik vind het niet leuk
- 3 Ik kan niet goed voorlezen
- 4 De kinderen begrijpen het niet
- 5 Ik vind het moeilijk
- 6 De kinderen vinden het niet leuk
- 7 We hebben geen geschikte boeken
- 8 De kinderen zijn te jong
- 9 Ik weet niet hoe ik het moet organiseren
- 10 Ik heb er nooit aan gedacht
- 11 Ik heb te weinig tijd
- 12 Ik vind andere activiteiten belangrijker
- 19 Geen van deze

14**VRAAG 361****MEERVOUDIGE VRAAG**

TOON IN RANDOM VOLGORDE

INDIEN [G1 = 1]

783L19

Nu volgt er een aantal uitspraken die betrekking hebben op voorlezen.

Wilt u per uitspraak aangeven of die wel of niet op u van toepassing is met betrekking tot het voorlezen?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Ik vind het leuk
- 3 Kinderen vragen erom
- 4 Het is een rustmoment op de dag

- 5 Het is een goede afleiding (bij pijn ,verdriet en dergelijke)
- 6 Het is een beslissing\beleid van de instelling
- 7 Het past binnen het vve-programma
- 8 Het helpt bij de taalontwikkeling
- 9 Het helpt bij de sociaal-emotionele ontwikkeling
- 10 Het stimuleert de cognitieve ontwikkeling
- 19 Geen van deze

15

VRAAG 370

MEERVOUDIGE VRAAG

802L19

Wie leest er voor in uw groep?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 De pedagogisch medewerker(s)
- 3 Groepshulp(en)
- 4 Vrijwilliger(s)
- 5 Ouder(s)
- 6 Stagiaire(s)
- 7 Grootouders
- 8 Wijkbewoner\50+ers
- 9 Anderen

16

VRAAG 380

MEERVOUDIGE VRAAG

821L9

Aan wie wordt er voorgelezen?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 1 Aan de hele groep
- 2 Aan een kleine groep
- 3 Aan één kind

Ik leg u nu een aantal situaties voor die te maken hebben met voorlezen.

Kunt u per situatie aangeven in hoeverre die voor u geldt?

U kunt antwoorden met: altijd, vaak, soms of nooit.

(Enq.: Lees alle items één voor één voor en kruis aan wat van toepassing is)

_____

altijd vaak soms nooit

_____

	altijd	vaak	soms	nooit
We gebruiken een vaste voorleesplek	☐	☐	☐	☐
We verzamelen de kinderen met een voorleesritueel (liedje, handpop of zoiets)	☐	☐	☐	☐
We gebruiken een vertelafel of andere attributen	☐	☐	☐	☐
Voordat ik met voorlezen van een nieuw boek begin, bekijken we eerst samen het boek en praten erover	☐	☐	☐	☐
Ik pas de tekst tijdens het voorlezen aan als dat nodig is	☐	☐	☐	☐
Ik vraag kinderen te voorspellen wat er gaat gebeuren	☐	☐	☐	☐
Ik ga tijdens het voorlezen in op vragen- \opmerkingen van kinderen over het verhaal	☐	☐	☐	☐
Ik probeer bij het voorlezen aan te sluiten bij de eigen ervaringen van de kinderen	☐	☐	☐	☐
Tijdens het voorlezen stel ik vragen aan de kinderen, wijs dingen aan en leg uit	☐	☐	☐	☐
Ik probeer mijn stem aan te passen aan het verhaal	☐	☐	☐	☐
Ik lees een boek meerdere keren voor aan dezelfde kinderen	☐	☐	☐	☐
Na het voorlezen praten we nog even na over het verhaal	☐	☐	☐	☐
Naar aanleiding van het voorlezen doen we een activiteit (knutselen, zingen, toneel o.i.d.)	☐	☐	☐	☐

TOON IN RANDOM VOLGORDE

872L39

Welke activiteiten doet u naar aanleiding van boeken?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 3 Liedjes, muziek, geluidsspelletjes
- 4 Dansen, bewegen, pantomime
- 5 Rijmpjes versjes, taalspelletjes
- 6 Verhalen vertellen, iets over het verhaal laten vertellen
- 7 Ontdekken van materialen, knutselen, tekenen, bouwen
- 8 Fantasiespel, rollenspel, improvisatie, uitbeelden
- 9 Poppenkast of handenpoppenspel
- 10 Themadag, themaproject met activiteiten
- 12 Verhaal als geanimeerd prentenboek bekijken
- 13 Spelen met de verteltafel
- XX Praten over het boek
- 14 Anders
- 15 Geen, we doen geen activiteiten naar aanleiding van boeken

911L1

Hoe groot is de boekencollectie ongeveer op de groep?

- 1 0 - 5 boeken
- 2 6 - 20 boeken
- 3 21 - 40 boeken
- 4 41 - 60 boeken
- 5 Meer dan 60 boeken

912L1

Hoeveel boeken zijn er voor kinderen in uw groep om zelf te pakken en te 'lezen'?

- 1 Geen
- 2 Minder dan 5
- 3 5 – 10
- 4 11 – 20
- 5 Meer dan 20

100

VRAAG XX (Nieuwe vraag)

1026L#0

Is er een boekenhoek op de groep / in de ruimte?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 9 Weet niet

101

VRAAG XX (Nieuwe vraag)

Houdt u rekening met verschillende interesses van kinderen?

- 1 Ja, wij hebben boeken met verschillende taalniveaus
- 2 Ja, wij hebben verschillende soorten boeken
- 3 Ja, wij houden rekening met de verschillen tussen jongens en meisjes
- 4 Nee

23

VRAAG 430

MEERVOUDIGE VRAAG

TOON IN RANDOM VOLGORDE

913L19

Heeft u een speciale aanpak voor kinderen met een taalachterstand?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 1 We hebben geen kinderen met een taalachterstand
- 3 We lezen boeken voor in de eigen taal
- 4 We vragen ouders boeken in de eigen taal voor te lezen
- 5 We hebben boeken in de eigen taal op cd
- 6 We gebruiken veel attributen bij het voorlezen, laten zien waar het over gaat
- 7 We wijzen veel aan, benoemen veel en herhalen veel.
- 8 We vragen kinderen met een andere moedertaal het verhaal na te vertellen
- 9 We doen veel activiteiten naar aanleiding van een verhaal (naspelen, muziek, versjes e.d.)
- 10 We lezen (ook) voor in kleine groepjes of individueel
- 11 We lezen het verhaal een of meerdere keren extra voor aan de anderstalige kinderen
- 12 We volgen de taalontwikkeling van de kinderen en noteren de vorderingen.
- 13 We sluiten aan bij het Nederlandse taalniveau van de kinderen.
- 14 We doen mee aan een speciaal (taal)programma voor anderstaligen
- 15 We hebben een andere aanpak
- 16 We doen niets speciaal voor niet-Nederlandstalige kinderen

TOON IN RANDOM VOLGORDE

932L30

Hoe worden ouders betrokken bij het voorlezen?

(Enq.: Lees op! Behalve categorie 11 en 10)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 We praten met ouders over boeken die thuis of in de groep zijn voorgelezen
- 3 We leggen boeken klaar zodat ouders kunnen voorlezen (b.v. bij het wegbrengen)
- 4 Aan ouders of kinderen wordt gevraagd van huis boeken mee te nemen
- 5 We geven schriftelijke informatie (bijvoorbeeld tijdens de Kinderboekenweek of De Nationale voorleesdagen)
- 6 We hebben een rubriek in de nieuwsbrief of het krantje voor ouders over boeken en voorlezen
- 7 We lenen boeken uit
- 8 We maken een verlanglijstje van boeken die ouders kunnen geven als (afscheids)cadeau.
- 9 We doen mee aan een project waarbij ouders thuis voorlezen
- 11 Ouders worden niet betrokken
- 10 Anders

962L25

Waar haalt u uw informatie over kinderboeken en voorlezen vandaan?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Advies van collega's en of ouders
- 3 Advies van de bibliotheek
- 4 Advies van de (kinder)boekhandel
- 6 Recensies en artikelen in vakbladen
- 7 Recensies en artikelen in kranten of algemene tijdschriften
- 8 Uit informatiemateriaal van de Kinderboekenweek of De Nationale Voorleesdagen
- 9 Uit Boek en Jeugd Online
- 10 Uit boekjes over voorlezen (bijvoorbeeld: 'Voorlezen gaat zo' van het SWP)
- XX Tijdschrift Entoentoeen
- 14 Tijdschrift Lezen
- 15 www.leesplein.nl
- XX www.boekstart.nl
- XX De Leespluim
- 16 Andere internetsites
- 12 Anders
- 13 Ik raadpleeg geen informatie

TOON IN RANDOM VOLGORDE

987L19

Kent u de volgende voorleesactiviteiten?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Kinderboekenweek
- 3 De Nationale Voorleesdagen
- 4 Het Nationaal Voorleesontbijt
- 6 Boekenpret
- 7 Z@ppelin logeerkoffer
- 8 Meneer Logeer (Tv-programma)
- 9 Mijn mooiste prentenboek (TV)
- 10 50+ leest voor
- 11 Cursus Boekenwijzer
- 12 Scholing interactief voorlezen (behorend bij de Taallijn vve)
- 13 Training de voorleescoach/ voorleescoördinator
- 14 De Voorleesvogel
- XX Boekstart
- 19 Geen van deze

TOON ALLEEN ANTWOORDCATEGORIËN GENOEMD IN Q#60

1006L19

Aan welke van de volgende voorleesactiviteiten doet u mee of maakt u gebruik van?

(Enq.: Lees op!)

(Meerdere antwoorden mogelijk)

- 2 Kinderboekenweek
- 3 De Nationale Voorleesdagen
- 4 Het Nationaal Voorleesontbijt
- 6 Boekenpret
- 7 Z@ppelin logeerkoffer
- 8 Meneer Logeer (Tv-programma)
- 9 Mijn mooiste prentenboek (TV)
- 10 50+ leest voor
- 11 Cursus Boekenwijzer
- 12 Scholing interactief voorlezen (behorend bij de Taallijn vve)
- 13 Training de voorleescoach/ voorleescoördinator
- 14 De Voorleesvogel
- XX Boekstart
- 19 Geen van deze

29

VRAAG 462

INDIEN [Q461, 3 TO 4]

1073L1

Heeft u vanwege De Nationale Voorleesdagen contact met de bibliotheek en de boekhandel?

- 1 Ja, met de bibliotheek en de boekhandel
- 2 Alleen met de bibliotheek
- 3 Alleen met de boekhandel
- 4 Met geen van beiden
- 5 Weet niet

30

VRAAG 463

INDIEN [Q461, 3 TO 4]

1074L1

Voor De Nationale Voorleesdagen ontvangen kinderdagverblijven en peuterspeelzalen een informatiepakket. Maakt u hier gebruik van?

- 1 Ja
- 2 Nee
- 3 Ik ken het informatiepakket niet

31

VRAAG 464

INDIEN [Q461, 3 TO 4]

1075L1

Hoeveel (voor)leesactiviteiten heeft u tijdens De Nationale Voorleesdagen 2011 ongeveer gedaan, inclusief het Nationale Voorleesontbijt?

- 1 Alleen het voorleesontbijt
- 2 Tussen de 1 en 3 activiteiten
- 3 Tussen de 4 en 6 activiteiten
- 4 Tussen de 7 en 8 activiteiten
- 5 Meer dan 8 activiteiten
- 6 Weet niet

32

VRAAG 470

1025L1

Leest u zelf graag in uw vrije tijd?

- 1 Ja
- 2 Best wel
- 3 Nee

102

VRAAG XX (NIEUWE VRAAG)

Zou u meer kennis willen hebben over leesbevordering en het voorlezen aan kinderen?

- 1 Ja
2 Nee
9 Weet niet

103

VRAAG XX (NIEUWE VRAAG)

OPEN VRAAG MULTI

1026L#0

Aan wat voor soort kennis heeft u behoefte?

<open>

33

VRAAG 480

OPEN VRAAG MULTI

1026L#0

Wilt u tenslotte nog iets kwijt naar aanleiding van de gestelde vragen?

NIET MEER TERUG

VRAAG 9999

118L1

Dit waren alle vragen die ik u wilde stellen.

Hartelijk dank voor uw medewerking!

- 9 Vragenlijst afsluiten

VRAAG 1430

(Enq.: De stratificatie is geheel of gedeeltelijk bereikt

Waarschuw de leiding)

*ABORT

In deze serie zijn eerder verschenen:

- Piek, Karlijn, *Zoveel lezen we (niet)*, 1995
Ven, Mascha van de, *Nieuwe media en lezen*, 2000
Kaufmann, Yolanda, *Voorlezen*, 2000
Tellegen, Saskia en M. Lampe, *Leesgedrag van vmbo-leerlingen*, 2000
Boter, Jaap, *Uitleengegevens als marketinginformatie*, 2001
Bos-Aanen, Joke, T. Sanders en L. Lentz, *Tekst, begrip en waardering*, 2001
Tellegen, Saskia, L. Alink en P. Welp, *De attractie van boek en computerspel*, 2002
Elsäcker, Willy van, *Begrijpend lezen*, 2002
Land, Jentine, et al., *Tekstbegrip en tekstwaardering op het vmbo*, 2002
Braaksma, Martine en E. Breedveld, *Het schoolvak Nederlands opnieuw onderzocht*, 2003
Guldmond, Ineke, *Emotionele betrokkenheid bij jeugdliteraire teksten*, 2003
Jager, Bernadet de, *Leesbegrip, leesplezier en de Friese taalnorm*, 2003
Verhallen, Maria, A.G. Bus en M.T. de Jong, *Elektronische boeken in de vroegschoolse educatie*, 2004
Lemaire, Christine, *Lezen doen we samen!*, 2004
Steendijk, Marjolein, *Een boekenwurm van zeven maanden door Bookstart*, 2004
With, Janetta de, *Overgangsliteratuur voor bovenbouwers?*, 2005
Schlundt Bodien, Walter en F. Nelck-da Silva Rosa, *Als jongeren lezen*, 2005
Land, Jentine, T. Sanders en H. van den Bergh, *Wat maakt een studietekst geschikt voor vmbo-leerlingen?*, 2006
Janssen, Tanja, H. Broekkamp en E. Smallegange, *De relatie tussen literatuur lezen en creatief schrijven*, 2006
Vries, Nienke de, *Lezen we nog?*, 2007
Chorus, Margriet, *Lezen graag!*, 2007
Hermans, Marianne, *Wereldliteratuur in het curriculum*, 2007
DUO Market Research, *Positie jeugdliteratuur in het voortgezet onderwijs*, 2009
Oberon, *Leesbevordering in het basisonderwijs*, 2009
Ghonem-Woets, Karen, *Elke dag boekendag!*, 2009
Ghonem-Woets, Karen, *Literaire competentie in groep 3 tot en met 8*, 2010
Lammers, Elma *Wie niet lezen wil moet schrijven* (2010)
Bleeker, Elli, *On Reading in the Digital Age* (2010)
Bakker, Niels, *Digitaal literair lezen - doen we het al?* (2010)
van Berge, Maartje Johanna, *Er was eens...* (2010)
la Roi, Tiny, *Mijn leukste, spannendste, coolste, vetste...boek!* (2010)
Ghonem-Woets, Karen, *Kennis van literaire conventies bij kinderen in de basisschoolleef tijd* (2010)
DUO Market research / CED groep, *Wie leest, heeft de wereld binnen handbereik* (2010)
Duursma, Elisabeth, *Voorlezen in gezinnen in Nederland* (2011)
Hermans, Marianne en Lonneke Jans, *De Schoolschrijver* (2012)